

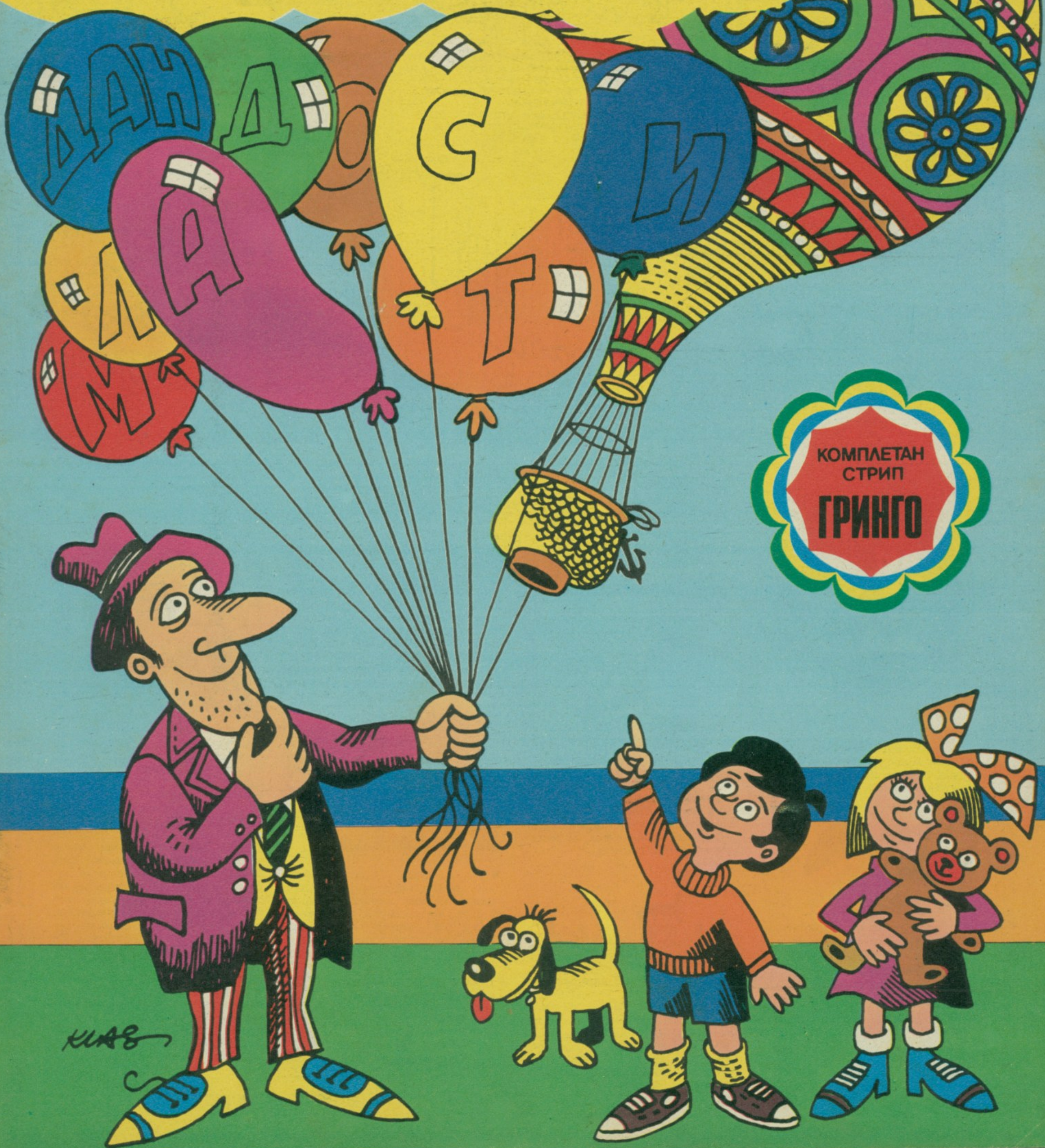
ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1221

ЗАБАВНИК

23.5.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

4
динара

Ripley

Веровати или не!

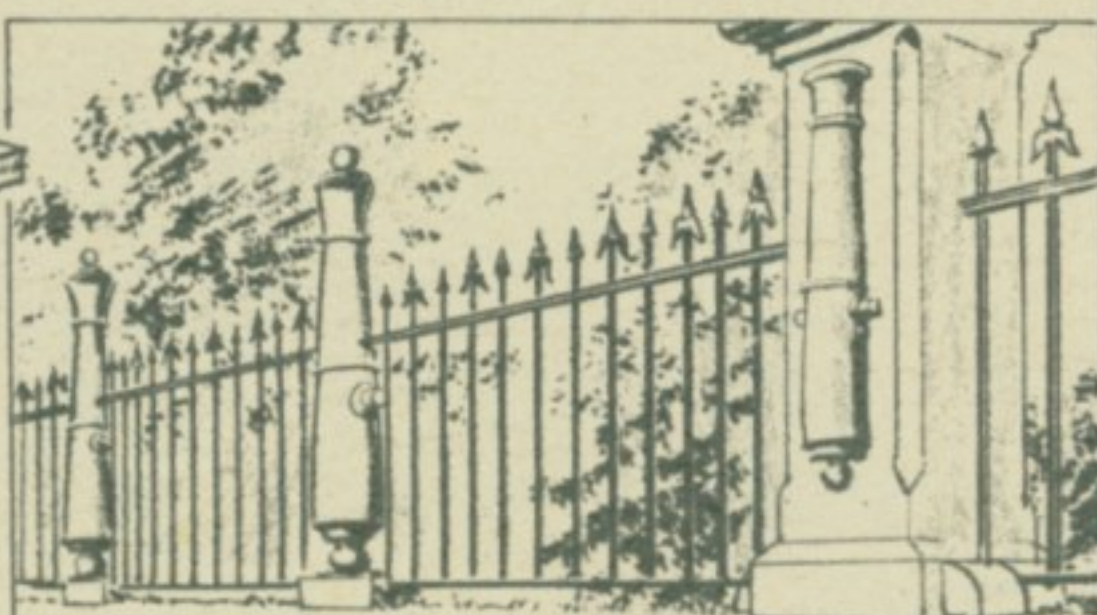
Најсуровији библиофил у историји

ХУАН ВИСЕНТЕ, БИБЛИОТЕКАР ИЗ БАРСЕЛОНЕ (ШПАНИЈА) УБИО ЈЕ ИЗМЕЂУ 1830. И 1835. ГОДИНЕ 9 ОСОБА - СВАКИ ПУТ ДА БИ СЕ ДОЧЕПАО ЈЕДНЕ ЈЕДИНЕ КЊИГЕ.

РЕКА С МЕРМЕРНИМ КОРИТОМ

У ДУЖИНИ ОД 10 КИЛОМЕТАРА КОРИТО РЕКЕ АЛТО НА КОРЗИЦИ У СТВАРИ ЈЕ МАЈДАН НАЈКВАЛИТЕТНИЈЕГ ЗЕЛЕНОГ МЕРМЕРА. ИЗ ОВОГ МАЈДАНА МЕРМЕР СЕ МОЖЕ ВАДИТИ САМО ЛЕТИ КАД ЈЕ РЕКА ПЛИТКА.

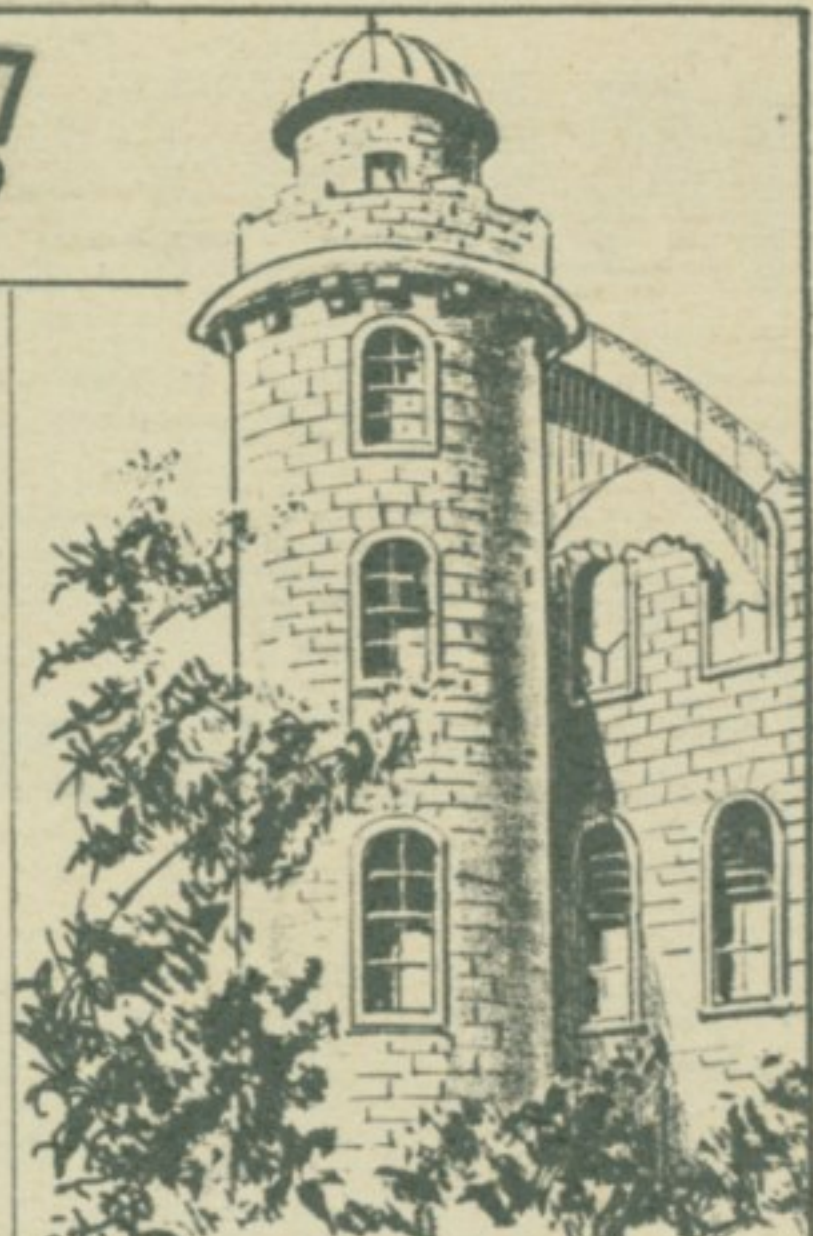
Ограда

ОКО НЕКАДАШЊЕ ТВРЂАВЕ ВАШИНГТОН У КЕМБРИЏУ (САД) ИМА СТУБОВЕ У ОБЛИКУ ТОПОВА А ШИПКЕ КОЈЕ ЛИЧЕ НА КОПЛА И БОЈНЕ СЕКИРЕ.

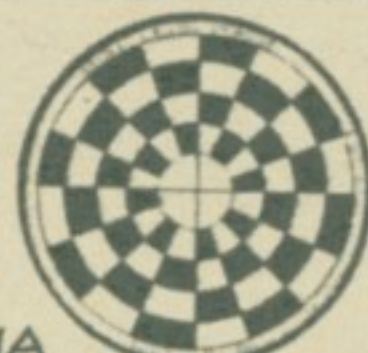
НА ВРХУ ЈУПИТЕРОВОГ СТУБА

У АНКАРИ (ТУРСКА) ЈОШ ОД 365. ГОДИНЕ НЕПРЕСТАНО СЕ НАЛАЗИ ЈЕДНО РОДИНО ГНЕЗДО.

Замак у рушевинама

НА ОСТРВУ ПАУНОВА У БЕРЛИНУ НИКАД У СТВАРИ И НИЈЕ БИО ЗАМАК - САГРАЂЕН ЈЕ КАО РУШЕВИНА 1797.

Једна округла шаховска табла

ЧУВА СЕ У БРИТАНСКОМ МУЗЕЈУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● од свих мрав најећи је бразилски мрав „раму“. Он је дугачак 14 сантиметара и храни се другим мравима.

● у својој збирци „Оријенталци“ Виктор Иго посветио је једну песму Земуну и Београду.

● родино гнездо може да има један и по метар у пречнику, да буде високо два метра и тешко педесет килограма.

● дивокозе имају тако добар слух да могу да чују пукетање гранчица под ногама ловца чак и на удаљености од неколико стотина метара.

● вековима је Дунав плавио Беч, нарочито су страдали поједини делови града. Недавно су градски оци Беча одлучили да предузму нешто да се то спречи. У договору са стручњацима они ће дуж Дунава створити вештачку реку, копајући

јарак дугачак 21 километар а широк 200 метара. Овај „други Дунав“ налазиће се у плавној зони северно и источно од града. Вештачки насип између две реке преуредиће се у забавни парк на површини од 400 хектара. Остварење овог пројекта омогућиће да се стабилизује проток Дунава на великој даљини низводно чак до Чехословачке и Мађарске.

● Јохан Георг Ланер (1772 до 1840), бечки месар који је 1805. године изумео виршле, хранио се отада па до смрти, што значи пуних 35 година, искључиво њима. Он је јео виршле сваког дана, за сва три obroka.

● постеља која може да се загреје када је хладно или да се хлади када је топло ускоро ће се израђивати у Великој Британији. Конструктор Дон Бренан и Стенли Јидон тврде да се температура постеље може контролисати убацивањем топлог или хладног ваздуха помоћу електричног вентилатора кроз једну савиљиву цев. За време опита постеља се загрејала после пола часа на 27 степени Ц мада, како тврде њени конструктори, температура може да се подигне и до 49 степени Ц у хладној клими. То важи и за смањење температуре. Специјалан вентилатор извлачи влагу из кревета коју тело природно испушта, што је од нарочите користи реуматичарима. Постеља, узгред речено, веома удобна, задржава топао ваздух чак иако особа седи у кревету у потпуно хладној соби.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ГДЕ ЈЕ ВРХОВНИ КОМАНД

Небо ведро, без магле и падавина! Около се беле брегови покривени снегом. Око 10 часова друг Тито се с мајором Станком и једним борцем-пратиоцем пешке упутио према Ужицу — право на положај наших малих заштитних јединица.

Врховни штаб је раније наредио да се поруше сви мостови на Скрапежу, Ђетињи и Кривој реци код Мачката, али тек кад се повуку сви борци и становништво и кад се Немци појаве испред мостова.

Не сећам се колико је времена протекло од одласка друга Тита а небом је забрујало неколико бомбардера. (Село Мачкат је на голој падини златиборског огранка, па куће на брегу још више привлаче пажњу.)

Изишли смо брзо из школе и почели да тражимо заклоне иза каменитих ограда, високих 60—70 сантиметара. Авиони су уз завијање сирена почели да бомбардују цео простор, све до Златибора. Прелете из-

КАДА СМО 29. НОВЕМБРА 1941. КРЕНУЛИ ИЗ УЖИЦА, НЕМЦИ СУ У СТОПУ НАДИРАЛИ ЗА НАМА.

над наших глава и систематски прошарају простор бомбама и митраљезима. На летели су у групама и непрекидно се смењивали с новим товарима бомби и набреклим реденицима за митраљезе.

Наши заклони били су несигурни: док нас је с једне стране камени зид штитио од парчади бомби и митраљеских зрна, с друге смо били потпуно незаштићени.

Једна је бомба пала на цркву и по дужини је пресекла. Друга је пала на школску зграду и скршила једно њено крило. Рањених је било и међу нама и међу сеоским становништвом.

Једнога тренутка ослушнуо сам буку мотора: нешто ми је било сумњиво, као да није исти звук. Истрчао сам из заклона и одмах видео у чему је ствар. Уме-

сто хуке бомбардера чули су се мотори тенкова. Одмах сам улетео у школу и рекао другу Кардељу и осталима да Немци надиру с тенковима и да брзо морамо одступити према Златибору.

Брзо смо узмакли испред немачких тенкова, док су зрна зујала око наших кола. На Златибор смо стигли неповређени. Наши борацки делови из разних јединица, раднице и радници, представници народне власти, наши симпатизери, и остало становништво сакупили су се на златиборској висоравни. Било нас је све више. Пунили смо брзо све виле и сеоске куће. Дан се ближио крају.

ЈОШ СЕ НИЈЕ ВРАТИО

Немци су нагло и неочекивано продрли из Ужица према Златибору — у стопу за нама. Нешто се непредвиђено десило. Мине које су биле постављене под мостове или нису на време упаљене или због неисправности нису експлодирале. То нас је довело у овај нимало лак положај

који ће се и политички негативно одразити на малодушне и оне који нису били чврсто везани уз народноослободилачку борбу и КПЈ.

Мориле су ме мисли шта је с Чичом и другом Титом. У погледима свих другова и другарица — стрепња. Нико се не усуђује да гласно пита где је друг Тито, и сви чекају да се изненада појави и својим присуством реши све бриге.

Око шест сати увече око мене поче неко дошаптавање. Ускоро стадоше да напуштају кућу и прелазе у другу. Са мном их остаде мало, и као по договору наставише да ћуте. Од нервозе почех да отварам ладнице једног ормара и загледам чист, сложен веш. Наумих да узмем један бел пешкир и марамицу-две. Домаћина мена у кући. Хтео бих то да узмем јер ми треба, а незгодно ми је без одобрења власника. Колеbam се. У сопственим очима изгледам као лопов. Ипак се одлучујем и узимам га око врата. После извесног времена враћа се Цана Бабовић, издваја ме на страну и саопштава.

— Друг Тито се још није вратио. Одлучено је да се сместа крене у правцу Ужица, да га нађемо и помогнемо да изиђе на Златибор. Одлучено је и да се образује ударна бомбашка група од радника који се добровољно јаве за овај но-

нашњи задатак, а да ти, пошто имаш ратно искуство, предводиш ту групу.

СТОЈ! КО ИДЕ?

Било ми је драго што ми је поверен тако тежак и одговоран задатак. Брзо смо се окупили и добро наоружали. Постројио сам у мраку мали одред од 30 људи, саопштио задатак, знаке распознавања, правца кретања и распоред. Знаци распознавања Србија — слобода. У случају сукоба с Немцима и растурања зборно место је вила испред које смо кренули.

Упутили смо се ужичким путем. Патрола напред, патрола са стране, а остали за мном путем у правцу Ужица. Треба ослушкивати и кретати се нечујно, по снегу, с тим да ме одмах извести ако нешто приметите — пре него ма шта предузму.

Махом су то били ужички младићи, радници, углавном графички. Ишли смо у слепу ноћ, у неизвесност, у најодговорнији борбени задатак — требало је пронаћи врховног команданта друга Тита.

Одмичемо од Златибора према Ужицу полако и нечујно, али сви до једног сигурни да ћемо задатак који нам је поверен извршити. Одједном се две силуете помађају уз брег ка нама. Претходница ме извешта-

ЗАСЕД

Уочи и за време напада за ослобођење Дувна и града Ливна, део Врховног штаба, с помоћним службама и више стотина рањених и болесних бораца, био је још на Цинцару и тремећи Дувна, Купреса и Ливна. Једне августовске зоре наша извидница нас је известила да из правца Купреса бројна усташка колона креће према нама. Уз пут су запалили села Вуковско и Рилић, убијајући становништво. Усташке снаге су нам биле исувише близу тако да нисмо имали времена за повлачење ни извлачење, поготову због бројних непокретних рањеника. Наређено је да се сви покретни рањеници и болесници, као и медицинско и лекарско особље, одмах упу-те у правцу Гламочког по-

АНТ?

ва. Преносим да стану ту где су се затекли, а сам крећем напред ка претходници. Њих двојица су све ближе — чак им се и дах чује — иду узбрдо.

Не много гласно одсекох:

— Стој! Ко иде?

И одједном, мени добро познат и драг глас:

— А ко је тамо?

— Овде Влада с друговима! Пошли смо ти у сусрет, друже Тито.

— Добро је, баш сте у прави час дошли.

Друг Тито се руковао са свима, а онда смо сели поред пута да се одморимо и да у малом заклону попушимо по цигарету.

НА СВЕ СТРАНЕ

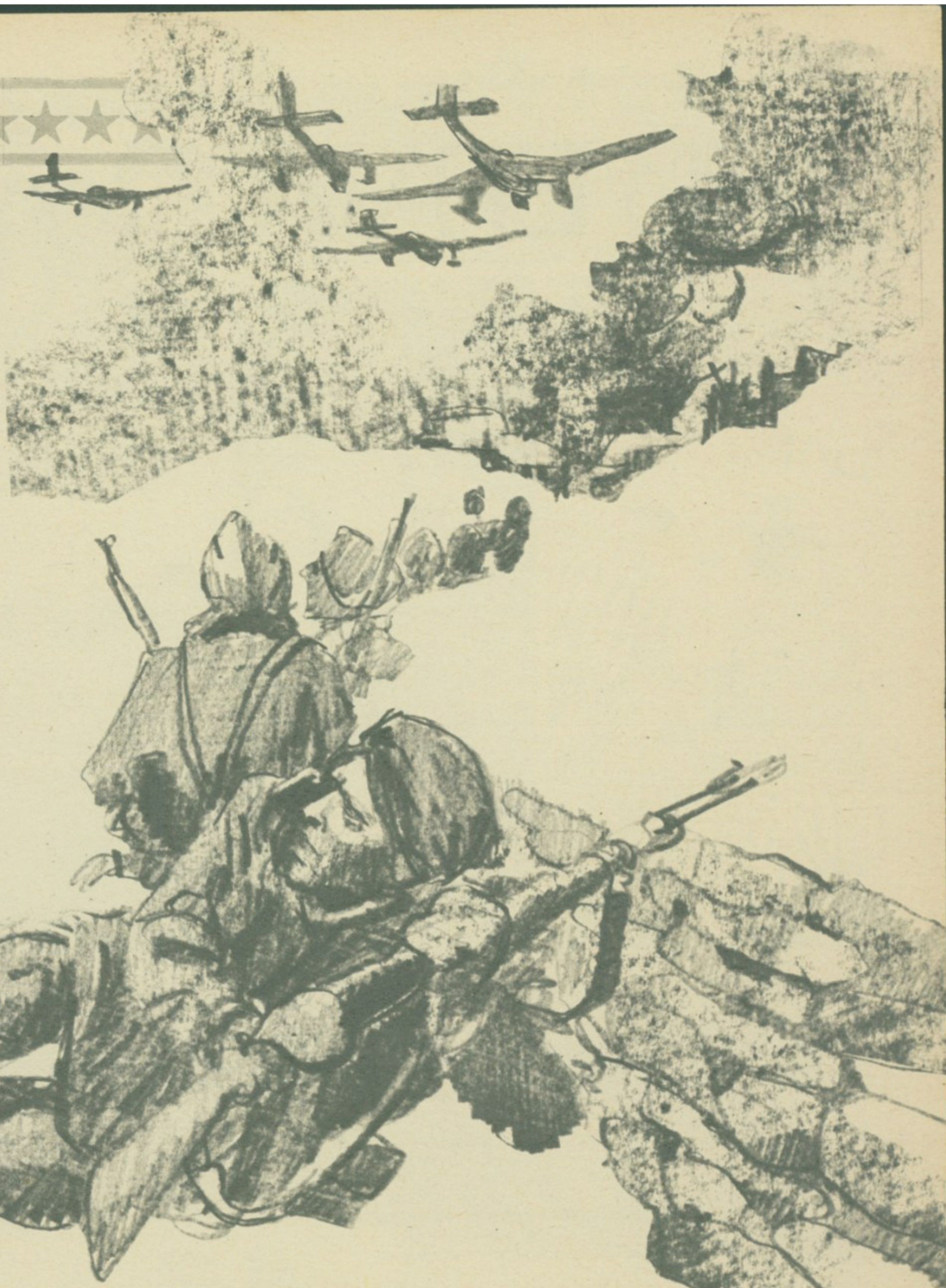
На повратку ка Златибору имали смо исти поредак, с тим што је сада друг Тито био у средини колоне, а ја на зачељу, са заштитницом. Наш долазак међу другове и другарице на Златибору остао је за мене незабораван. Сви су се окупили око друга Тита да га виде и чују, да га питају је ли рањен и треба ли мушта. За неколико минута је цео логор знао да је стигао друг Тито и да ће се наћи одговори на сва питања. Одмарајући се, друг Тито је почео да прича:

— Када смо се јутрос растали, ја сам с друговима изишао на положаје наших

јединица, одакле сам осматрао чекајући експлозију мина и рушење моста. И умјесто да се Немци зауставе испред порушеног моста — они су с тенковима и камионима, натоварени пешадијом, кренули у правцу наших положаја, обасипајући нас артиљеријском ватром. Уто су и бомбардери стали да туку наше положаје.

Свако је почео да тражи згоднији заклон од бомби из ваздуха и топова, тако да сам се ја нашао сам са својим пратиоцем. Онда је немачка пјешадија кренула у напад у стрељачком строју.

Наши борци су се расули на све стране и без команде почели да одступају према Златибору. Нас двојица смо се такође морали пребацивати под борбом — и то наизменично, док је један одступао, други је пуцао. Када смо се одлепили од Немаца, ја сам уз пут сакупио око 30 бораца из разних јединица и кренуо овим правцем.

А КОД КУПРЕСА

ШТО НАМ СЕ НЕПРИЈАТЕЉСКА КОЛОНА ВИШЕ ПРИМИЧЕ, ТО РАЗГОВОР И ДОГОВОР ПРЕЛАЗЕ У ШАПАТ. НА КРАЈУ СЕ СПОРАЗУМЕВАМО САМО ОЧИМА И ПОКРЕТИМА.

ља и према Прекаји, а да уз пут мобилишу народ за ношење тешких рањеника. Непокретни рањеници — са мањим бројем медицинског особља требало је да остану онде где су се нашли. Остали способни за борбу, с пратећом четом, имали су да иду на положај, у сусрет усташама. Врховни командант друг Тито био је у првом стрељачком строју, и то с митраљезом у рукама. У рату су најтежи тренуци пред почетак борбе. Тада су секунди дуги као часови.

Наоружање пратеће чете је више него задовољавајуће. Код ваљевских партизана остали су сви пуш-

комитраљеви и митраљеви „шарци“ отети приликом борбе с Немцима у Србији, а у Фочи су добили следовање — доста муниције и ручних бомби.

УБИТАЧНОМ ВАТРОМ

С те стране смо мирни и сигурни. У очима свих бораца је радост, јер је међу њима Врховни командант — и то као митраљезац. Желе да покажу своју борбеност и ударну снагу, иако је ово прво борбено крштење с непознатим непријатељем, усташама чију

ударну снагу не познају. Испред нас, по селима, горе куће и стаје, народ уз јауке и вриску узмиче пред усташким паликућама и кољачима. Чим је догледом осмотрио бројно стање и распоред непријатељских снага, друг Тито је сазвао на кратак договор десетаре, воднике, водне делегате и командни кадар чете. Направио је распоред десетина с митраљезима и пушкомитраљезима. На крају је подсетио Ваљевце на онај део њихових усмених и писмених извештаја о борбама у Србији у коме су говорили да су стално морали пуштати непријатеља на блиско одстојање, да би

сваки метак погодио по једног, јер није било довољно муниције, те су се борци задуживали за сваки метак. „Е, видите, другови данас у овој борби, иако имамо доста муниције — усташе морамо пустити да дођу сасвим близу, јер су бројно знатно надмоћнији, а не одступају лако. Зато их морамо смлатити убитачном ватром и у првом судару натерати у бекство. На овај начин ћемо им нанети велике губитке, па неће моћи да крену на јуриш“.

НЕОЧЕКИВАНИ ПРЕОКРЕТ

Што нам се непријатељска колона више примиче, то разговор и договор све више прелазе у шапат. На крају се споразумевамо само очима и покретима. Све

је спремно. Борци држе прст на обарачу оружја. До ста их је и са одшрафљеним бомбама у рукама. Напад ће почети митраљезац, врховни командант партизанских одреда Југославије друг Тито.

И сада, док сваки држи на нишану по усташу, не само да им распознајемо ликове, већ им и говор разумемо. Иде осiona усташка маса и замишља како ће нам се код Ливна сручити на леђа — кад се најмање надамо. Охрабрило их је то што су одбили све наше нападе код Купреса.

Одједном се, баш испред нас, нагло окренуше и нададоше у бекство. Тако нас онемогућише да их својом убитачном ватром на то натерамо. Како је код усташа до овог преокрета дошло, остала је тајна.

(Из књиге Владе Зечевића „Расте устанак“)

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА ТРИ БРАТА

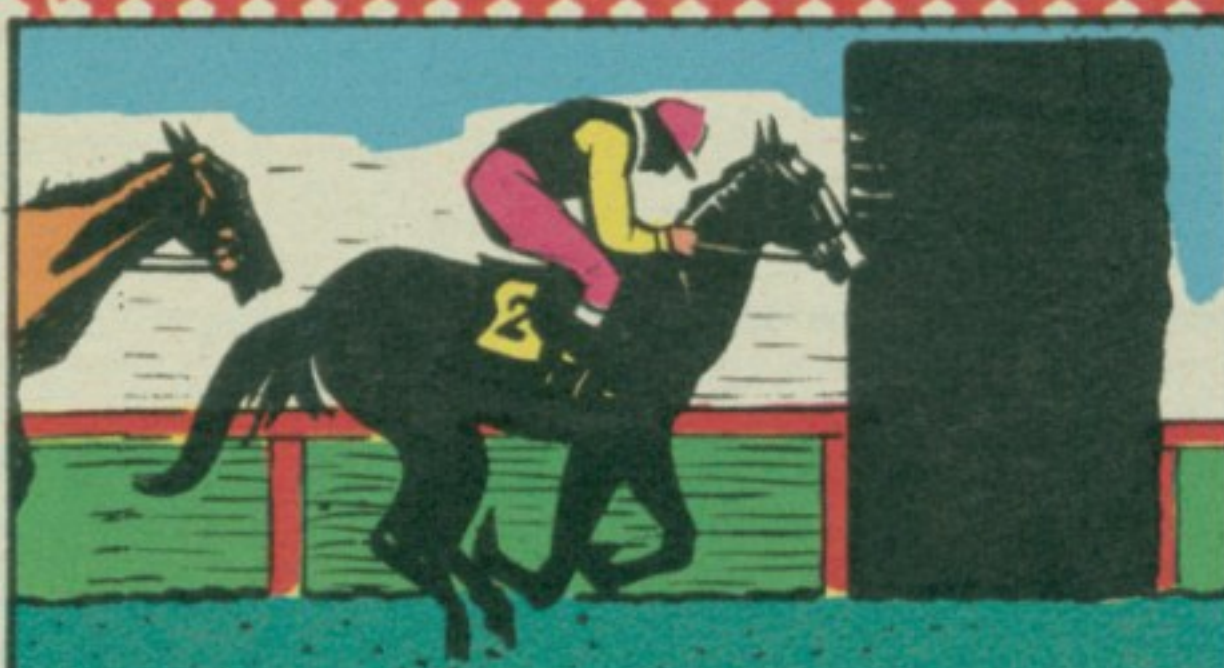
У Партизану су своје-
времено играла три рође-
на брата. Знате ли њихо-
ва имена?

1

2

Која је југословенска пливачица освојила златну медаљу на Олимпијади у Мексику 1968. године и у којој дисциплини?

Знате ли када је одржан први југословенски дерби?

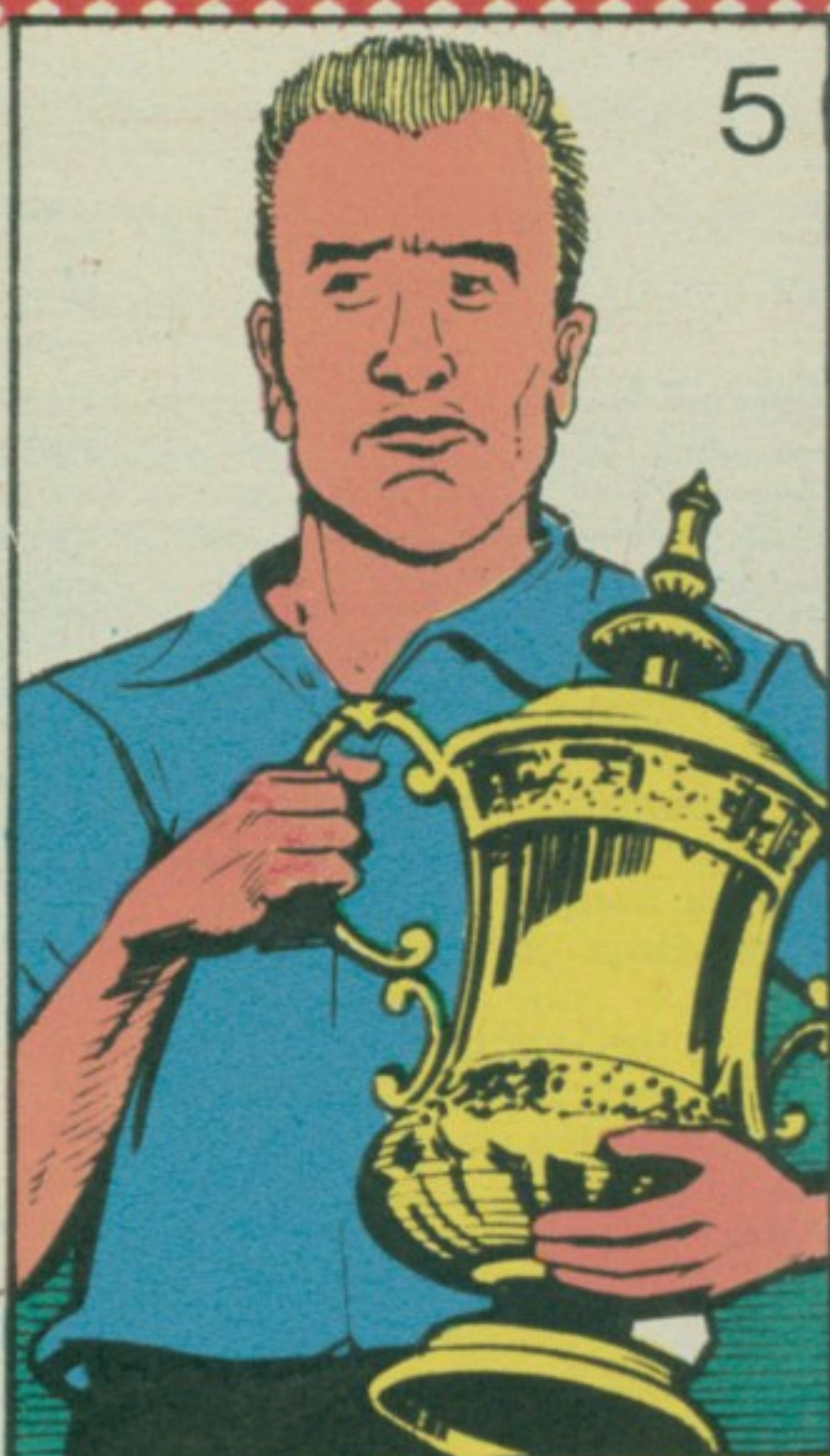
3

4

ОДГОВОР:

1. Били су то фудбалери браћа Милутиновић: Милорад, Бора и Милош.
2. Вурица Бједов је на Олимпијади у Мексику 1968. године освојила златну медаљу на 100 метара прским стилом.
3. Први југословенски дерби одржан је 1921. године када је победило грло "Мара Ресавкиња".
4. Динамо из Задарца постигао је 81 гол у првенству 1946/47.
5. Стјепан Вобеж први је после ослобођења, 8. новембра 1953. године, одиграо педесету утакмицу за државни тим.

5

Знате ли који је југословенски фудбалер први после ослобођења одиграо педесету утакмицу за државни тим?

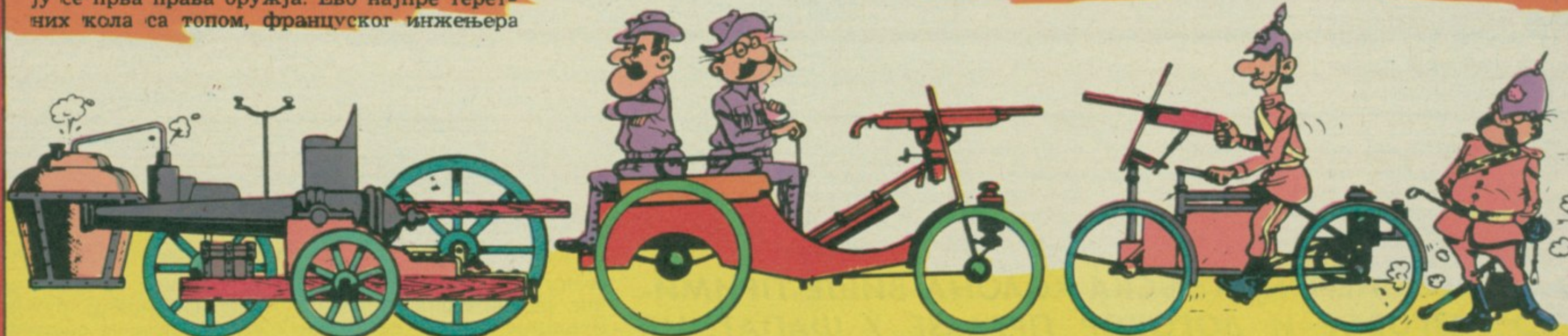
Слобода се брани и оружјем...

23

Мало-помало стигосмо и до „модернијих времена“, времена кад човек више користи механику да би допунио своје снаге ограничене природом. После необичних пројеката, који су обично завршавали у кошу, појављују се прва права оружја. Ево најпре теретних кола са топом, француског инжењера

Жозефа Сињаа (1725 — 1804) који је 1770. први направио возило-аутомобил на пару, а следеће, 1771, други модел назван фардије, за превоз тешких оруђа. Американец Давидсон израдио је 1889. возило на бен-

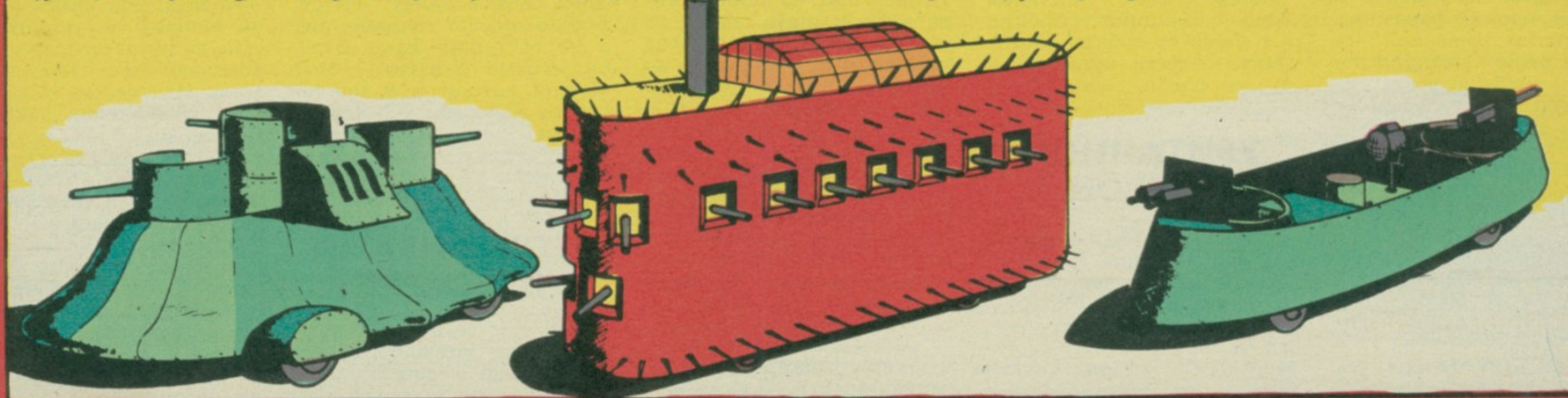
зински погон снабдевано штитом и митраљезом. На исту идеју дошао је десет година касније (1899) Енглец Симс. На његову жалост, британска армија више је додела прве коње од парних.

Године 1900. Американац Палмерстон направио је пројекат блиндираног аутомобила наоружаног митраљезима и топовима. Међутим, како у то време нису постојали јаки

мотори, пројекат је пао у воду. Други необичан пројекат је покретна тврђава на пару, начичкана оружјем, која је била позната у Немачкој око 1900. за време цара

Виљема. Енглец Симс није мировао: направио је оклопно возило наоружано митраљезима које је овог пута, 1902. године и употребљено.

ИЗ НАШЕ
ИСТОРИЈЕ

ОПЕРАЦИЈА "КОЊИЋЕВ СКОК"

ВРХОВНИ ШТАБ И ДРУГ ТИТО налазили су се у пећини у Дрвару. У оближњем селу Шиповљанима била је Официрска школа Врховног штаба. Обезбеђење пећине, и других установа вршио је Пратећи батаљон.

СТРАХУЈУЋИ од отварања другог фронта у Европи, пошто су сазнали да савезници разматрају могућност искрцавања на Јадранској обали, а и због непрекидног јачања народноослободилачких снага, Немци су одлучили да једним ударом униште Врховни штаб Народноослободилачке војске. За напад, Немци су изабрали 25. мај, рођендан друга Тита, а операцију су назвали „Коњићев скок“. Операција је, тачно по плану, почела 25. маја 1944. године ваздушним десантом на Дрвар. У њој је учествовао 500. падобранско-ловачки батаљон ојачан са две чете 1. ваздухопловног десантног пука, специјалним водом дивизије „Бранденбург“ и групом четника.

ДЕСАНТУ ЈЕ ПРЕТХОДИО напад бомбардера. Спуштањем првог таласа падобранаца у околини Дрвара, Немци су хтели да затворе излазе из града. Међутим, херојском борбом пратећег батаљона, Официрске школе и становника Дрвара надирање Немаца и четника је спречено.

УСИЉЕНИМ МАРШОМ у помоћ Дрвару прве су стигле јединице 3. личке бригаде. Око 12 часова Врховни штаб и друг Тито напустили су пећину и кренули према Оташевицу.

ТАУЕР

Тврђава, краљевска резиденција, тамница, арсенал, касарна, ризница — све је то Тауер, суморно здање на обали Темзе. Најстарији део, Бела кула, саграђен на римским темељима још за владе Вилема Освајача, пре 900 година. Овде су били заточени шкотски краљеви Давид II и Џејмс I, краљица Елизабета I, ту су тајно убијена деца Едварда IV по наређењу Ричарда III. Ту је погубљена Ана Болен, несрећна друга жена Хенрија VIII, и њена наследница Катарина Хауард, пета жена Хенријева. Ту су пале главе војводе од Норфолка, ерла од Есекса, и многих других историјских личности. За све то време, Тауер, који је био тамница великаша остао је и краљевска резиденција у којој је владар обавезно проводио ноћ пред крунисање са одабраним личностима у молитви и ритуалном купању. Сутрадан по крунисању они би добијали титуле „витезови купатила“. За време I и II светског рата Тауер, који је у међувремену престао да буде тамница, поново је послужио у сврху којој је служио толике векове, поставши тако неразводни део историје Енглеске.

Хенри VIII и грбови његових шест жена (десно).

Катарина од Арагона (разведена)

Ана Болен (погубљена)

Џејн Сејмур (умрла на порођају)

Ана од Клева (разведена)

Катарина Хауард (погубљена)

Катарина Пар (преживела)

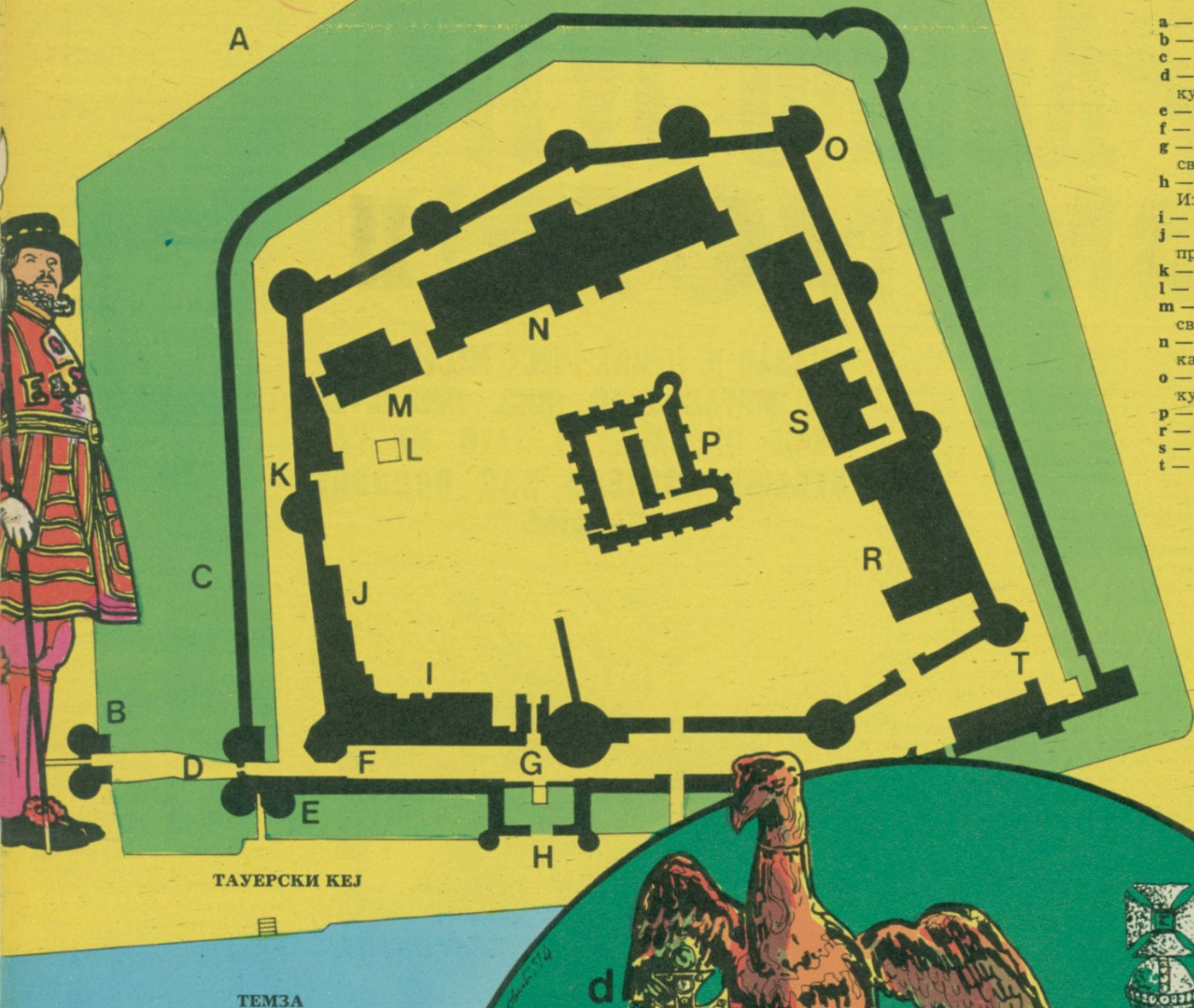
„Ждерачи бифтека“ — припадници елитне гардијске јединице у Тауеру и данас обављају дужност у овој тврђави. Име су добијали јер су као део плате добијали — сочне бифтеке.

Међу многим славним личностима које су оставиле главе на тауерском губилишту, често се дешавало да целати следе судбину својих жртава. Када је погубљен сер Томас Мор, велики државник и мислилац (гсre лево), његовом прогониоцу и тужитељу Кромвелу (гсre десно) није требало дуго па да и сам ссети оштрицу секире. Само, док је Томас Мор дао живот за своја убеђења, Кромвел га је дао зато што је навео краља да се ожени ружном женом! Хенри VIII, тај немилосрдни господар, за кога су савременици говорили да „никада није поштедео ниједну жену у свом весељу, нити иједног мушкарца у свом гневу“, није имао много стрпљења са људима који су правили такве грешке на његов рачун.

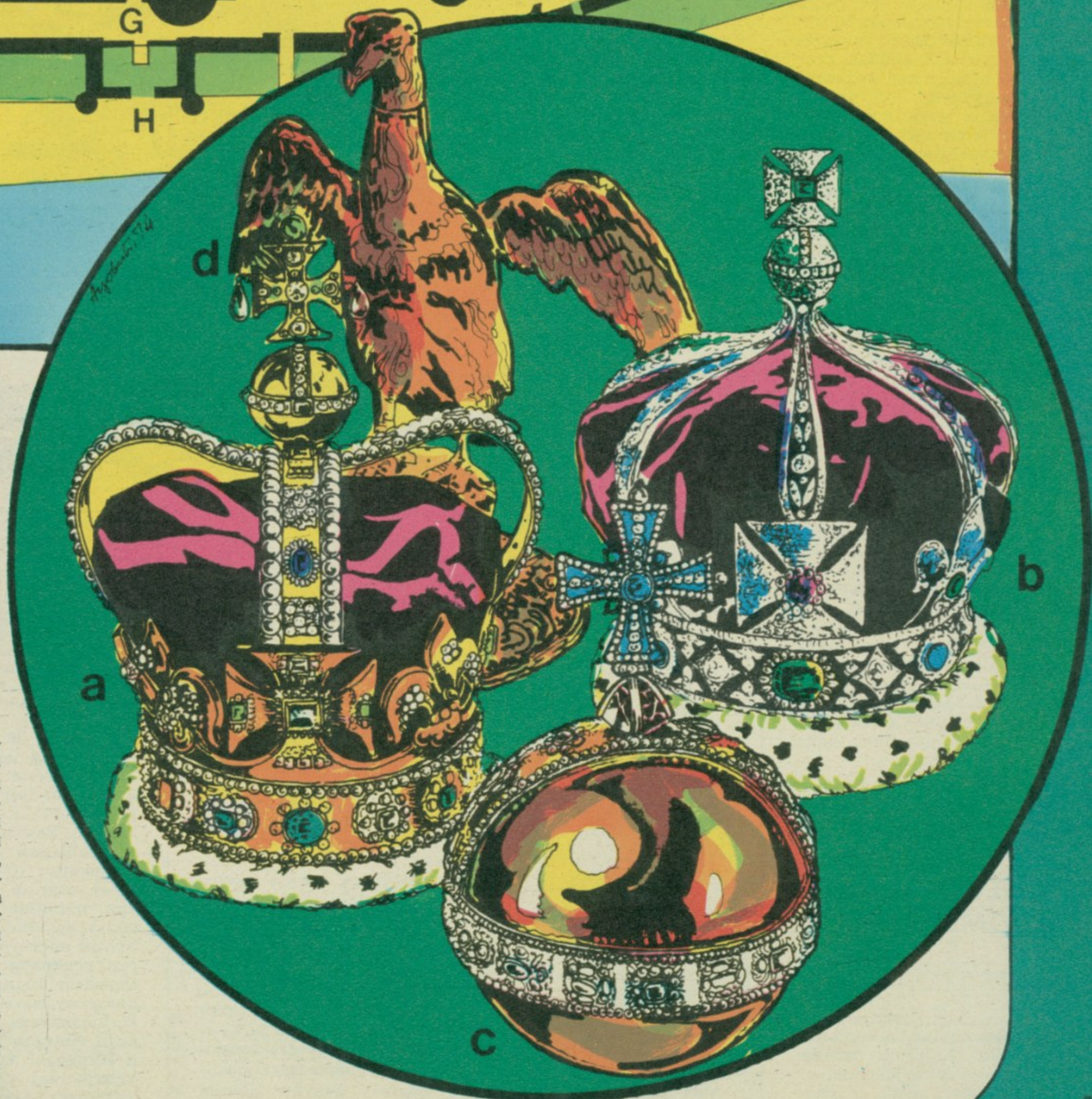
ЛЕГЕНДА

- a — Тауерски брег
- b — Средња кула
- c — Шанац
- d — Бајвордска кула
- e — Кула звонара
- f — Крвава кула
- g — Кула св. Томаса
- h — Капија Издајника
- i — Краљичин дом
- j — Тамничарске просторије
- k — Бичемова кула
- l — Губилиште
- m — Црква св. Петра
- n — Ватерло касарна
- o — Мартинова кула
- p — Бела кула
- r — Арсенал
- s — Болница
- t — Слана кула

ТАУЕРСКИ КЕЈ

ТЕМЗА

Ризница у Тауеру данас чува једну од најбогатијих збирки крунског накита у свету. Њена вредност, материјална и историјска, практично је непроцењива. Осим царске круне Викторије I и срба („јабуке“) и скиптра, веома мали број предмета напушта своје витрине, осим за свечаност крунисања које се обавља „Круном св. Едварда“ (a). Круна Индије (b) начињена је за свечаност ступања краља Ђорџа V на индијски престо, а краљевски орб (c) за крунисање Чарлса II. Од старих знакова краљевске моћи само је златна посуда за свето уље (d), начињена у облику птице, преживела Кромвелову владу неопштењена, (то је време буржоаске револуције у Енглеској, средина XVII века), а измакла је и краћи крунског накита, коју је извео капетан Блад.

ДОБРО ЈУТРО, МРМОТЕ!

Чупави мрмоти се буде. Пробудило их је хујање јужног ветра и жубор поточића насталих од снега који се топи. Њихова срца почињу да куцају све брже, а дисање, до тада неприметно, постаје све дубље и јаче. Понеки се спавац окрене, намршти „нос“, тргне у сну. Најјачи међу њима, стари вођа породице који личи на медведа, подиже се, тетура кроз јазбину застрту сеном и, спотичући се о успавана тела, стиже до дугог, уског ходника. Његов дебели нос подрхтава, у црним очима појављује се сјај, али глава му је још мутна и удови неће да га слушају. Мрмот застаје и тек после неколико минута наставља да се провлачи кроз тунел. Најзад, стиже на крај уског ходника, до „запушача“ од земље, камења и траве којим мрмоти у јесен затварају зимско склониште. Снажним шапама почиње да одваљује делове „запушача“ и да их баца испод и иза себе. Али, то траје кратко, а онда га опет спопада неодољива жеља за спавањем. Он спушта главу на предње шапе и поново тоне у сан.

Пуних дванаест часова преспавао је стари вођа мрмотске породице и пробудио се свеж и оран. Камене, трава, земља лете сад под његовим оштрим канџама. Он жели, он мора напоље, на ваздух. Сад се већ јасно чује жубор воде и хујање јужног ветра. Први зрачак светлости продире у тунел. Одваљен је и последњи камен и пролећни ваздух заплуснуо га је својом свежином.

Пуних шест месеци породица мрмота није била овесна ни себе ни околног света. Њихова срца откуцавају три, највише четири пута у минути, а температура тела није била већа од 3 степена. Били су више мртви него живи и због тога им буђење сад изгледа као поновно рађање.

НЕСТРПЉИВА ОМЛАДИНА

Стари предводник истурио је кроз мали отвор свој затубасте нсс. Мирис хајдучке траве несдољиво га мами. Али, он оклева. Можда се сетити лисица, куна, орлова, људи — својих највећих непријатеља?

Више од пет минута он стоји на излазу из свог зимовника. Но, искушење је сувише јако: он мора да окуси зелену траву, да се окупа у сунчевој светлости, мора да пије. Жеђ је страховита: више не може да издржи.

Не баш много брзо и окретно мрмот је изишао из свог скровишта и шмугнуо иза прве стене. Он осматра. Кад ни очи, ни уши, ни нос нису открили ништа сумњиво, мрмот се, посрћући, упутио до најближег поточића. Он пије, пије, пије. Како после шест месеци гладовања прија хајдучка трава! Сит, он се тромо враћа свом зимовнику, леже одмах на почетку тунела и стражари.

Сутрадан, будна је читав породица. Млади се сударају у мраку, гурају, падају и пузе кроз тунел. С неколико удараца шапом „шеф“ заводи ред међу нестрпљивом омладином. Напоље ће их пустити тек пошто се још једном буде уверио да им не прети никаква опасност.

СЕОБА У ПЛАНИНЕ

Неће проћи ни десетак дана а мрмоти ће се узнемирити. Као да је у њих ушао сам ђаво. Стари предводник напада младе мужјаке, уједа, призе, тера их из рупе. Настаће прави, огорчени рат јер онај ко за то кратко време не покаже довољно упорности и смелости мораће да чека до идуче године и да тек тада, у оквиру велике заједнице, оснује своју породицу.

СПАВАО ЈЕ ПУНИХ ШЕСТ МЕСЕЦИ, ВИШЕ МРТАВ НЕГО ЖИВ, НЕСВЕТАН СВОЈЕ ОКОЛИНЕ, И ЗАТО МУ САД БУЂЕЊЕ ИЗГЛЕДА КАО ПОНОВНО РАЂАЊЕ.

„Пролећни рат“ траје свега две-три недеље. Велика породица опет је сложна јер јој предстоји тешко и опасно путовање у планину где ће се мрмоти у паровима повићи у „летњиковце“. Стари предводник опет је на челу колоне. Прелазећи с камена на камен мрмоти се пењу све више и више. На сваки шушањ, на сваки крик птице, скривају се иза првог камена. Јер, без јазбине они су потпуно беспомоћни — не умеју да се бране. То знају и њихови непријатељи, па их најчешће нападају баш у току сеобе. Колона је већ стигла на две-три хиљаде метара, али „старац“ наставља навише.

Најзад, стигли су. Први посао је чишћење прошлогодишњих „станава“. Женке дослаче у чисте станове траву и маховину и њоме облажу будућу „дечију собу“. Почетком јуна дола-

зе на свет млади мрмоти, а крајем јуна они се већ играју пред кућом и сладе дивљом мирођијом. Јул и половина августа су за мрмоте најлепше доба годи-

Мрмот је сисар, глодар из фамилије Sciurides. Личи на мини-медведа, а зову га још и планински миш, и миш-пас, и веверица. Има густо крзно боје тамног меда и мале хитре ноге. Тежак је око осам килограма. Глава му је спљоштена, уши кратке. Реп мрмота обрастао је густом длаком а из закржљалом палцу има један раван нокат. Храни се разним планинским биљем. Женка носи младе шест недеља и почетком јуна доноси на свет два, три, највише до шест младунаца: они су слепи и голуждрани, а тешки једва тридесетак грама. Младунци постају зрели тек у трећој години јер зимски сан успорава њихово рашћење. Мрмот живи око петнаест година, мада су пронађени и „старици“ од двадесет лета. Постоји око петнаест врста мрмота. Најпознатији је алпски мрмот (*Arctomys marmotta*) који обитава на високим врховима Пиринеја, Алпа и Карпата, затим *Arctomys himalayinus* — живи у централној Азији и на Тибету — и *Arctomys monax* који насељава Северну Америку.

не. Посла нема и живот пролази у гошћењу, игрању, ленствовању на сунцу. Мрмоти постају све дебљи и округлији. Најзад су нагомилали толико сала да им трбух готово додирује земљу. Тај лепи, безбрижни живот траје, на жалост, кратко. Крајем августа мрмоти већ почињу да помишљају на зиму. „Летњи распуст“ је завршен! Мрмоти се спуштају с планине да потраже своја зимска склоништа и да се припреме за дуги зимски сан.

МИШ КОЈИ КОСИ

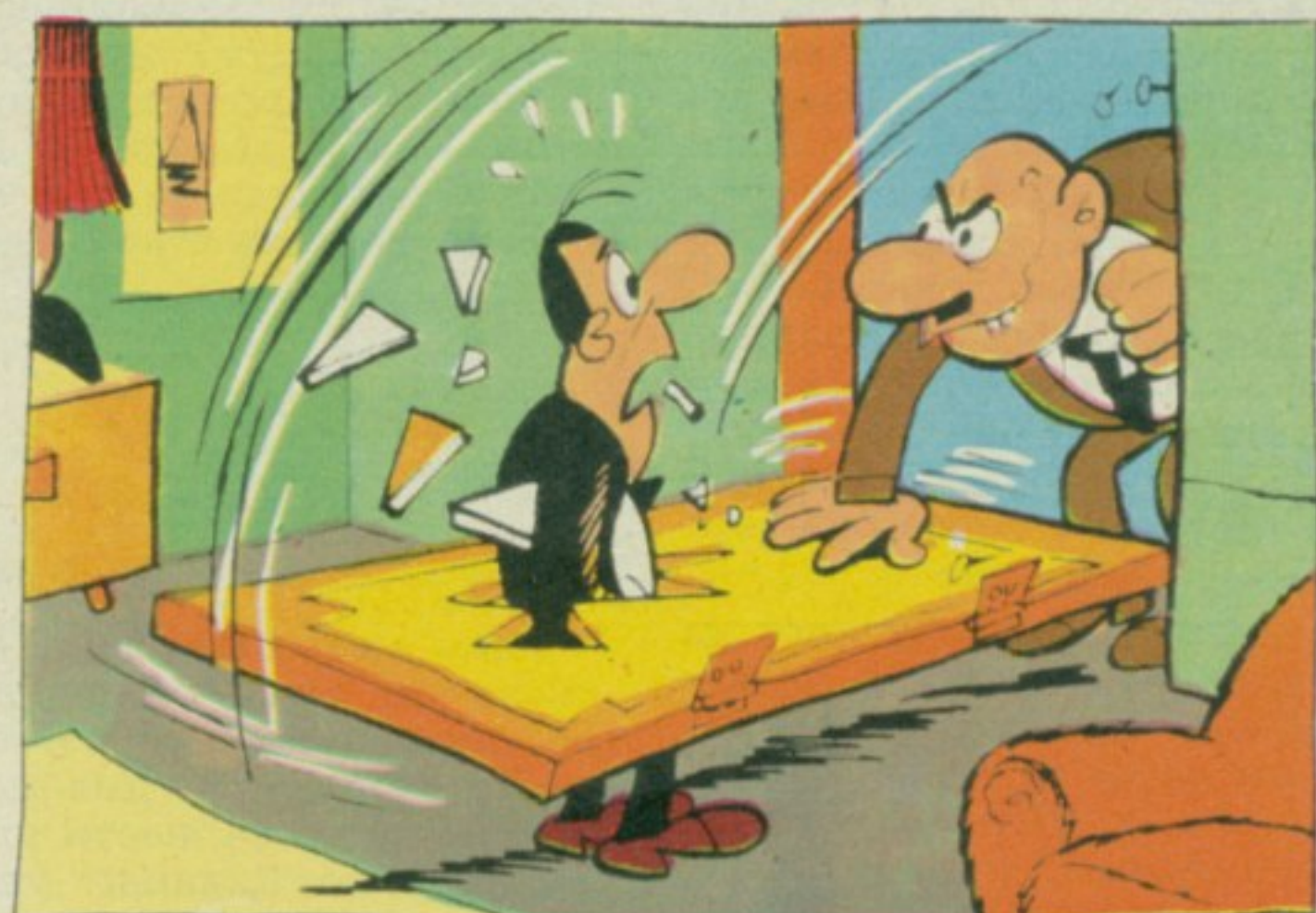
Посао који их доле чека није ни лак ни једноставан и одувек је изазивао чуђење људи. Мрмоти косе! Они „секу“ траву својим оштрим секутићима, распростиру је да се добро осуши, преврћу је, скупљају у руковети, праве мале пластове, а затим суво, мирисно сено одвлаче у своје зимовнике.

Од велике гомиле сена, коју одрастао човек не би могао да обухвати обема рукама, они ће у току септембарских кишних дана нешто мало појести, а остатак им треба да обложе свој зимовник и да од тог сена, камења и земље направе велики „запушач“ на улазу.

Како то постижу? Према казивању становника планинских области мрмот-предводник легне на леђа, а остали му товари на трбух гомилу сена и сви заједнички одвуку ова жива кола до улаза у зимовник. Ова прича настала је свакако због тога што је на леђима старих мрмота крзно јако олињало. Међутим, зоолози не верују у њу и тврде да је то због честог провлачења кроз уске тунеле.

С првим опалим листом, мрмоти нестају. Напољу може да лије киша, дува хладан планински ветар и завија бура: они леже у свом топлем зимском стану, тонући у све дубљи и дубљи сан, из кога ће се пробудити тек после шест месеци.

Први ће се пробудити стари мрмст, његово срце почеће брже да куца јер планином жубори поток и хуји јужни ветар.

ОТЕТ ЈЕ ЦРНИ

СТАРИ ЧУВАР ЕДВАРДС ИМАО ЈЕ БЕДНУ ПЛАТУ И НЕУДАТУ КЋИ, А КАПЕТАН БЛАД ПУНЕ ЦЕПОВЕ НОВЦА И, ШТО ЈЕ ЈОШ ВАЖНИЈЕ, — МЛАДОГ НЕЋАКА. ОСТАЛО ЈЕ ДОШЛО САМО ПО СЕБИ.

У подрумима Мартинове куле у лондонском Тауеру, у прилично неугледном орману, иза лаке металне решетке, чуван је за владе веселог краља Чарлса II крунски накит Енглеске, непроцењиве вредности. Ова збирка била је толико драгоцене и поштована да за више векова њеног постојања никада и никоме није ни пало на памет да је присвоји. Ваљда зато је њено чување поверено извесном Талботу Едвардсу, испушеном војнику и поштењачини од седамдесет шест лета који је са женом и кћерком становао на горњем спрату куле.

Старом Едвардсу нису на послу баш цветале руже: највеће драгоцености краљевине он је чувао за бедну плату. Што је најгоре и та скромна сума стизала је с таквим закашњењем да је Едвардс био принуђен да затражи дозволу да за малу напојницу приказује радозналим посетиоцима крунски накит.

Дозволу је добио. На своју несрећу.

МНОГО ДОБРИ ЉУДИ

Једног лепог априлског дана 1671. године, наравно лепог у енглеским размерама, што значи да је сипала кишица и небо било угодно оловне боје, један постарији центлмен с брадом, у лепој одори доктора теологије и у пратњи подједнако достојанствене госпоје у годинама, покуцао је на врата Талбота Едвардса. Уचितим тоном и лепом напојницом, а на обе ствари Едвардс је био веома осетљив, посетилац је замолио да му се омогући да баца поглед на крунски накит. Молба је, наравно, била услишена и већ неколико минута касније стари господин је задивљеним погледом проучавао блиставу „Круну св. Едварда“, скиптар од жеженог злата, краљевску

„јабуку“, прстење са драгим камењем, златне мачеве и буздоване. Ни његова дама није остала равнодушна. Она је чак толико била одушевљена призором богатства да су јој се „ноге одсекле“. Учитиви Едвардс нашао се побуђен да је понуди чашицом брендија. Гости су са захвалношћу примили понуду и попели се горе у скроман чуварев стан. Кад је дошао час одласка, расанак је већ личио на поздрав старих пријатеља.

УРОЂЕНО ПОВУЧЕН

Само неколико дана касније на прагу Едвардсовог дома поново се појавио стари свештеник. Дошао је да у знак захвалности преда госпођи Едвардс мали поклон — пар скупих белых рукавица. Ненавикли на овакве пажње Едвардсови су били дубоко ганути. И то нису успели да сакрију. Старог центлмена су најљубазније угостили и испратили га позивајући га да опет наврати, кад год му то буде угодно.

Доктору, изгледа, то није требало два пута рећи.

Није прошло ни десетак дана а уважени доктор теологије поново се нашао у дому Едвардсових. Овог пута није донео никакав поклон, али је зато имао лепих речи за Едвардсову кћер, једно скромно створење не баш претерано одарено лепотом. Оцу и мајци ови су комплименти падали на душу као мелем. Јер, њихова кћи венула је у Мартиновој кули са слабом изгледом да ће наћи „прилику“. А још кад је свештеник одлазећи, већ на вратима, поменуо и свог нећака, младог човека са три стотине фунти годишње, наде старих родитеља добиле су крила. Младић је, рекао је његов стриц, претерано скроман и стидљив, па му се зато никако не да да се ожени. Домаћини су навалили на госта да остане на ручку.

Показало се да то није било нарочито тешко постићи. После кратког нећака доктор теологије дао се наговорити...

Ручак је био крунисан богатом тортом и — још једним обиласком ризнице. Загрејани домаћин, носећи буктињу, показивао је драгом госту, бесплатно и детаљно, највредније комаде накита, најбогатије знаке краљевског достојанства, собу с оружјем...

Стари свештеник помно је слушао објашњења свог домаћина и сам се понекад уплитао у разговор показујући солидно познавање драгог камења, загледао кључеве и браве. Ипак, као да је тек у оружарници живнуо. Угледавши један пар пиштоља застао је као опчињен.

— Како би било лепо — уздахнуо је — да тако нешто поклоним свом нећаку за предстојеће празнике. Верујте, не бих жалио новца...

Домаћин се нашао на мучкама. Пиштољи су били део краљевске колекције и поверени њему на чување. Никада он не би пристао да их неком уступи. Ни за какве паре. А опет, ако одбије, у питању је судбина његове кћери. Уз то, почео је себе да хвали, сигурно ће протећи бар сто година док неко не примети нестанак пиштоља... И, тако, одмеривши разлоге за и против, стари чувар је дао пристанак.

Растали су се тек пошто је уговорено да ће сутрадан ујутру стари свештеник довести нећака да погледа пиштоље и, разуме се, упозна чувареву кћер.

Нек се само деца виде, мислио је стари чувар. Па шта буде!

САМО ГАВРАНИ И СТРАЖАРИ

Рано ујутру 9. маја 1671. мала група људи на челу с уваженим црквеним старешином ступила је кроз капију Тауера. Било је тек седам сати, по тауерским двориштима и коридорима

шетали су само стражари и велики прастари гаврани. Дневна гужва у тврђави обично је почињала тек око девет сати кад се разбуде уважени и богати заговорници по својим хеликама и потерају послугу по пиће и јело. И погубљења су у то време постала ретка и нису се више обављала у зору већ око подне, због већег броја посматрача. Ни китњасто одевени чиновници из краљеве телесне гарде, звани „ждерачи бифтека“, нису још били на ногама. Није било ни

били жарку жељу да виде Едвардсове...

Укућани у дому Едвардсових били су већ давно за ногама. Тачније речено те ноћи стари чувар и његова супруга нису ни спавали. Само што су завршили мукотрпни посао да дотерају унутрашњост свог стана и спољашност кћери...

Сусрет је, да не дужимо, испао не може бити срданије. Девојка је, по правилима тог времена, радознала извиривала са свог прозора, „младожења“ је

Док је Едвардс у покви крви стењао на поду а разбојници „брстили“ ризницу, пред Мартиновом кулом дешавао се нешто што нико није могао предвидети.

посетиоца који су долазили да виде краљевску менаџерију...

И, тако, кад је на вратима Мартинове куле одјекнуо звек, није било радозналаца који би, можда, у свештенику препознали чувеног „пуковника Влада“, а у нећаку његовог сина, ништа мање озлоглашеног. Два „рођака“ била су чувени лондонски разбојници, стари познаници шерифа и судија. И они су, изгледа, изненада до-

изигравао стидљивка, и уопште све се одвијало по плану. Кад су домаћини и гости изменили неколико учтивих фраза, шта је могло бити природније но да посетиоци замоле да им се покаже ризница, заправо онда два пиштоља.

Изненада, међутим, нећак је шапнуо стрицу, довољно гласно да и стари Едвардс чује, како би радије остао ту пред кућом у близини госпођице Едвардс и — друштво је кренуло

ПРИНЦ!

без њега. Младић је остао пред кулом бацајући стидљиве погледе ка прозору, на коме се с времена на време кокетно појављивала чуварева кћерка, а истовремено будно осматрао околину.

ШТИПАЉКА ЗА НОС

Чим је стари чувар, осветљавајући пут гостима, закорачио у сутерен куле, један од „гостију“ набацио

жијем човеку, Блад је запретио Едвардсу:

— Ако желиш да преживиш овај дан, нећу ни један сувишан покрет.

Међутим, стари војник их је све изненадио. Бесан због преваре, љут на себе због своје лаковерности, није престајао да се бацака покушавајући да се ослободи. Ово га је коштало неколико снажних буботака које му је несудбено „пријатељ“ упутио ногом у бубреге. Али, старац се и даље није предавао. Невероватном снагом за своје

је зграбио је „Круну св. Едварда“. Прво је неколико пута лупио чекињем да би из ње испало драго камење а онда је бацио на земљу и изгазио ногама да би је лакше носио. Краљевска „јабука“ је за то време нестала у широким панталонама једног разбојника док је други преломио скиптар надвоје да би могао да га сакрије. Највреднији драгуљи — рубин „Црни принц“, који је краљ Кастиље Педро Сузови поклонили краљу Ен-

што нико није могао да предвиди.

Едвардсов син, који је као војник био одсутан више година, ненајављен, дошао је на одсуство. Бладов нећак узалуд је покушавао да га заваља и задржи пред вратима. Приче о времену нису могле да задрже војника на вратима родне куће.

Чим је младић устрчао уза степенице, „младожења“ се сјурио у подрум да обавести оца.

Блад и његова банда нису губили време. Задовољивши се оним што су до тада покупили, упутили су се излазу што су брже могли. Нису се усуђивали да потрче из страха да ретки пролазници који су се у међувремену појавили у Тауеру не примете нешто сумњиво. Поред Беле куле, кроз капију Крваве куле четири разбојника упутила су се у правцу Бајвордске куле. У том тренутку за њима су се зачули повици.

Чим се поздравио са мајком и сестром Едвардсов син пожурио је у подрум да потражи оца. Може се замислити колики је био његов ужас кад је затекао старца у локви крви на поду. Не губећи присуство духа, младић је дигао узбуну и за неколико тренутака страже „ждерача бифтека“ биле су на свом месту. Касно?

НАПРЕД НИЈЕ НАЗАД

Блад је јурио колико га ноге носе. Провукао се између халебарди стражара који су покушали да га задрже код Бајвордске куле. Са неколико хитаца из пиштоља четворица разбојника успела су да се пробију и наставе луду трку према Средњој кули. Али, капија је била већ запоседнута и бегунци су се упутили спољним бедемом. У последњем тренутку, кад је већ изгледало да им нема спаса, Блад је храбро скочио с бедема у тауерски суви шанац. Његов пример следили су и остали. Нашли су се на Тауерском кеју где су пучњава и вика привукле велику масу Лондонаца.

— Држите лопове! — почели су да урлају Блад и његови саучесници показујући на своје гониоце. За тренутак је изгледало да ће план успети. Маса је била збуњена, а гониоци се тешко пробијали. Али, не задуго.

Непогрешивим инстинктом маса је и магновењу схватила да лопов обично иде напред, а не гонилац. И тако, маса се повукла а на тргу, окружена стражарима, остала су четири разбојника. Шчепали су их и везане вратили у Тауер, али не у угодно друштво чувара Мартинове куле, већ у праву дубоку и безбедну тамницу.

Стражари, међутим, нису имали ни појма какву су велику зверку ухватили. Тек кад су му са лица стргнули лажну браду а са главе седу перику, препо-

знали су чувеног разбојника. Био је то главом капетан Блад, Томас Блад, самозвани пуковник, човек који је већ покушао сам да заузме даблинску тврђаву, који се спремао да киднапује војводу од Ормонда ради уцене.

НИШТА ПО ЗАСЛУЗИ

Покраден крунски накит нађен је до последњег комада, али неповратно уништен. Драгуљи су спасени, али ремек дела златарске уметности била су претворена у безобличну масу. За наредно крунисање све се морало правити изнова. Но, то није крај приче. Судбине главних личности ове афере више су него необичне.

Краљ Чарлс II заинтересовао се за личност која се дрнула на такву смељост и затражио да му доведу Блада. Никад се неће сазнати шта су они један другоме рекли, тек пошто је с капетаном остао насамом дуже време, краљ га је јавно помиловао, вратио му све одузете поседе и, то му све није било доста, него му је још поврх тога доделио пензију од 500 фунти годишње!

Овај необјашњив поступак дао је повода многим нагађањима.

Једни су тврдили да је хронично презајужени сам краљ ангажовао Блада да пократи крунски накит како би вратио дугове. Други, који су знали да краљ воли да попије и да тада не бира друштво, тврдили су да се Чарлс II у неком друштву кладио како се крунски накит може пократи и да је зато наградио Блада.

Истина је, међутим, много прозаичнија. Краљ је у замену за помиловање, враћено имање и пензију добио од Блада ништа мању противуслугу. Он је у Бладу стекао изванредно поузданог шпијуна и агента који је био у стању да похвата конце сваке завере која би могла да се зачне у Лондону и да преко банди убица и лопова утиче на стварање психозе у јавности, већ према потребама владара.

Злосрећни Талбот Едвардс који је при нападу тешко рањен награђен је за своју храброст у борби с крадљивцима чеком на 200 фунти. На жалост, на исплату је морао да чека дуго да је на крају чек продао за 100 фунти како би могао да намири трошкове лекара који га је лечио од задобијених повреда. Био је излечен тако добро да је умро после неколико недеља.

Неправда је још једном постигла победу и то читавих двеста година пошто су и Едвардс и Блад били мртви. Италијански писац Рафаел Сабагини узео је окорелог зликовца Блада за главног хероја свог романа „Капетан Блад“ и прославио га као правог хероја.

Д. А. 13

му је преко главе црни огртач који је дотле носио преко руке. Запрепашћени човек још није ни дошао себи од тог првог шока а већ су му у уста нагурали велики дрвени чеп с рупом за ваздух у средини, а на нос ставили чврсту гвоздену штипаљку како не би могао ни да писне.

Сиктавим гласом који у себи ни издалека више није имао ону кроткост и благост како доликује „бо-

године, он се бацакао и отимао све док га један од „гостију“ није звизнуо тешким штапом по темену. Несрећник се стровалио на тло и опет, истина слабијо, покушавао да устане. Луд од беса, разбојник који га је ударио, извуче нож и замахну неколико пута...

Пут према краљевском накиту био је слободан.

Браве нису биле никаква препрека за искусне провалнике. „Доктор теологи-

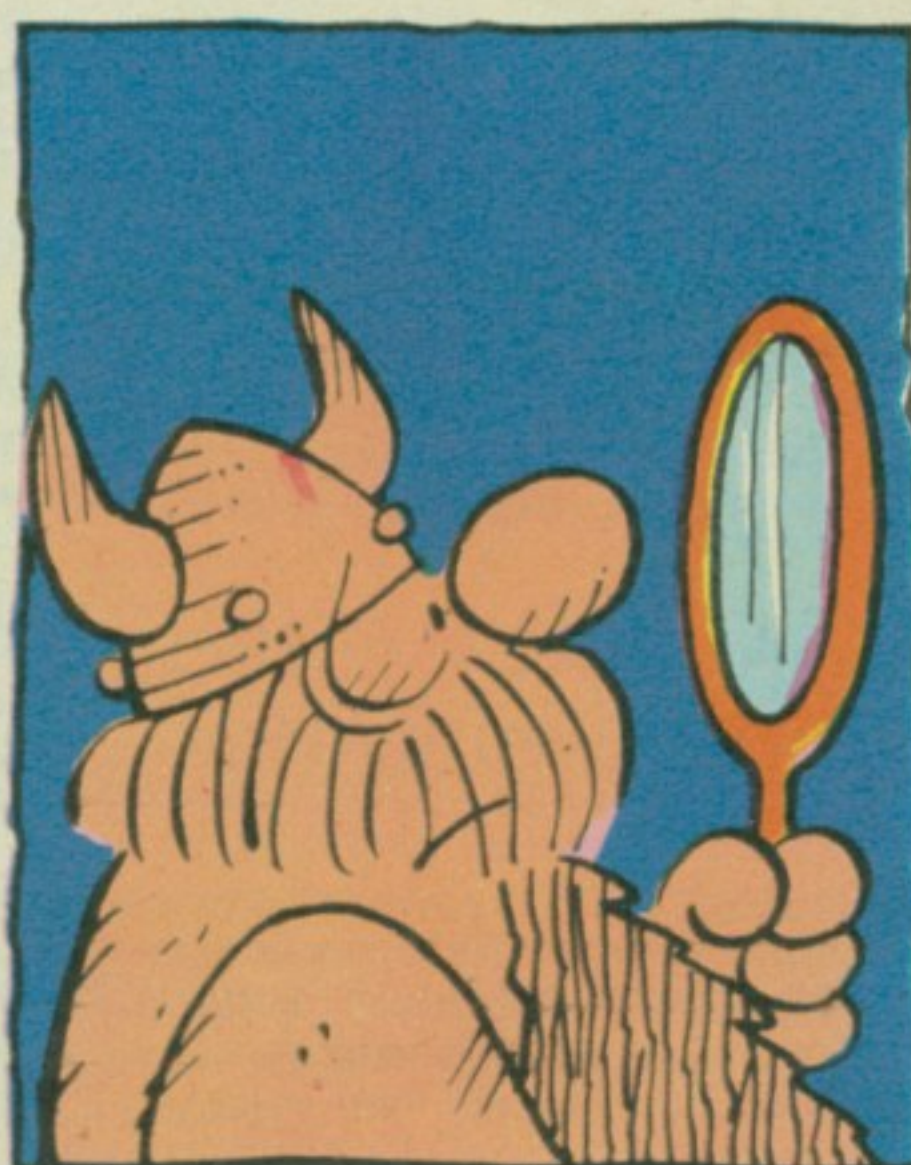
леске, сафирни прстен Едварда Исповедника и бисери краљице Елизабете од Чешке — завршили су у цеповима лажног доктора.

НА БРАТА НИКО НИЈЕ МИСЛИО

Док је Едвардс у локви крви стењао на поду а разбојници „брстили“ ризницу, пред Мартиновом кулом дешавало се нешто

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

СУВОЗАЧ ЈЕ НЕСТАО

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ти брже од 50 км на час. Нисам обраћао пажњу на то, мислио сам само на такмичење.

ДУПЛИ ЧВОР

— Тале, успори мало, немој да тако лудо изгинемо — гунђао је Пера шћупурећи на седишту. Престао је, из протеста, да ми чита „радар“. Брза возња је била моја специјалност и хтео сам да то искористим. Тако смо неочекивано улетели у прилично оштру кривину. Осетио сам да точкови захваћају земљу поред пута и онда смо слетели у јарак!

Почео сам да пожурејем Перу да изгурамо аутомобил из јарка и наставимо возњу. Али, он се није одазивао. Тек онда сам схватио да ме је Пера напустио. Без њега није вредело да настављам возњу, јер ће ме дисквалификовати.

— Пери, молим те, врати се. Нећу више да јурим!

Улоге су се сада измениле. Ја сам молио, а Пера ћутао под окриљем магле и мрака.

— Дођи, помози ми само да изгурамо кола...

И када ме је напустила свака нада, из мрака допре до мене Перин глас:

— Не идем с тобом, Тале, тако ми свега на свету! Сачекају овде неке таљиге, било шта, само даље од тебе!

Настало је убеђивање и ја сам успео да га наговорим да дође. Обећао сам да ћу га пребацити до прве аутобуске станице али, погазио сам реч чим је сео до мене. Пера је ставио кацигу на главу и прикопчао сигурносни појас. Ја сам му везао дупли чвор а он је само дубоко уздахнуо помирен са судбином.

ПАЗИ, ЛЕТИМО!

Возили смо се према Добоју. Свитало је и магла се разилазила. У ретровизору сам угледао своје боњаче на којима су капилари попуцали од великог напрезања. Пера се потпуно смирио и читао ми „радар“. Сав сам се претворио у жељу да победим и јурио сам не смањујући гас чак ни док сам улазио у оштре кривине. То ми се осветило. Замор, велика брзина и... стигли смо на дно дубоке провалије „обрстивши“ пола крошње једног старог храста. То је помогло да се „меко приземљимо“ и прођемо без тежих повреда. Ме ни се од наглог трзаја сигурносни појас откопчао и сигурно бих излетео кроз шофершајбну да ме Перица рука није приковала за се диште.

Пера је први излетео из кола и извучао ме. Електро-инсталација се запалила и он је покушао да је угаси киселом водом коју смо носили у пластичним боцама. Поливао је и мене јер сам, онесвешћен, непомично лежао на трави где ме је спустио.

Због ове незгоде испали смо из даљег такмичења. Међутим, бодови које сам прикупио на претходних шест релија током године обезбедили су ми победу у укупном пласману. Проглашен сам за шампиона Југославије у рели возњи за 1973. годину.

Забележила: Б. Јеремић

ЖЕЛЕО САМ ПО СВАКУ ЦЕНУ ДА ПОБЕДИМ И НЕ СМАЊУЈУЋИ БРЗИНУ УЛАЗИО У ОШТРЕ КРИВИНЕ

Михајло Таталовић, шампион у рели возњи за 1973. и његов сувозач Пера Мијушковић

Великом брзином улетео сам у оштру кривину, аутомобил се отео мојој контроли и почео да се заноси по друму. Задњи део ударио је у камен крај пута. Аутомобил се одбио, затим подскочио и полетео у провалију. Никад нисам могао ни да претпоставим да секунда може изгледати као вечност... Викнуо сам колико ме грло носи:

— Периооо! Држи се, летимо...

Њему је, наравно, већ све било јасно. Сећам се да ме је гурнуо снажно према наслону седишта. Око мене је запраштало и — утонуо сам у потпун мрак...

У ОБЛАКУ ПРАШИНЕ

Пун наде да ћу се и са овог релија вратити као победник кренуо сам тог јунског дана 1973. године из Порторожа у свом „форд ескорту 1300 спорт“. Са мном је био и мој сувозач Пера.

Рели се бодовао за шампионат Југославије и представљао квалификацију за рели првака Европе. Конкуренција је била веома јака, у такмичењу су учествовали европски и југословенски асови у рели возњи: Рафаело Пинто, првак Европе за 1972, Собјеслав Засада, двоструки првак Европе, Јовица Паликовић, вишеструки првак Југославије... За два дана и једну ноћ требало је, возећи непрекидно, превалити 1900 километара. Старт је био у Порторожу, а онда се ишло кроз Истру преко Учке, Горског котара, Санског Моста, Сарајева, Титовог Ужица и Ваљева до Београда.

На самом почетку успели смо да на „брзинцима“ (брдско-брзинским испитима) уштедимо седам минута. То ми је још више уливало наду у победу. Први дан, испуњен бескрајно дугим и узбудљивим возњом, већ је био на измаку.

Са контролне станице у Босанској Крупи кренуо сам под пуним гасом, а одмах за мном ишао је Миодраг Живановић. Хтео сам по сваку цену да му одмакнем што више јер сам у њему видео најјачег конкурента. Притискао сам

гас „до даске“ и мислио на растојање. Тако смо стигли до раскрснице која није била записана на „радари“, снимку стазе са обележеним кривинама и опасним деоницама. Кренуо сам улево да бих неколико секунди касније у ретровизору приметио да Живановић продужава возњу путем који води десно.

Због ове грешке изгубио сам у времену и, што је још горе, упао у густ облак прашине коју је остављала Живановићева „застава 101“. Пут сам слабо видео и једина оријентација су ми била позициона светла на аутомобилу испред мене. Бесан што сам, уместо

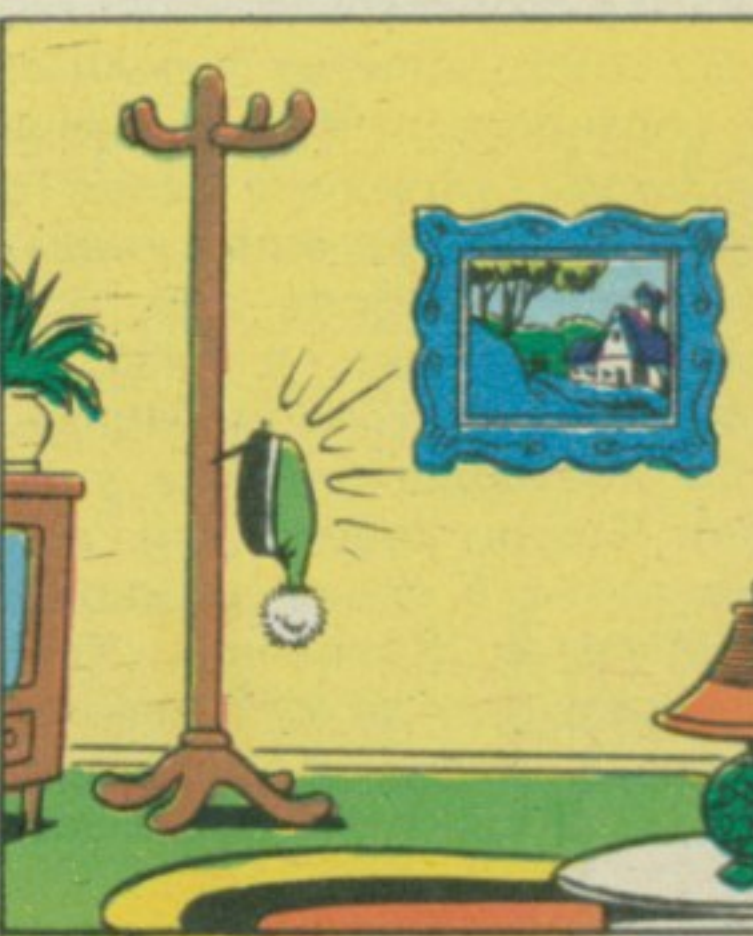
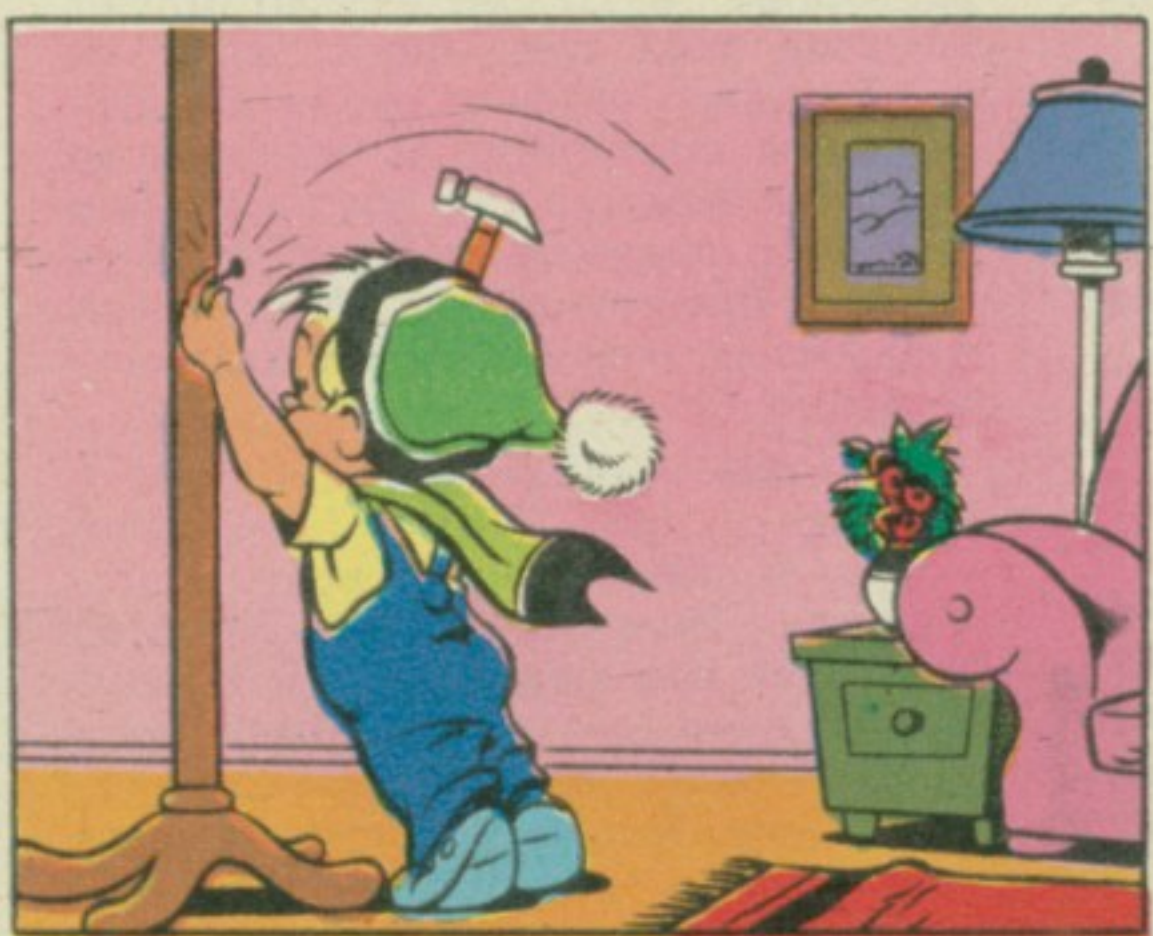
да му што више умакнем, сада био иза њега, притискао сам папучицу за гас.

Управо сам намеравао да претекнем Живановића кад сам осетио да задњи десни точак заноси — оштар камен пробушио је гуму! Док смо је мењали, још неколико такмичара је протутњало поред нас.

Чим смо променили гуму, јурнуо сам за њима као да ми све зависи од те победе. Казаљка на брзиномеру показивала је 110 км на час и аутомобил је поскакивао на путу пуном неравнина и рупа. Пера ме је упозоравао да успорим јер на овом делу пута није требало вози-

БОБАН

ГРИНГ: ДЕЦА ЦВЕКА

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА РАТУ ИЗМЕЂУ
ИНДИЈАНАЦА И БЕЛИХ ЛОУДИ НИКАД
НЕЋЕ ДОКИ КРАЈ...

И ДОК СУ ИНДИЈАНЦИ УМИРАЛИ ОД ГЛАДИ...

... БЕЛИ ЛОУДИ СУ УЖИВАЛИ

ДОК ЈЕДНОГ
ДАНА...

УСКОРО
ЌЕ
ОНИ
ВИДЕТИ...

ВАШИ СИНО-
ВИ СУ ТУ
ВЕЛИКИ,
ПОГЛА-
ВИЦО!

ПУСТИ
ИХ...
НЕКА
УБУ!

ЗВАО
СИ
НАС,
ОЧЕ?

НЕКЕ ПРИЧЕ
СТИГЛЕ СУ ДО МОЗИХ
УШИЈУ! ЗАХТЕВАМ ДА
МИ ИХ ОБЈАСНИТЕ! ЧУО
САМ ДА НАМЕРАВАТЕ
ДА НАПУСТИТЕ НА-
ШЕ ПЛЕМЕ!

ИСТИНА
ЈЕ,
ОЧЕ!

ОТИ-
КИ ЋЕМО
ВЕОМА
ДАЛЕ-
КО...

...ИЛИ САС-
ВИМ БЛИЗУ!
ЗАВИСИ...

МОРА
ДА СТЕ
ИЗГУБИЛИ
РАЗУМ! НИКО
ОДАВДЕ НЕКЕ
ОТИКИ! ПОТРЕ-
БНИ СУ МИ РАТ-
НИЦИ... ДА СЕ
СУПРОТСТА-
ВЕ БЕЛОМ
ЧОВЕ-
КУ!

РАТ
ЈЕ ЗАВР-
ШЕН,
ОЧЕ!

МИ
ЖЕЛИ-
МО
МИР!

ДА,
МИР!
И ИМАЋЕ-
МО ГА!

СРЕБА
ВАША ШТО СТЕ
МОЖИ СИНОВИ...
ИНАЧЕ БИХ ВАС...
КАЗНИО НАЈСТРАШ-
НИЈОМ КАЗ-
НОМ! И
ЈОШ
НЕ-
ШТО...

...ЖЕЛИМ ДА
ЗНАМ ЗАШТО
СТЕ ТАКО ОДЕ-
ВЕНИ? ИЗГЛЕ-
ДАТЕ КАО
ДЕВОЈКЕ!

ТО ЈЕ
НАШ НАЧИН
ДА ПОКАЖЕМО
ДА ЖЕЛИМО МИР!
ЗАР ИШТА МОЖЕ
БОЉЕ ОД ЦВЕТА
ДА ПРЕДСТАВ-
ЉА ТАЈ МИР?

НАРЕЗУЈЕМ
ВАМ ДА СМЕСТА ОД-
БАЦИТЕ И ТО ЦВЕТЕ И
ТУ ОДЕКУ! И ДА СТЕ
СУТРА ЗОРОМ СВАТРО-
ЈИЦА СПРЕМНИ ДА КРЕ-
НЕТЕ СА ОСТАЛИМ
РАТНИЦИМА ИЗ
ПЛЕМЕНА!

ОТЕРАКЕ-
ТЕ БЕЛЕ ЛУДЕ
СА НАШИХ ПАШ-
ЊАКА... МАКАР
У ТОЈ БОРБИ
СВИ ИЗГРИ-
НУЛИ!

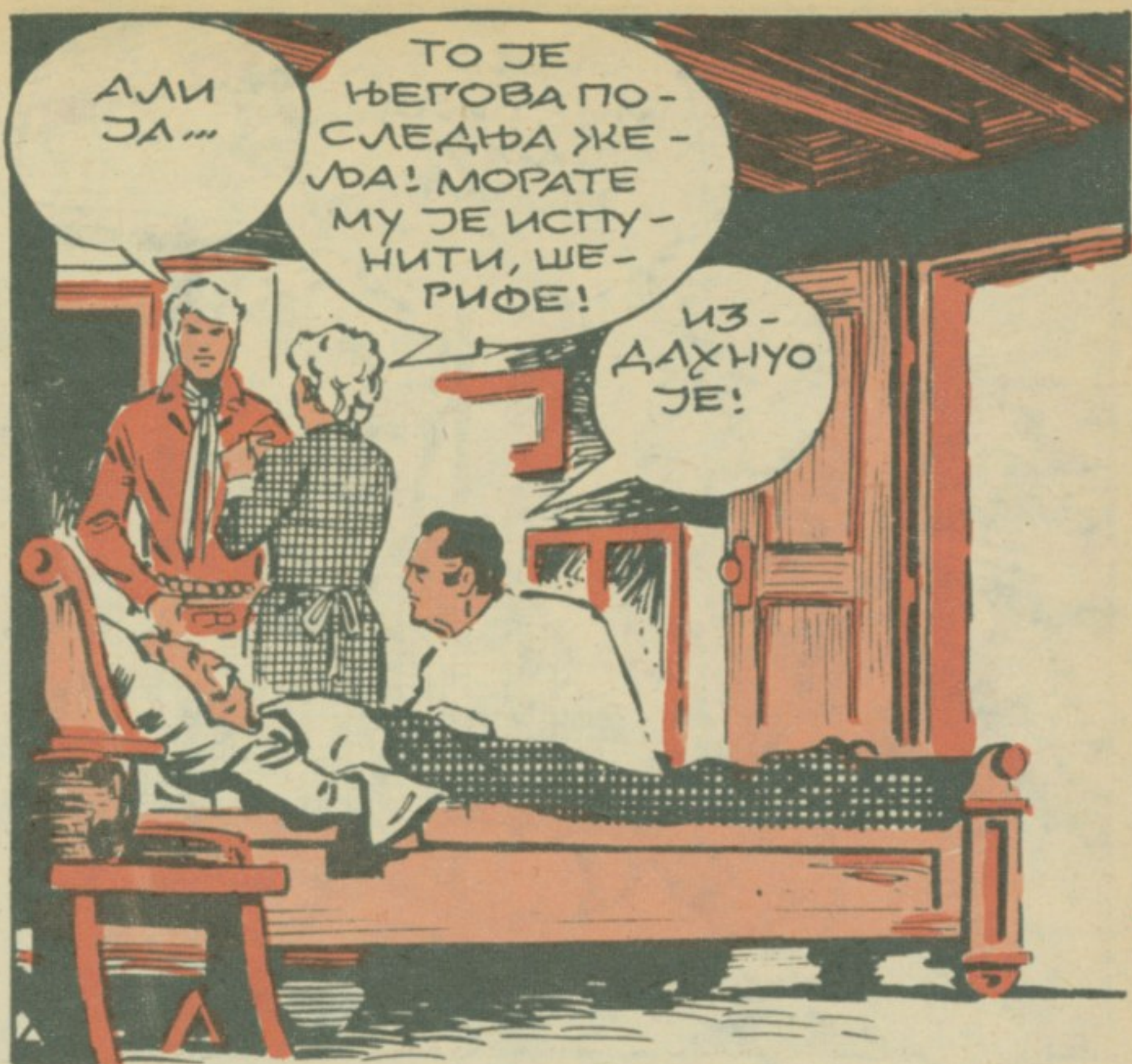
ПОБЕ-
ДИТИ
ИЛИ УМРЕ-
ТИ... АЛИ...
КУД СУ НЕ-
СТАЛИ?

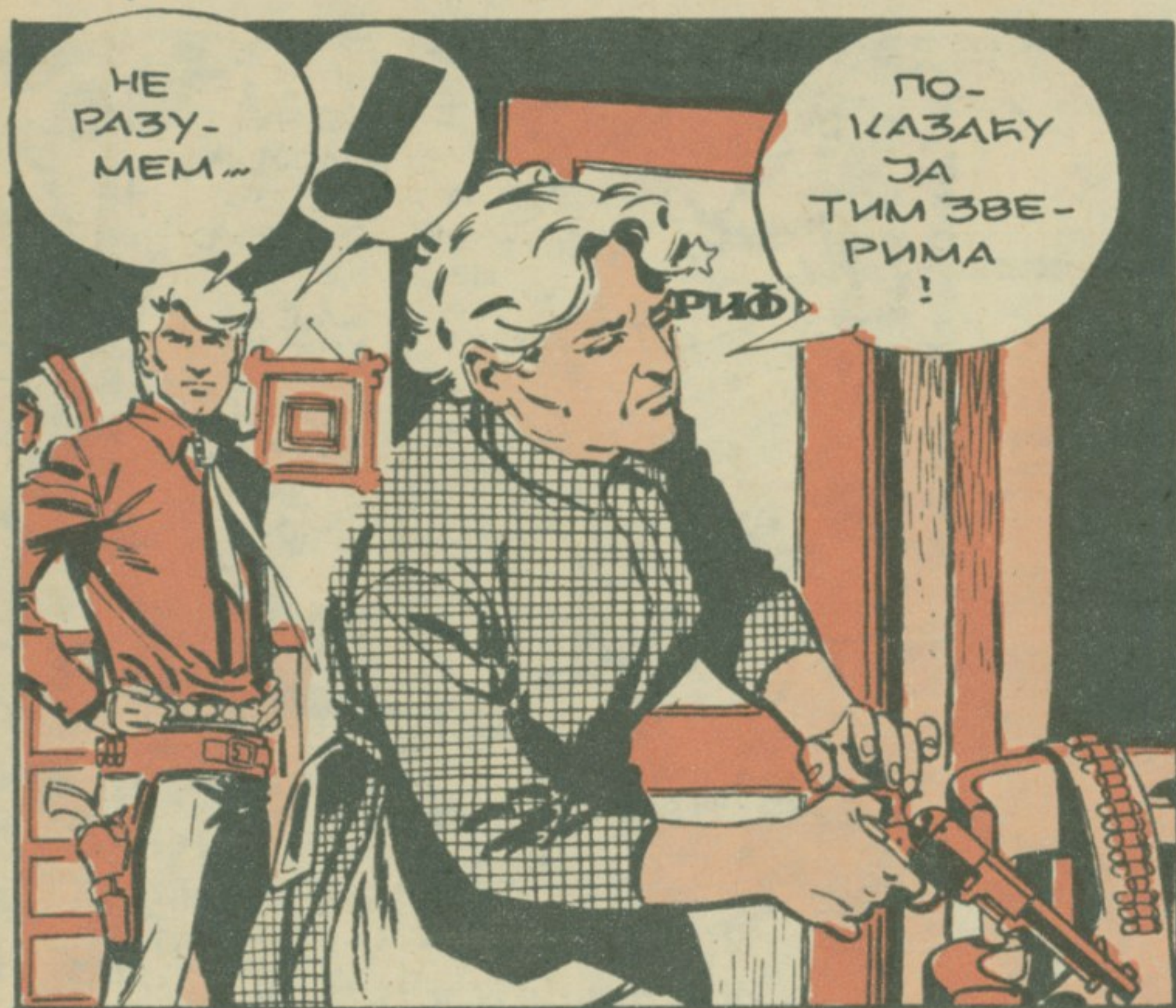

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

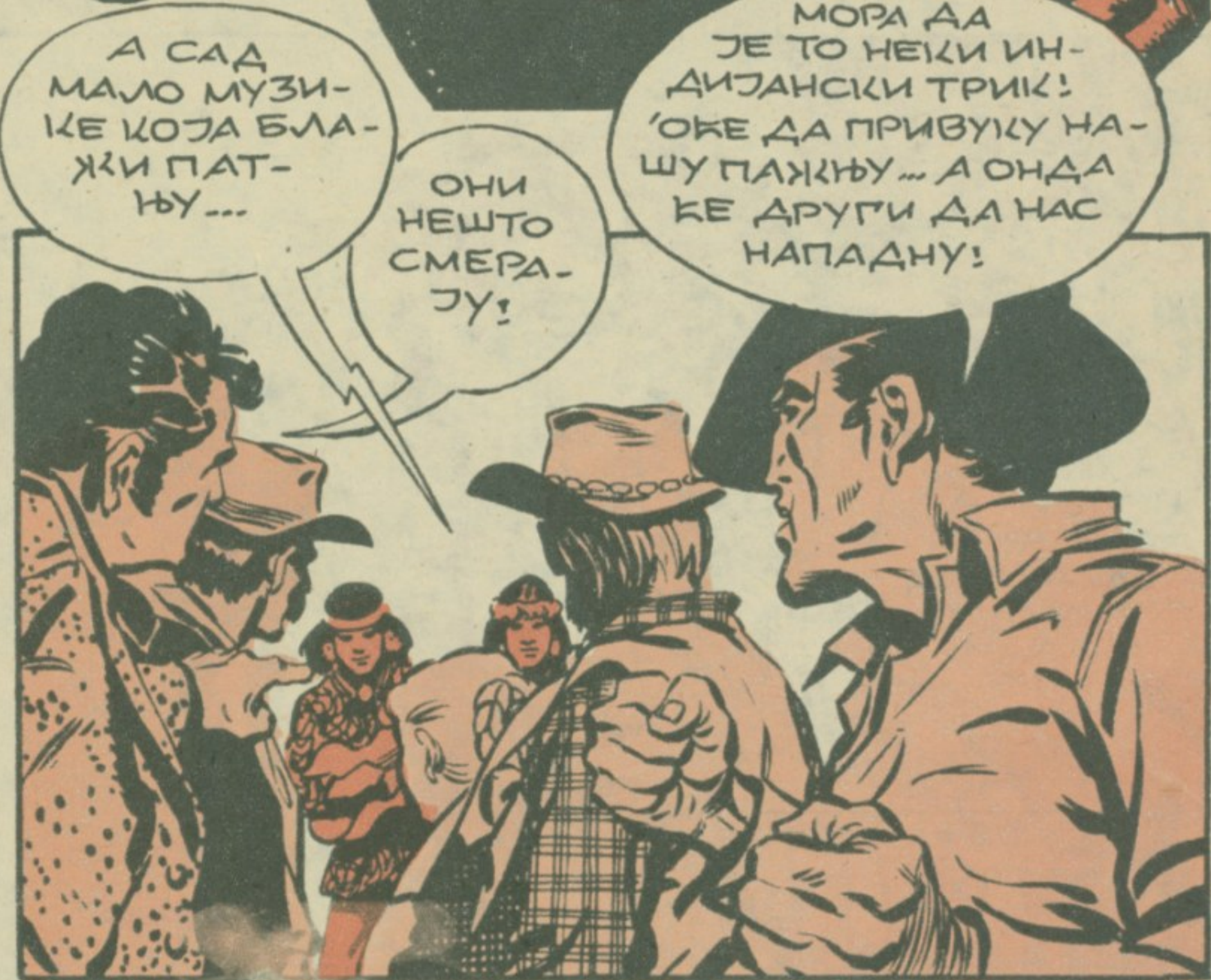

ЗАР
СМЕ ДА ГО-
ВОРИ ТАКО ЧО-
ВЕК КОЈИ НО-
СИ ШЕРИФ-
СКУ
ЗВЕЗДУ!

НЕ
СЛУШАЈТЕ
ГА, ПРИЈА-
ТЕЉИ!

НАСТАЛА ЈЕ МРТВА
ТИШИНА...

МОГУ
ЈА ПОНОВО
ДА ПУЦАМ... И
ОНДА БУЏИ-
ЉАТИ У ВА-
ШЕ ГЛАВЕ
!

ХВАЛА,
ПРИЈАТЕЉУ...
ОСТАВИ ПИШ-
ТОЉ! МИ СМО
ПРОТИВ
НАСИ-
ЉА!

МО-
РАМО
УДЕСИТИ
ТЕ ЦРВЕНО-
КОЖЕ КОЖО-
ТЕ! НАПРАВИ-
ЛИ СУ НАС
СМЕШ-
НИМ!

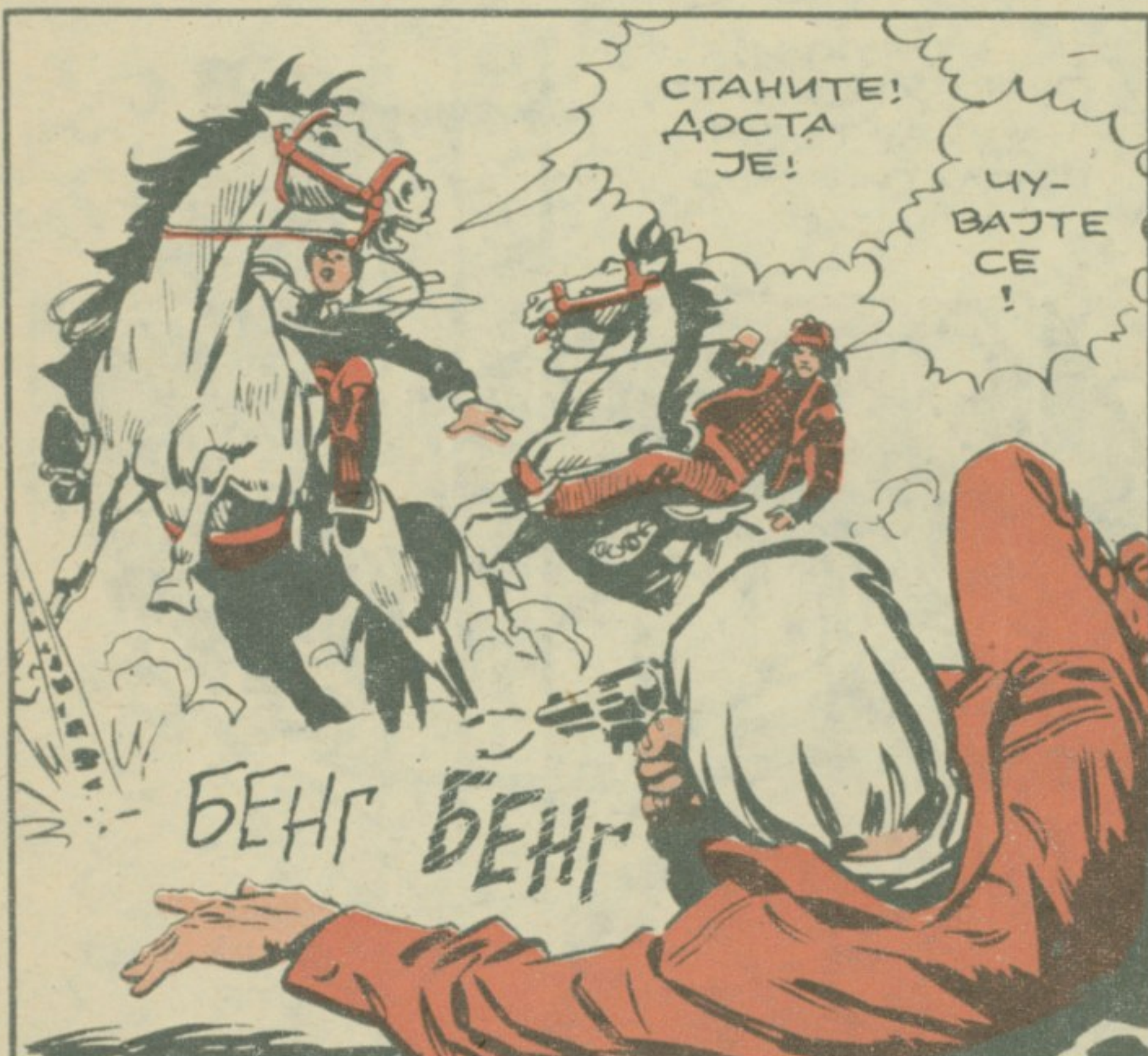
И НОВОГ
ШЕРИФА БЕ-
МО НАУЧИТИ
ПАМЕТИ
!

НЕ...
ЧЕКАЈТЕ!
НЕ ЧИНИТЕ
ТО!

И ТРОЈИЦА НАСИЛНИКА НАТЕ-
РАЛИ СУ КОЊЕ НА МЛАДОГ ИН-
ДИЈАНЦА...

КАСНИЈЕ, У ШЕРИФОВОЈ КАНЦЕЛАРИЈИ...

ЛЕКАР НЕКЕ НИ ПОГЛЕДА-
ТИ РАЂЕНОГ МЛАДИКА
АКО НЕ ПУСТИТЕ ОНОГ
НЕВАЉАЛЦА, НЕГО-
ВОГ СИНА!

ТО МИ
НИ НА
ПАМЕТ
НЕ
ПАДА!

КУДА
СИ
КРЕ-
НУО?

ДА МОЛИМ
ЛЕКАРА ДА ДО-
ЂЕ! НЕКЕ МО-
ЋИ ДА ОД-
БИЈЕ!

САМО
ЊЕШ УЗА-
ЛУД ДА ПОТ-
РОШИШ ВРЕМЕ
И РЕЧИ, ЦРВЕ-
НОКОШЧЕ! МОЈ
ОТАЦ НЕКЕ ДО-
ЋИ! ТВОЈ
ПРИЈАТЕЉ
ЊЕ УМРЕ-
ТИ!

УМУКНИ,
ЈУМО ХЕСКИНСЕ,
ИНАЧЕ ЋУ ТЕ ЈА
ПОСЛАТИ ПРАВО
У ПАКАО!

АЛА
ЈЕ
БАБА
ОШТРА!

МЛАДИ ИНДИЈАНАЦ ЈЕ ОДАВНО ОТИШАО
И ЈОШ ГА НИЈЕ БИЛО С ДОКТОРОМ...

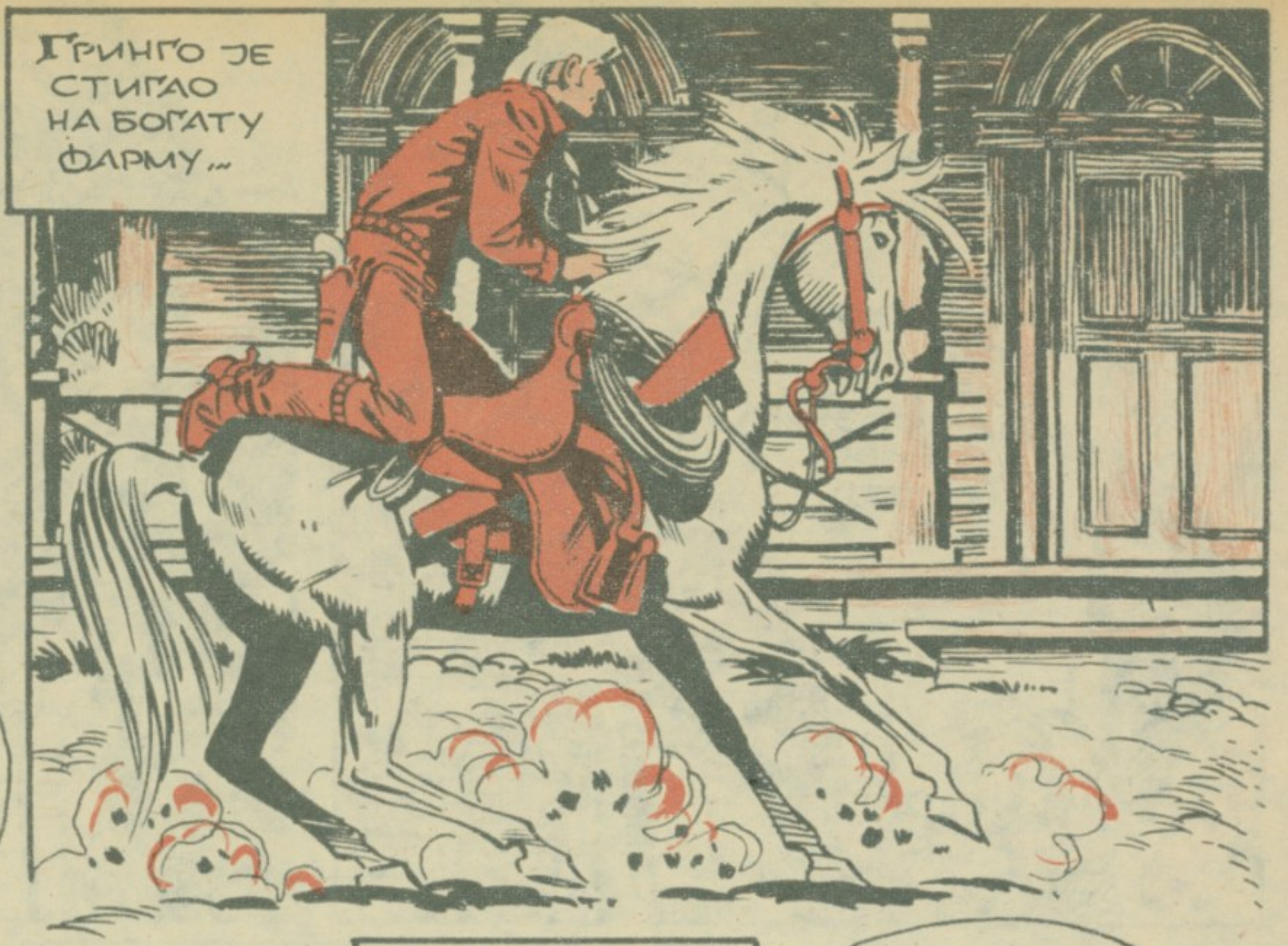
ШТО
ГА НЕМА?
ШТА ЛИ
СЕ МОГЛО
ДОГОДИ-
ТИ
?

ПО-
КУШАЈ-
ТЕ ДА ГА
НАГОВОРИ-
ТЕ... БЕЗ
НАСИ-
ЉА...

НИ ЈА
НИСАМ ЗА
НАСИЉЕ, МЛА-
ДИКУ! АЛ ПО-
НЕКАД ЈЕ ОНО
НЕОПХОДНО...
НАРОЧИТО СА
ТАКВИМ
ЉУДИМА!

ГРИНГО ЈЕ
СТИГАО
НА БОГАТУ
ФАРМУ...

ШТА
ЖЕЛИТЕ,
ШЕРИ-
ФЕ?

ДА РАЗГО-
ВАРАМ С ДОК-
ТОРОМ! ВЕО-
МА ЈЕ ХИТ-
НО!

НАЗНАД СЕ ХЕС-
КИНС ПОЈАВИО...

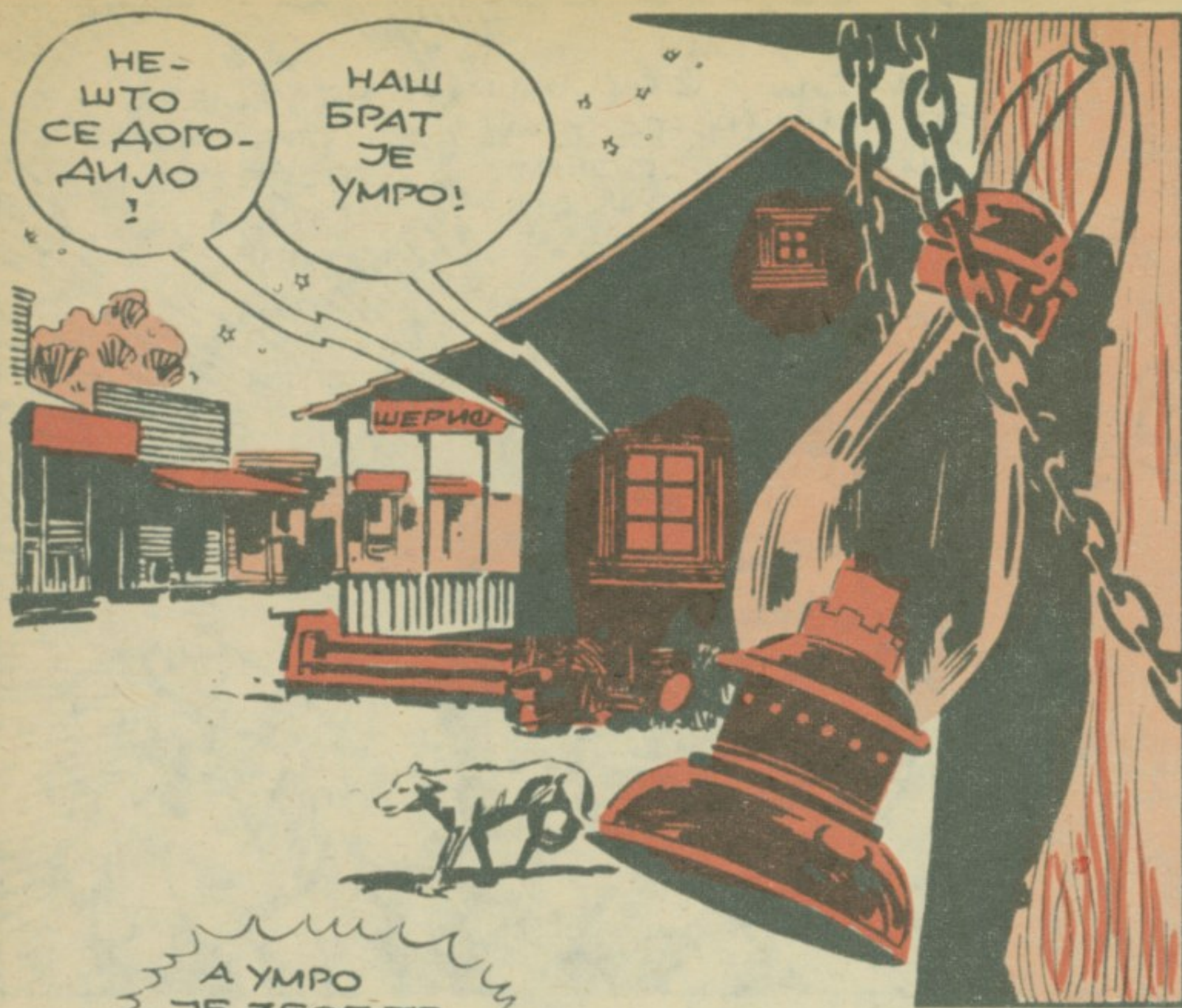
КОГ
БАВОЛА
ЖЕЛИТЕ
ОД МЕНЕ?

У МОЈОЈ
КАНЦЕЛАРИЈИ
ЛЕЖИ ЈЕДАН ТЕШ-
КО ПОВРЕЂЕН ЧОВЕК!
ПОТРЕБНА МУ ЈЕ ЛЕ-
КАРСКА ПОМОК...
ИЛИ ЋЕ УМРЕ-
ТИ!

НИЈЕ
ОН ЧОВЕК... ОН
ЈЕ ЦРВЕНОКОЖАЦ!
А ВИ СТЕ УХАПСИЛИ
МОГ СИНА! ПРЕД-
ЛАЖЕМ ВАМ ДА
СЕ ПОГОДИ-
МО...

СУТРАДАН ЈЕ ЧИТАВ ГРАДИН ЗНАО ШТА СЕ ДОГОДИЛО. ВЛАДАЛА ЈЕ МРТВА ТИШИНА КАДА СУ ДВА МЛАДА ИНДИЈАНЦА НАПУСТИЛА ШЕРИФОВУ КАНЦЕЛАРИЈУ...

У ТОМ ТРЕНУТКУ ЈЕДАН ЈАХАЧ ЗАУСТА-
ВИО СЕ ПОРЕД ГРИНГА...

ШТА
СЕ ТО
ДОГА-
БА?

ДУГА
ЈЕ ТО ПРИ-
ЧА! ЈЕСИ Л'
НЕШТО ЖЕЛЕО
ОД МЕНЕ,
СТРАНЧЕ?

ЗОВЕМ
СЕ ЏУЛИЈАН
ДЕНВЕР...
ЈА САМ
НОВИ
ШЕРИФ!

?! СТВАР-
НО?

ЧУДИТЕ СЕ? ИЗ-
ГЛЕДА ВАМ НЕВЕРО-
ВАТНО ШТО ЈЕ ЈЕДАН
ПОЛУИНДИЈАНАЦ ПО-
СТАО ШЕРИФ!? МНО-
ГИМА ЋЕ ТО
СМЕТАТИ!
А ВАМА
?

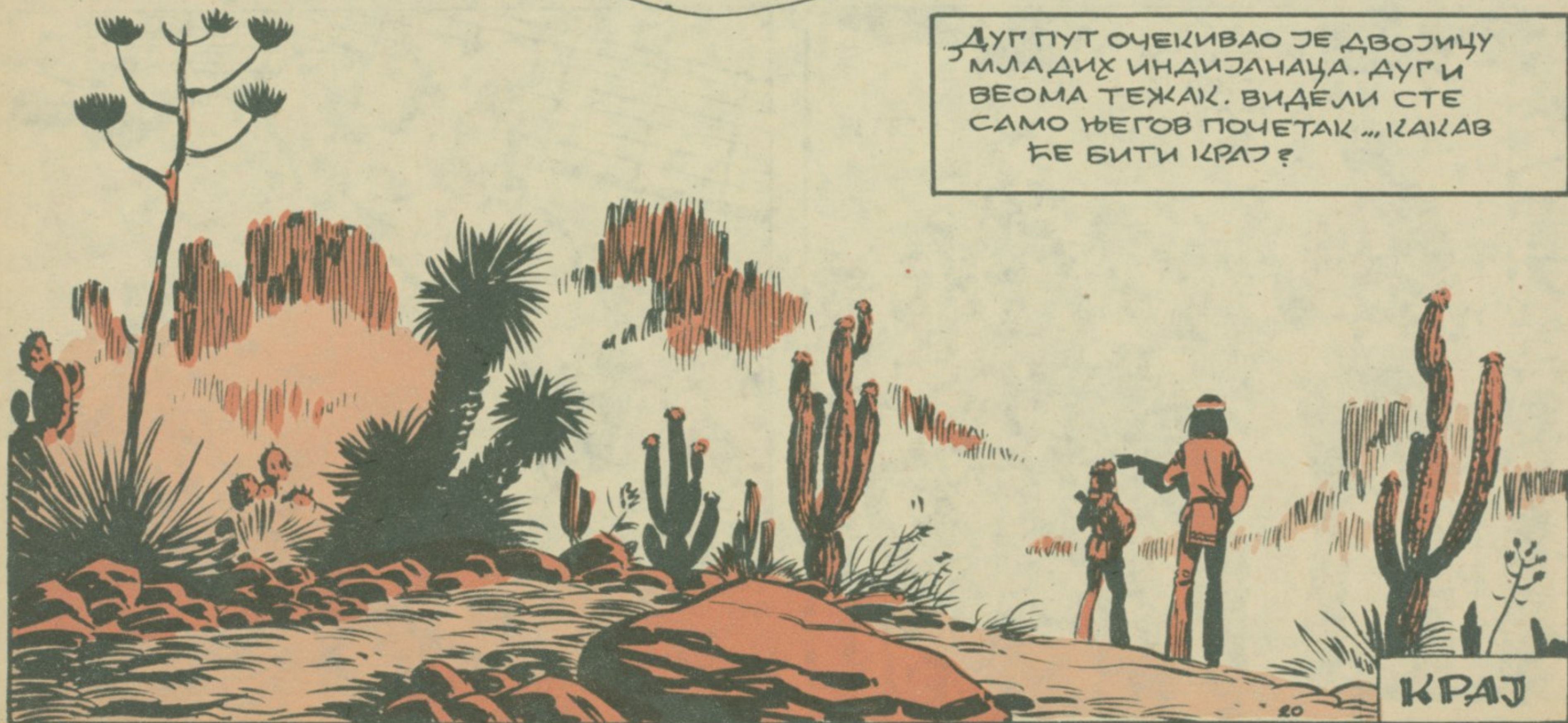
МЕНИ
СВАКАКО НЕ!
НАПРОТИВ! МИС-
ЛИМ САМО НА ДОК-
ТОРА ХЕСКИНСА И
ЊЕМУ СЛИЧНЕ! ОНИ
ВАМ СЕ НЕКЕ
ОБРАДОВАТИ!

А КО ЈЕ
ТАЈ
ХЕСКИНС
?

ИСПРИЧА-
ЋУ ВАМ СВЕ ОЊЕМУ
И ЊЕГОВОМ КРАСНОМ
СИНУ! АЛИ ПРВО УЗ-
МИТЕ ОВО! ВАШЕ ЈЕ!
ИМАЈЕТЕ МНОГО
ОКАПАЊА СЊИМА...
АЛИ, ЈА ЋУ ВАМ
ПОМОЋИ, АКО
БУДЕ ТРЕ-
БАЛО!

ДУГ ПУТ ОЧЕКИВАО ЈЕ ДВОЈИЦУ
МЛАДИХ ИНДИЈАНАЦА. ДУГ И
ВЕОМА ТЕЖАК. ВИДЕЛИ СТЕ
САМО ЊЕГОВ ПОЧЕТАК... КАКАВ
ЋЕ БИТИ КРАЈ?

КРАЈ

Денис: ВЕЧЕРА

ДЕНИСЕ, ПОГЛЕ-
ДАЈ ИМА ЛИ У ГАРАЖИ
ЈОШ БУМУРА?

ОДМАХ,
ТАТА!

СВЕ ЈЕ
СПРЕМНО!

ОДЛИЧНО!
ДЕНИС ЈЕ
ОТИШ'О ДА
ПОТРАЖИ
ЈОШ БУМУ-
РА!

ЕВО ГА!
ВРАКА
СЕ!

ЈЕ Л' НА-
Ш'О БУМУР?

ЈЕСТЕ...
АЛ'
БОЉЕ
ДА
НИЈЕ!

МРТАВ
САМ ГЛА-
ДАН! КАД
БЕМО ДА
КЛОПА-
МО?

ЧИМ ТАТА
РАСПАЛИ
ВАТРУ!

ЈЕ Л' СЕ
БУМУР ЗАЖА-
РИО?

АХА!

АЛ' ТАТИ-
НО ЛИЦЕ ЈЕ
ЈОШ ЗАЖА-
РЕНИЈЕ!

ТАКО!
ОДЛИЧНА
ВАТРИЦА!

САМО
ДА ПАДНЕ
ЖАР!

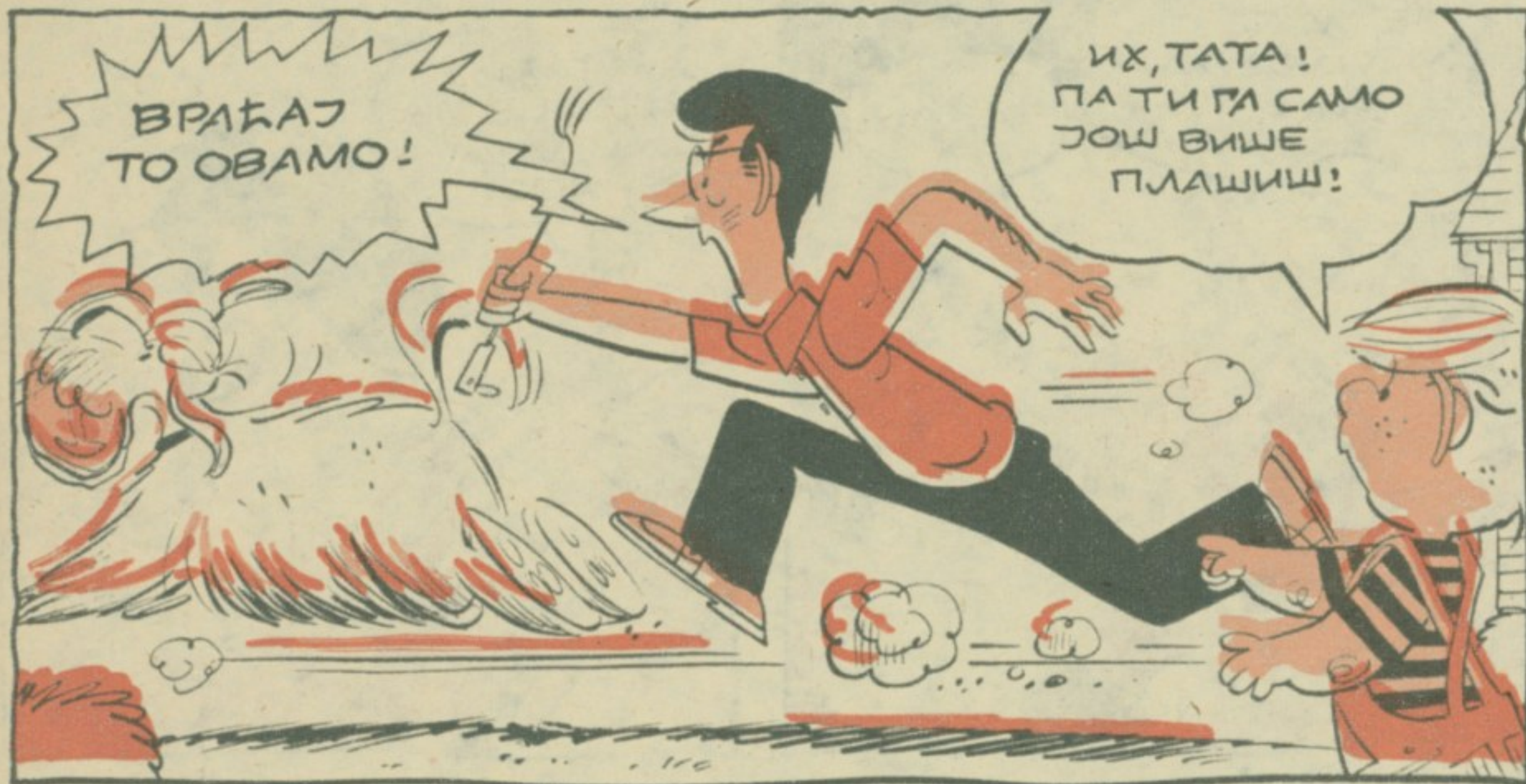
ДОНЕКУ
МЕСО
?

МА
МАНИ
МЕСО!

ШТА?

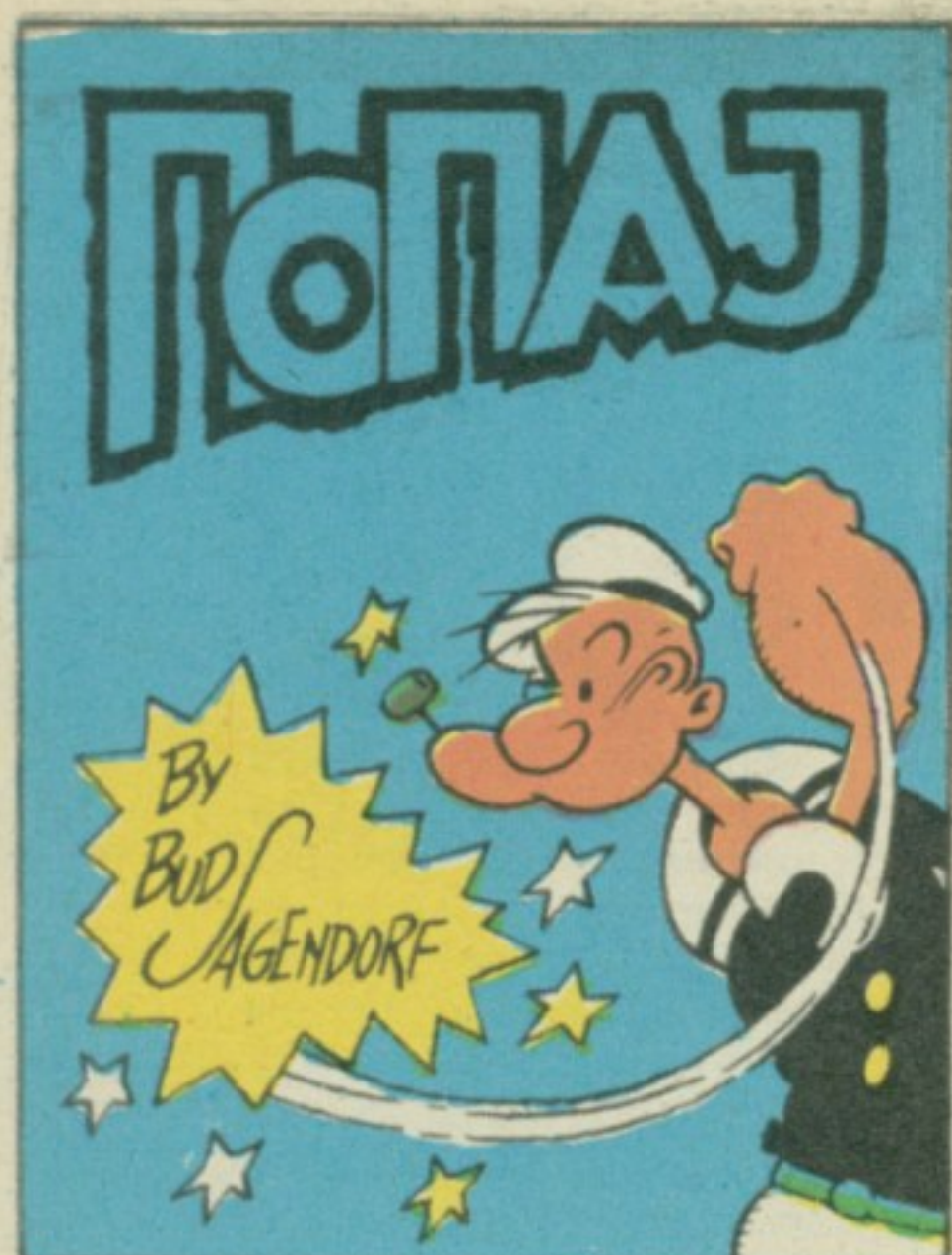

ЈА БИХ РАДИЈЕ
ПЕЈ'О ПЕЧУРКЕ!

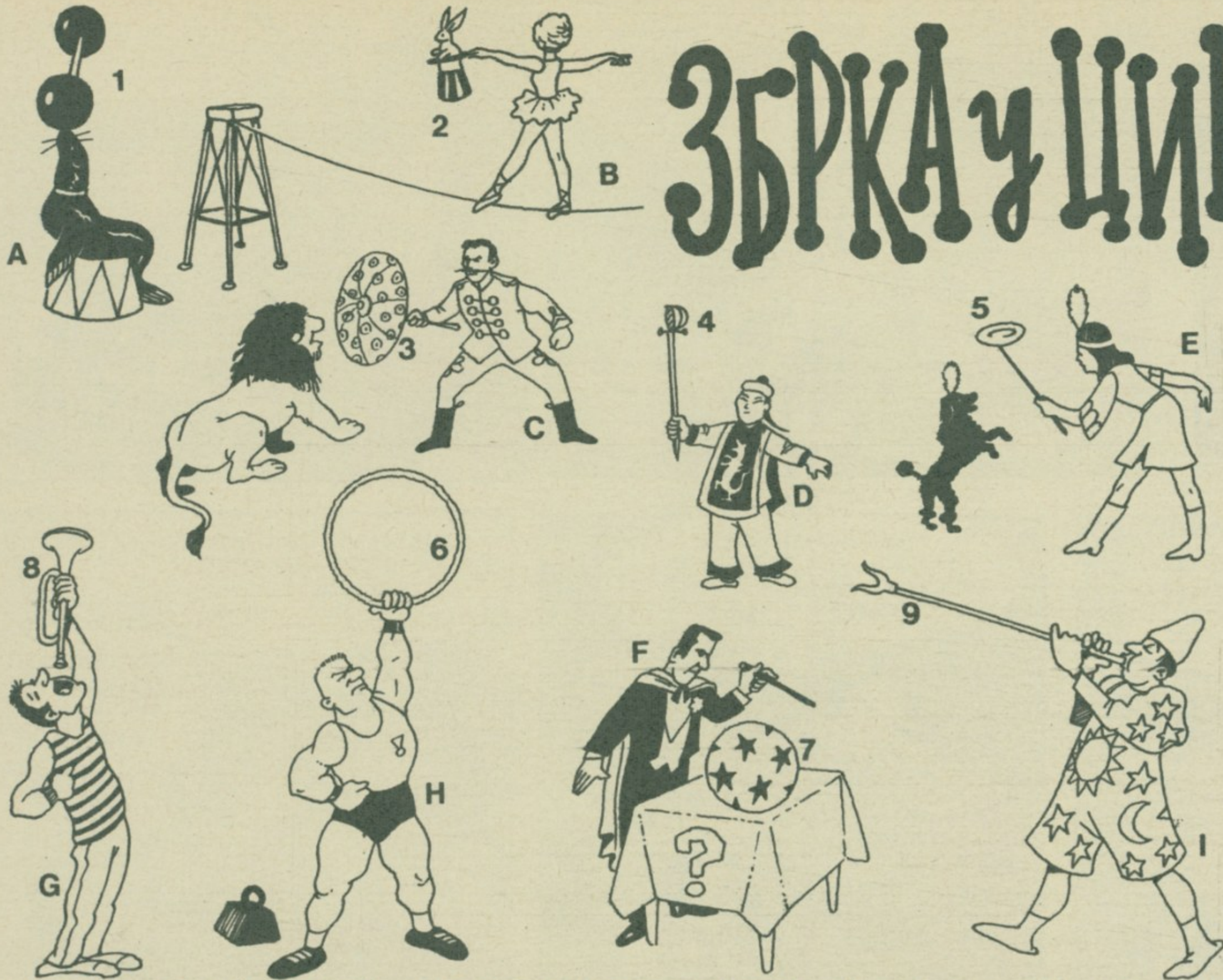

ЗБРКА У ЦИРКУСУ

Стигао је циркус! Наш илустратор пожурио је на вечерњу представу и кад се вратио пун утисака направио је овај цртеж. Међутим, кад је ујутру погледао дело својих руку, видео је да је направио праву збрку: артистима је ставио у руке туђе уместо њихових реквизита. Помозите нашем илустратору и вратите сваком артисти његов реквизит.

ОДГОВОР:

(1) иновел — теломет
(2) иновел — теломет
(3) иновел — теломет
(4) иновел — теломет
(5) иновел — теломет
(6) иновел — теломет
(7) иновел — теломет
(8) иновел — теломет
(9) иновел — теломет

* ЧОВЕК И ПРИРОДА * ЧОВЕК И ПРИРОДА *

Да упознате свет у којем живите, да откријете тајне природе која вас окружује, да усвојите узбудљива сазнања до којих је дошла савремена наука — омогућавају вам наше књиге из научно-популарне серије:

- Гљеб Анфилов: ФИЗИКА И МУЗИКА — 15,00
Борис Фомин: УКРОЋЕНА ПЛАЗМА — 18,00
Милутин Глигић: ЖИВОТ ШУМЕ — 14,00
Александар Конрадтов:
РАЗГОВОР СА РОБОТОМ — 14,00
Луис Садерленд: ЧУДЕСНИ ХИТАЦ — 9,50
Бранислав Шеварлић:
ПУТЕВИ САЗНАЊА О ВАСИОНИ — 18,00
Казимир Тараман: ЧОВЕК И ПРИРОДА — 9,50
Ласло Дала: ЧУДЕСНИ СВЕТ МАШИНА — 28,00
Вацлав Ковал: СВЕТ И НАША ЧУЛА — 48,00
Александар Матејић:
ПИОНИРИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАУКЕ — 24,00

Ове књиге намењене су првенствено омладини, али их с подједнаким интересовањем могу читати сви који желе да на лак начин усвоје занимљиво и једноставно саопштена научна сазнања.

Наведене књиге можете набавити у свим Ноли-товим и другим књижарама.

Набавке можете извршити и директно код Издавачког предузећа Нолит, ООУР Издавачка делатност — Теразије 13/IV, телефон: 341-923 и 338-150.

(ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 23.V 1975.)

НАРУЏБЕНИЦА

Издавачко предузеће НОЛИТ ООУР Издавачка делатност 11001 Београд, Теразије 13/IV.

Овим неопозиво поручујем књиге означене бројевима _____

(читко испишите бројеве књига које поручујете или приложите читав оглас са заокруженим бројевима изабраних књига).

Укупна вредност поручених књига износи _____ динара.

Овај износ ћу платити поужећем. Поруџбине мање од 100 динара не примано.

(Име, очево име и презиме)

(Место, улица и број стана)

(Број личне карте и где је издата)

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

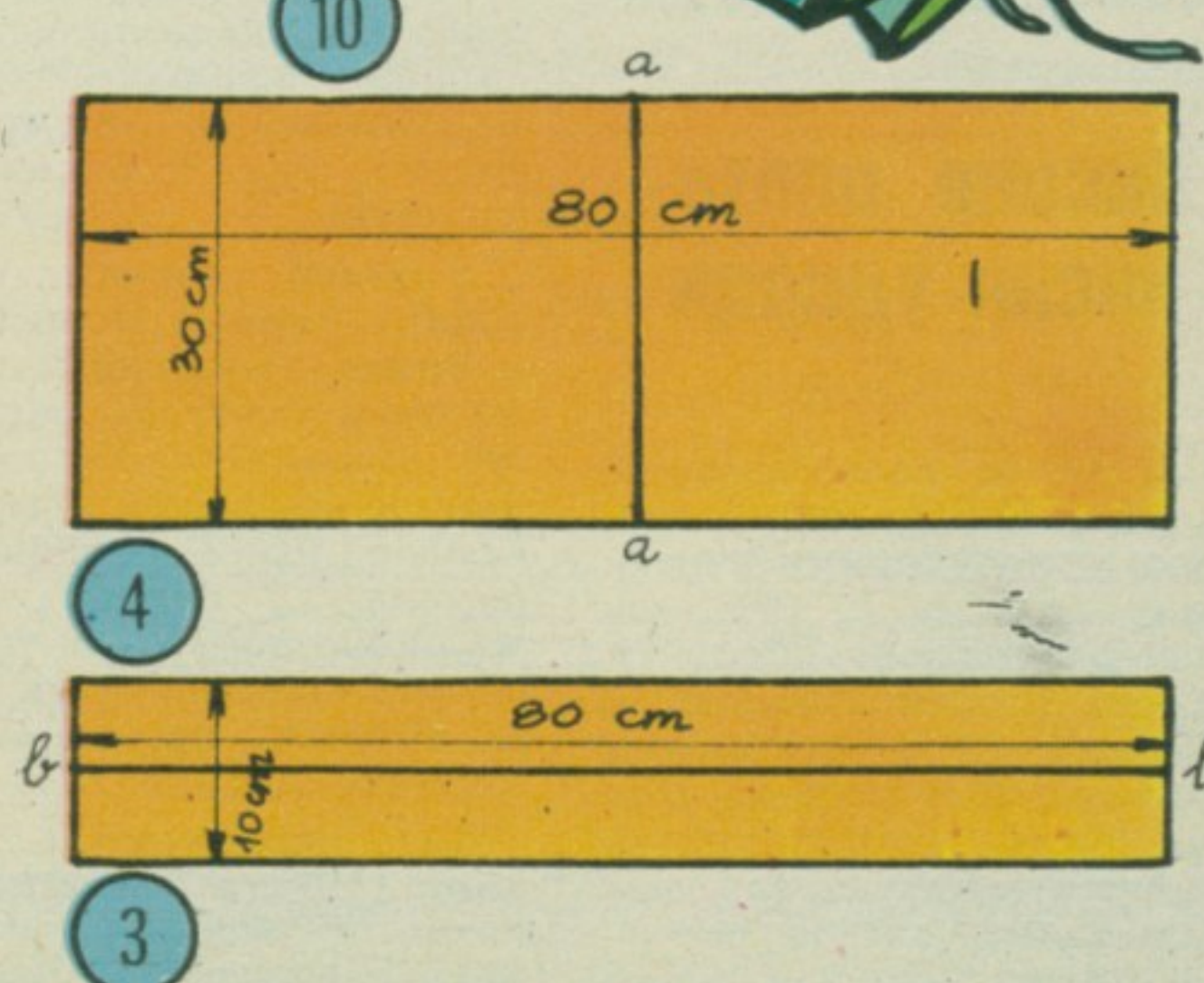
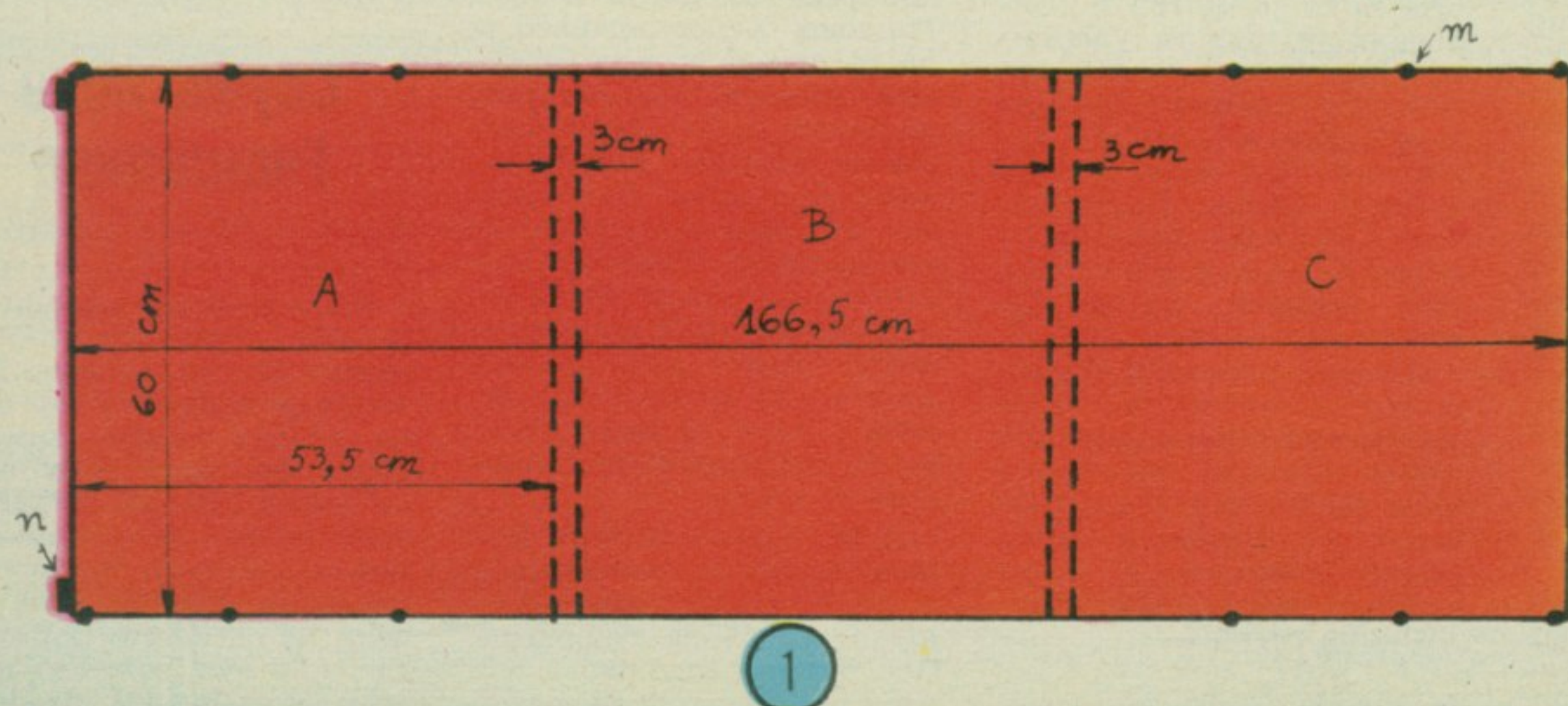
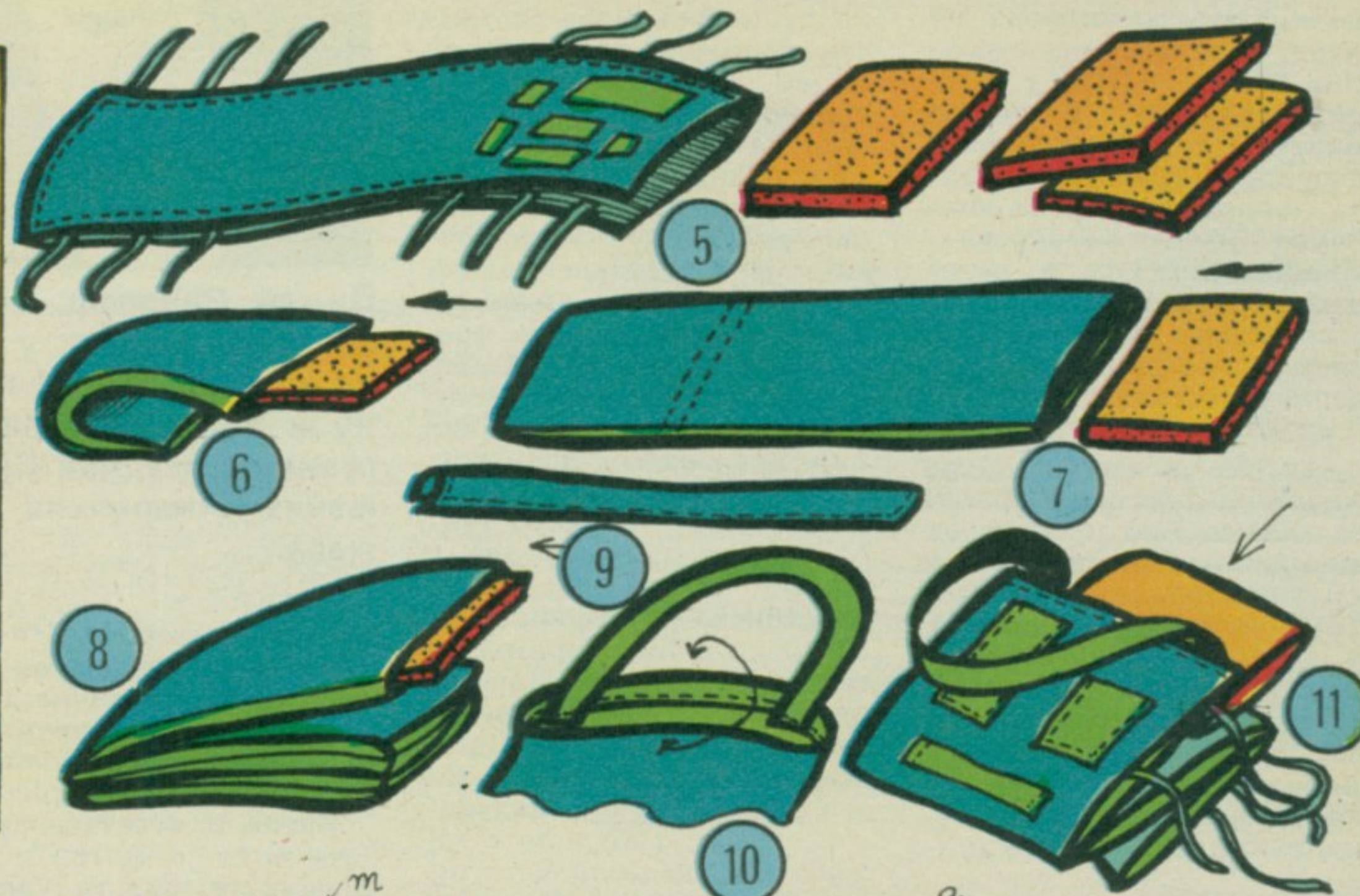
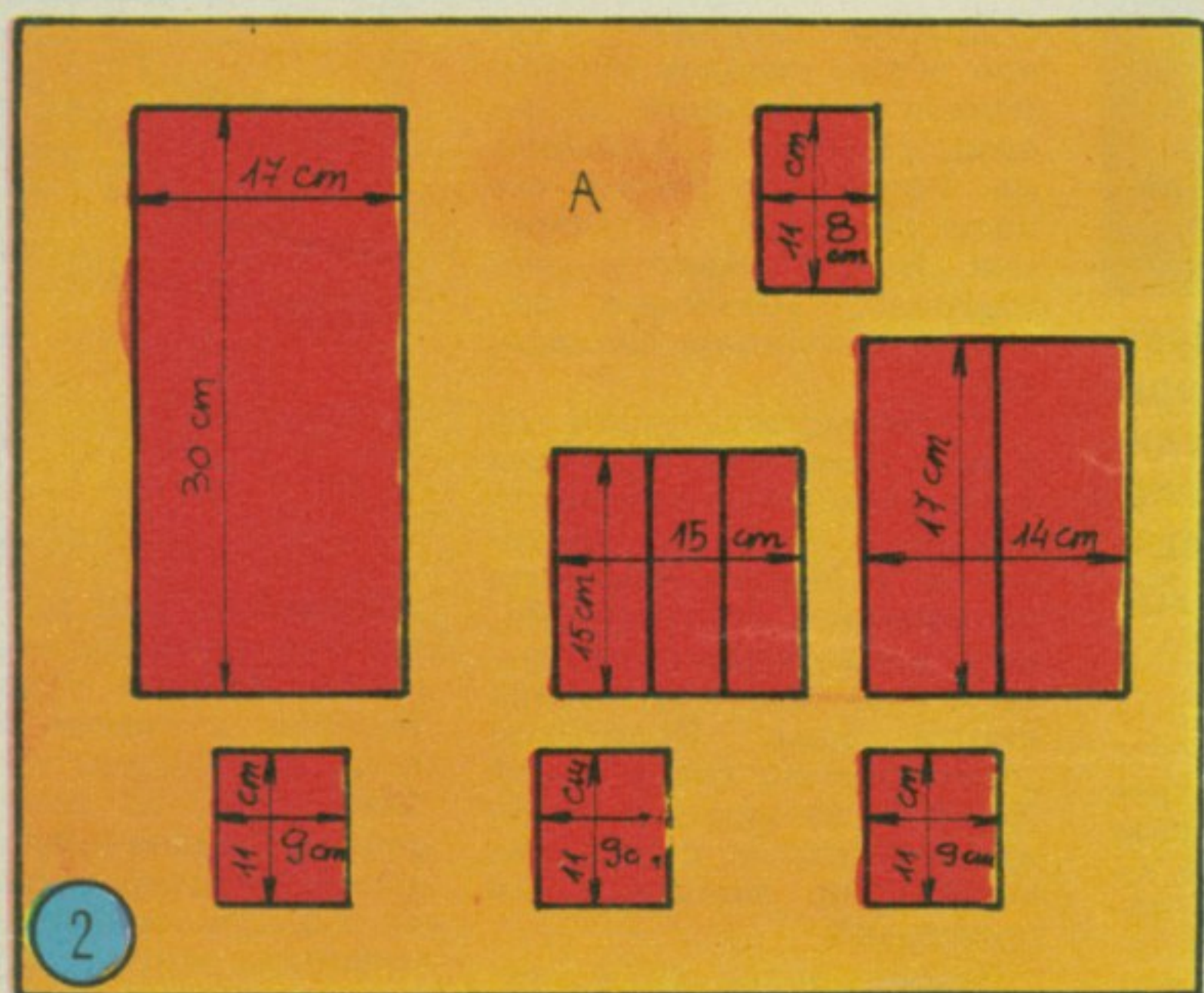
НАПРАВИТЕ САМИ

ЗА ПЛАЖУ

Ускоро ће летовање и зато вам предлагемо да већ сада почнете да се припремате за одмор. Као прво, могли бисте да направите ову простирку која може да се претвори и у торбу-сваштару. Овакве торбе најлепше изгледају ако су направљене од фротира, али могу бити и од неког јачег платна у боји. Наравно, све зависи од тога како се направи. Зато, придржавајте се нашег упутства и не брините.

Од материјала су вам потребни: 3 метра и 20 сантиметара фротира или платна ширине 60 сантиметара, три парчета сунђера величине $58 \times 53,5 \times 2$ цм и око 2 метра траке у боји. Простирку скојте према шеми на цртежу 1 и то два пута (предњи и задњи део). У дужину пустите по 2 цм за поруб. Део обележен словом А (предња страна) искојте и пришијте џепове као што видите на цртежу 2. Распоред џепова можете, према својој жељи, променити. Простирку проштепајте и преврните тако што ћете уз пут ушивати и траке на деловима А и Д, и то на местима која су

означена тачкама m на шеми 1 (црт. 5). Затим у отвор увуците сунђер (црт. 6), па иза сунђера проштепајте два штепа, у размаку од 3 цм (црт. 7), затим опет ставите у простирку сунђер, иза њега штепове, па трећи сунђер црт. 8). Од материјала величине коју видите на цртежу 3 направите дршку тако што ћете је пресавити по дужини b—b и проштепати (црт. 9). Отвор на простирци у који сте убацили последњи комад сунђера подвртите унутра, убаците каиш (крајеве тачке n на делу А) и све заједно проштепајте (црт. 10). Од материјала величине као на цртежу 4 направите јастуче тако што ћете га пресавити дуж а—а; проштепати и испунити сунђерастим пахуљицама. Јастуче ставите између делова А и В, делове А, В и С савијте као хармонику, завежите траке и торбу можете понети на плажу. Готову торбу видите на цртежима 11 и 12. Кад дођете на плажу простирку-торбу расклопите, лезите на њу, ставите јастуче и — пријатно сунчање!

ПОБУНА У М

АМЕРИЧКИ НОВИНСКИ МАГНАТ ВИЉЕМ РАНДОЛФ ХЕРСТ, ЗАСЛУЖАН ЗА РАЂАЊЕ СЕНЗАЦИОНАЛИСТИЧКЕ ШТАМПЕ, ПРЕВАЗИШАО ЈЕ САМОГ СЕБЕ КАДА ЈЕ »ИЗМИСЛИО« РАТ ИЗМЕЂУ АМЕРИКЕ И ШПАНИЈЕ. ТАКО ЈЕ УСТОСТРУЧИО ТИРАЖ СВОЈИХ ЛИСТОВА, ЗАРАДИО МИЛИОНЕ И — ЗАИСТА НАТЕРАО ДВЕ НАЦИЈЕ ДА ЗАРАТЕ!

Кћерка Виљема Рандолфа Херста млађег Патриша снимљена приликом напада на једну америчку банку.

Революције и ратови ишли су на руку породици Херст која се данас сматра једном од пет најбогатијих „династија“ Сједињених Америчких Држава. Херстови имају 1.300 милиона долара годишње, низ огромних посела и куће у Флориди, Њујорку и Калифорнији где су подигли прави дворца од грађе специјално допремљене из Европе. Замак је пун етрурских, грчких, римских и ренесансних уметничких дела баснословне вредности и слика најчувенијих модерних уметника.

Зачетник овог огромног богатства је извесни Џорџ Херст по занимању трагач за златом. Био је један од многих Американаца који су учествовали у већ легендарној трци за златом, а један од малог броја који су трку и добили. Њему је, у ствари, срећу донело сребро јер га је у руднику који је пронашао било толико да је одмах могао да купи још неколико рудника.

Високе плате, ниски ударци

Да би се мало одморио, одлучио је да се ожени. Узео је лепушкасту учитељицу која му је 1863. године родила сина. Дали су му име Виљем Рандолф и одгајили га и васпитали као класичног јединца. После средње школе уписао се на чувени Харвардски универзитет где је наставао да се понаша у стилу

сваког новопеченог богаташког сина.

У време студија Виљем Рандолф основао је лист „Лампун“ који је, међутим, престао да излази после свега неколико бројева. Некако истовремено завршила се и Виљемова студијска каријера. Избацили су га са Харварда и он се вратио кући. Отац га је послао да руководи породичним рудницама. Али, Виљем Рандолф већ је бацио око на лист „Егзаминер“ који је неколико година раније уступљен његовом оцу у замену за неки кредит. Постао је уредник „Егзаминера“, једине инвестиције која код Херстових није пословала с добитком.

Млади Херст је све у „Егзаминеру“ окренуо тумбе и дотадашње мирне и „мртве“ новине из Сан Франциска претвориле су се преко ноћи у крајње агресиван сензационалистички лист у коме су разни злочини, догађаји из црне хронике и петпарачке вести десетоструко надуване да би пробудиле и задовољиле радозналост читалаца. За врло кратко време „Егзаминер“ је учетворостручио тираж и почео да зарађује.

У лепој старости од 91 годину умро је Џорџ Херст и Виљем Рандолф могао је по свом укусу да располаже огромним богатством које је наследио. Одмах је продао један плононосан рудник за ондашњих 7,5 милиона долара и са тим капиталом кренуо да освоји Њујорк, престоницу америчке штампе.

Као прво, купио је „Морнинг Цернал“, скратио му назив у „Цернал“ и применио формулу опробану

Виљем Рандолф Херст, новински магнат, у време када је имао 41 годину и покушавао да постане председник Сједињених Америчких Држава.

са „Егзаминером“. Ни овог пута није гледао на трошкове. Фантастичне плате које је нудио привукле су у његов лист најбоља новинарска пера Америке.

Битка за освајање тржишта била је оштра и обилувала је ниским ударцима. Три листа, „Ворлд“, „Сан“ и славни „Њујорк тајм“, доминирала су тржиштем пре него што се у игру умешао Херст. На челу „Ворлда“ налазио се највећи новинарски цин свих времена Џозеф Пулицер.

Извесно време Пулицер је пустио Херста да својим надуваним сензацијама привлачи и отима читаоце, а онда је прешао у контра-напад — снижио је цену својим новинама и почео и сам да преувеличава безначајне ситнице.

Ево једног примера како се водила борба за тираж

„до последњег продатог примерка“. Догађај који се одиграо сасвим је обичан: омања гомила људи, пријатеља и рођака, окупила се испред мртвачнице у неком граду да идентификује лешеве погинулих у железничкој несрећи. Да се не би направила гужва, полиција је покушала да успостави ред и пушта једног по једног, али није успела. То је било све.

Шест пораза

Херстов „Цернал“ штампао је тим поводом посебно издање с огромним насловима: „Побуна у мртвачници. Разбеснела гомила напала полицију!“ Пулицеров „Ворлд“ овако је „одговорио“: „Отимање око лешева. Полиција савладана!“

У том периоду ушли су у моду бомбасти, надувани наслови који су продавали новине и убрзо су „увезени“ и у Европу, нарочито за вечерње листове. Рецепт важи и дан-данас пошто још није пронађено ништа боље. Политиком „сензације по сваку цену“ Херст је за мање од годину дана тираж свог листа повећао на милион и по примерака.

Задовољивши своје новинарске амбиције Виљем Рандолф Херст пожелео је да се огледа и у политичком животу. Године 1896. покушао је да уђе у амерички Конгрес подржавајући, као члан Демократске странке, председничку кандидатуру Брајана. Међутим, изабран је Меккинли и Херст није постао сенатор. Осам година касније одлучио је да се и сам опроба у трци за Бели кућу, но у последњем часу изабран је други.

У 42. години живота Виљем Рандолф кандидовао се за градоначелника Њујорка, а 1806. за гувернера. Оба пута пропао је на изборима. Две године потом

покушао је још једном да постане председник Сједињених Држава и доживео неуспех, а такође и 1909. када је по други пут окушао срећу са кандидатуром за градоначелника Њујорка. Коначно, морао је да се опрости од политичких амбиција, које је гајио читавог живота.

Случај лепе Евангелине

Мада је Херст освојио америчко тржиште наметнувши се сензацијама, Пулицер је и даље остао веома опасан ривал кога је Херст по сваку цену хтео да смрви. То му, наравно, није пошло за руком пошто је Пулицер био исувише добар новинар. Али, успело му је нешто друго — да своје име веже за највећи новинарски блеф у

МРТВАЧНИЦИ

Виљем Рандолф Херст млађи са супругом, родитељи Патрише Херст. Они су пристали да плате сваку цену за отету кћерку.

Битка Рандолфа Херста за освајање тржишта била је крајње оштра.

историји штампе, то јест да „измисли“ читав рат како би што боље продавао свој „Цернал“!

Идеју су му дали нереди који су стално избијали у Хавани када је Кубанцима дозлогрдио шпански колонијалистички терор. Херст је одмах наслутио да би широка публика далеко више волела да чита како сурови Шпанци отимају децу и напастују жене, него да буде обавештавана о стварном развоју политичке ситуације на Куби, о чему је писао Пулицеров лист. Тако је „смишљен“ „Случај кубанске Јованке Орлеанке“.

Оца Евангелине Сиснериос, младе кубанске лепотице, осудио је на смрт шпански гувернер Кубе Вејлер због организовања мале побуњеничке војске. Да не би изазвао још веће nerede и узбудио духове сам Вејлер га је, међутим, помиловао и смртну казну заменио доживотном роби-

јом. Стари Сиснериос за-творен је, с осталим политичким осуђеницима, на једном острвцу код Кубе.

Храбра Евангелина пребацила се, такође, на острвце решена да некако отме оца. Покушала је да намами команданта логора у замку, њен план је откривен, па се и она нашла у затвору. То је, практично, било све што се догодило.

Чим је Херст сазнао за догађај, видео је у њему сензационалну репортажу коју је „Цернал“ и објавио на првој страни, али у којој тако рећи није било ни слова истине. Следило је, потом, још неколико сличних, одлично написаних али измишљених прича о Евангелини које су устале не само америчко већ и светско јавно мњење. Шпанци су одједном постали најомраженија и најсуровија нација, подигли су се гласови тражећи милост за Евангелину.

Херсту је лично било са-

свим свеједно шта се ради на Куби и како Кубанци подносе шпански режим. Такође, није имао ништа посебно против Шпанаца. Једино га је интересовало да створи ситуацију у којој ће се његов лист што боље продавати и у томе је сасвим успео. Било је скоро немогуће на време одштампати и свуда разаслати онолико примерака „Цернала“ колико се тражило.

Уплашена таласом протеста у ствар се умешала и сама шпанска краљица и телеграфисала гувернеру

је лично „режирао“ параду, а затим Евангелинин тријумфални поход по Сједињеним Америчким Државама. Само то се и тражило!

Амерички конзул на Куби, уплашен за сопствени живот, тражио је од своје владе да пошаље флоту у кубанске воде и крстарица „Мејн“ ускоро се укотвила у хаванској луци под маском „пријатељске посете“. Шпанци су на „љубазност“ одвратили равном мером пославши у Њујорк ратни брод „Визкаја“.

Смрт од шока

Упркос свему, америчка и шпанска влада биле су и даље у привидно добрим односима и изгледало је да никоме и не пада на памет да започне рат. Херстове махинације за тираж и зараду доспеле су поново на мртву тачку. Међутим, један трагичан случај дошао му је као поручен да успешно настави активност.

На крстарици „Мејн“ у Хавани догодила се експлозија у којој је погинуло 260 од укупно 350 чланова посаде. Тачан узрок несреће никада није разјашњен, но преживели морнари тврдили су да Шпанци са тим не могу имати никакве везе. На крају крајева, такве ствари догађају се. Није познато да ли је сумња, наравно неизречена јавно, да је Херст ту имао своје прсте — уопште основана.

Чињеница је да је он одмах оберучке искористио догађај да лансира протов Шпаније читав ватромет напада. Шпанска влада званично је изјавила да са несрећом нема везе и изразила саучешће у националној жалости. Истовремено забранила је Херстовим репортерима да ступе на тло Кубе. Херст је изиграо забрану пославши у Хавану о свом трошку петорицу америчких сенатора са супругама. Ови су, опет, на ступцима „Цернала“ потврдили да Шпанци заиста о-крутно владају Кубом.

И опет је случај помогао Херсту. Непосредно по повратку са Кубе умрла је жена једног од сенатора. Херст је, не упуштајући се у стварне узроке смрти, објавио да је жена умрла од последица шока који је доживела видевши ужасне о-крутности којима су изложени Кубанци.

Ова вест, написана нај-крупнијим словима и са хиљаду немогућих детаља, погодила је америчке читаоце право у срце. Под притиском јавног мњења а-

мерички председник Мек-кинли био је принуђен да 11. априла 1898. објави Шпанији рат.

Ово је био прави прав-цати „Херстов рат“. Када су га питали зашто му је толико стало да Америка и Шпанија зарате, одговорио је: „Ништа толико не повећава тираж новина као рат!“ Јасно и гласно. Овак-вог става, који је у послов-ном свету примљен као са-свим природан и нормалан, амерички магнати држе се и дан-данас под паролом да је важна само зарада.

Отац Патрише Херст

Херст се и лично бацио у рат, али на свој начин. Из-најмио је два брода, „Бу-каниер“ и „Силвију“, прет-ворио их у пловаче штам-парије и на челу чете ре-портера и фотографа за-пловио пут Кубе. Усидрио се на неколико километара од обале и ту на лицу ме-ста основао лист „Екзами-нер цернал“ који је бес-платно дељен америчким војницима. Овај, разуме се, крајње срачунат потез о-безбедио му је невероватну популарност у Америци.

Херст је чак америчкој морнарици понудио једну крстарицу, под условом да он буде њен заповедник. Поклон је примљен, тако-ђе и услов, али опет под условом да Херст претход-но положи испит за капе-тана дуге пловидбе. Рат се, међутим, завршио пре не-го што је он завршио одре-ђени курс.

Тако су се завршили и његови ратнички снови. И-пак је, стицајем прилика, успео да изведе једну „вој-ну операцију“. После пот-писивања мировног угово-ра по коме је Шпанија ус-тупила Америци Кубу и Филиппине, враћајући се кући на свом броду-штам-парији, Херст се случајно намерио на мало острво где је нашло уточиште дваве-сетак шпанских бродолом-ника. Херст их је, уз по-моћ своје новинарске еки-пе, увукао на лађу и довео у Америку као „ратне за-робљенике“ што му је при-бавило ласкаву званичну похвалу од председника Сједињених Држава.

Шпанско-амерички рат донео је Херсту басносло-ван приход и омогућио му да купи још 19 листова, тако да их је поседовао у-купно 21.

Херст је умро 1951. у 88. години живота оставивши своје огромно богатство си-ну Виљему Рандолфу, нај-старијем од петорице које је имао. Овај је отац не-давно отете Патрише Херст која је непосредно после отмице добровољно прешла на страну својих киднапе-ра, једне чудне организа-ције која под именом „Вој-ска за симбионистичко ос-лобођење“ плаћа банке и уцењује Рандолфа Херста огромним сумама које тре-ба да исплати одређеним си-ромашним групама људи.

Б. Д.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

СЛЕДЕЋЕГ ПЕТКА: НА СТРАЖИ!

ДОВИТАЉИВОСТ ЈЕДНОГ СУДИЈЕ

У препуној судници људи су знатижељно пратили завршну беседу познатог адвоката. Ни су знали да ли је он адвокат одбране или оптужбе, али то није ни било важно. То није знао ни сам говорник. Он је, већ промукао и сав зајатурен, изговарао последњу реченицу:

— И, часни суде... господо, како оно вели славни беседник Цицерон: „То је одиста вешт и пријатан начин, кад се говори о мудрости, порицати је себи самоме, и иронично је приписивати онима који замишљају да је имају“.

Судија се задовољно смешкао. Вурни плесак награди говорника. А он се самозадовољно наклони и врати на своје место. Оптуженог није ни удостојио погледа.

Извесни Гуднер, то јест оптужени, невољно се осмехну и уморно зажмирка. Није му било јасно шта овде тражи нити је био свестан како је доспео овде, пред пороту и судију. Толико је већ дана прошло...

Судија Бартон необично је волео свој позив. Свој живот није могао да замисли без суднице, свакодневне гужве у њој, врлих адвоката и њихових дугих и узбудљивих тирада. И баш зато је сада стајао смркнут крај прозора своје канцеларије. Јер, ето, дошао је месец август, најдосаднији месец у Хот Спрингсу. Бар за суд. Тада се ништа не дешава. У арканзаским судовима настаје мртва сезона. Нема суђења, нема узбуђења, и он ће бити најнезапосленији човек на свету.

Док је тако зурio кроз прозор, поглед му се случајно заустави на раскрсници која се налазила пред зградом суда. Није било уобичајене гужве, ваљда због паклене врућине, али судијину пажњу привукла су запрежна кола у која су биле упрегнуте мазге. Бартону затрепери срце. Јави се у њему потајна нада.

Запрежним колима управљао је Гуднер, приглуша момчина из околине. Приближавао се семафору. Нешто се мора догодити — узбуди се Бартон. Сад, сад...

И судбина је услишила

жељу окорелог делиоца правде!

Гуднер је прелазио раскрсницу баш у тренутку кад се светло на семафору мењало у црвено. Панично труљење возача који су имали пролаз изазвало је очекивану последицу — увређене због сирена, мазге стадоше наред раскрснице да достојанствено пруже отпор.

Судија Бартон још једном помисли на чемерни месец који га очекује и то је било довољно да донесе тако важну одлуку.

Више се ни тренутка није двоумио. Позвао је саобраћајну полицију и јавног тужиоца и јадни Гуднер већ се нашао у полицијској станици.

Али то није било све! Бартон је позвао и адвокатску комору. Уз свесрдну сагласност колега, почео је да припрема процес којем ће се још дуго говорити.

Оптужница је написана у једном даху и досегла је значајне размере.

И као што је ред, саслушан је и оптужени. Али, то није било уобичајено саслушање. Присутствовало му је, ни мање ни више, дванаест адвоката.

Сироти Гуднер, пошто није схватао шта се то с њим збива, решио је да примени једину могућу тактику у овом случају — ћутање. Но на жалост, његова тактика није могла да дође до изражаја јер од њега нико није ни тражио да било шта каже.

Побуде судије Бартона биле су јасне свим правницима. На његову велику радост, изгледа да је било много оних који су се бојали досаде. Зато је Бартон направио списак свих адвоката у округу и поделио их у две групе: једна ће заступати Државу Арканзас против Гуднера, а друга оптуженог. Дело судије Бартона изазвало је опште дивљење међу правницима тога краја. Суд је, још, расписао отварање фонда из којег ће се Гуднеру исплатити дневнице, јер за време процеса неће моћи да привређује.

Тако је, на опште задовољство и адвоката и грађана, суђење могло да почне.

Адвокати су почели савесно да се припремају. У

Пошто је саслушао оптужницу, окривљени Гуднер одлучио је да примени једину могућу тактику у овом случају — ћутање.

књижарама су за тили час распродате све књиге сјајних беседника из прошлог века, у библиотекама се није могла наћи ниједна књига са збиркама пригодних говора, ниједан речник латинског језика ни страних речи.

Пошто се малтене у сваком адвокату крије по један мали Цицерон, тај појам беседништва, сваки је хтео да искористи шансу која му се пружала. Тако је сваки од њих добио право на једно иступање које је могло да траје и неколико сати.

Говорници су се смењивали један за другим, а њихови говори праћени су усхићеним и громогласним одобравањем публике и бесловесним погледима оптуженог.

Пролазио је дан за даном. Одушевљење публике је непрестано расло, а го-

вори адвоката постајали су све ватренији. Пред задивљеним гледаоцима искрсавала је историја човечанства, од најранијих дана до његовог победоносног хода у будућност. Врли говорници нису запоставили ни Еденске вртове, ни Магну Карту, упоређивали су Хамурабијев законик и Повељу Уједињених нација, подсећали публику на пут који је човечанство прешло од проналаска точка до црвеног светла на семафору. Неки су громогласно говорили о патриотизму, с освртом на политичке и економске проблеме.

За све то време грешни Гуднер, потпуно ошамућен оволиком поплавом говора и високоумних речи, покушавао је — узалудно, авај — да схвати у чему је његова кривица због Наполеоновог пораза код Ватерлоа и какве то везе имају његове мазге са Сизифовим послом. Уосталом, није ни морао да се замара и мисли о свом месту у историји човечанства јер на њега нико није ни обраћао пажњу. Занети оваквим ве-

личанственим процесом, на њега су заборавили не само адвокати већ и публика, па и сам суд.

Како је процес одмицао, тако је навала у судницу постајала све већа. Људи су се буквално тукли за места. Неки су преваљивали и више од сто километара да би присуствовали бар једном заседању суда. Промућурни судија Бартон одлучио је да то искористи за Гуднерову добробит, и да му се тако одужи за огромно задовољство које је причинио свима. На име, публика је морала да плаћа улазнице.

И тако, дан по дан, суђење је ушло у четврту седмицу. Пошто су се за говорницима изређали сви адвокати округа, Бартон је решио да оконча ову лакрдију, насталу његовим несебичним залагањем.

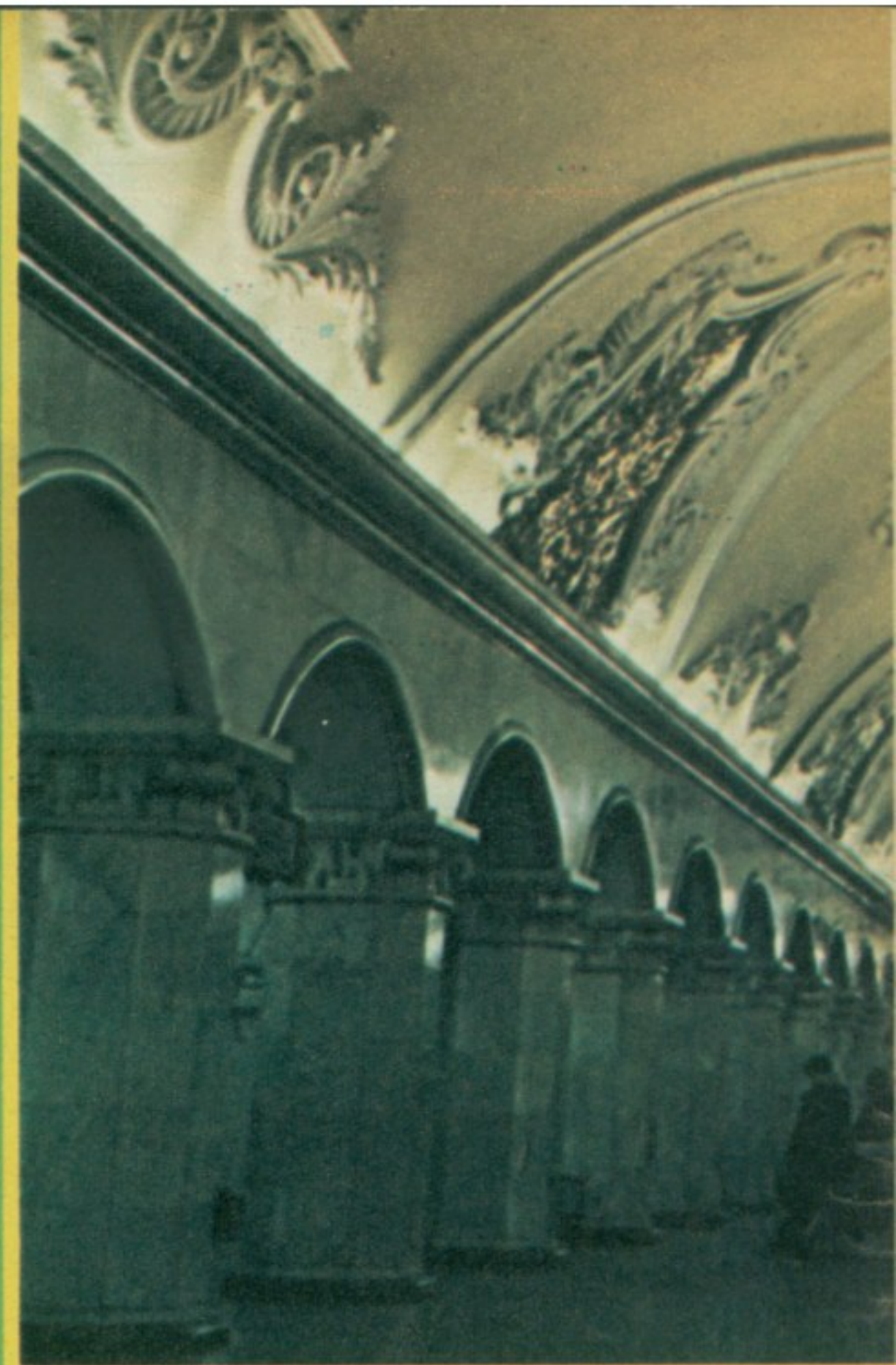
Процес је окончан како доликује једном уваженом суду — судском пресудом. Судија је важно, на свеоп-

ште задовољство, прочитао пресуду која је због своје краткоће била у супротности с дужином суђења. Укратко, судија је закључио да за дотични прекршај, извршен јула 1946. године, није крив Гуднер већ — његове мазге. А казни законик Државе Арканзас не предвиђа кривично гоњење животиња, па тако, наравно, ни мазги. Зато суд ослобађа оптуженог и пошто је невин даје му одште-ту.

Завршна реч судије прихваћена је усхићеним клицањем свих присутних.

У судници је остао само потпуно смстени Гуднер, покушавајући да схвати шта се то с њим збивало ове три недеље. Збуњено је у рукама превртао лепу своју долара. Пошто није успео ама баш ништа да разабере, устао је са оптуженичких клупе и изишао из суднице. Застао је за тренутак на вратима, жмиркајући на дневном светлу, а онда је пошао да види шта је с његовим мазгама.

ИЗНАД И ИСПОД ЗЕМЉЕ — Шест траса метроа, које се местимице налазе и на дубини од сто метара, излазе повремено и на површину. Занимљив је податак метроа да трасе седам пута пресецају реку Москву испод и два изнад земље. На слици је метро-мост на Лењиновим брежуљцима.

МОСКОВСКИ МЕТРО

БЕЗ ИЈЕДНОГ ЉУДСКОГ УДЕСА! — За 40 година, колико метро ради, није забележен ниједан па ни најмањи удес! Путницима је загарантована максимална сигурност и безбедност. На слици је детаљ станице „Варшавска“.

ВЕЛИКА ПРОПУСНА МОЋ — Сматра се да је пропусна моћ московског метроа, која износи 45 возова за један час, највећа на свету. Возови, чија је просечна брзина око 80 км на час, задржавају се у станици тридесет секунди. На слици: детаљ са станице „Аутозаводи“.

ОРИГИНАЛНА РЕШЕЊА — Улази у метро су архитектонски решени на веома занимљив и оригиналан начин, тако да привлаче велику пажњу туриста. На слици: улаз у станицу „Јермонтов“.

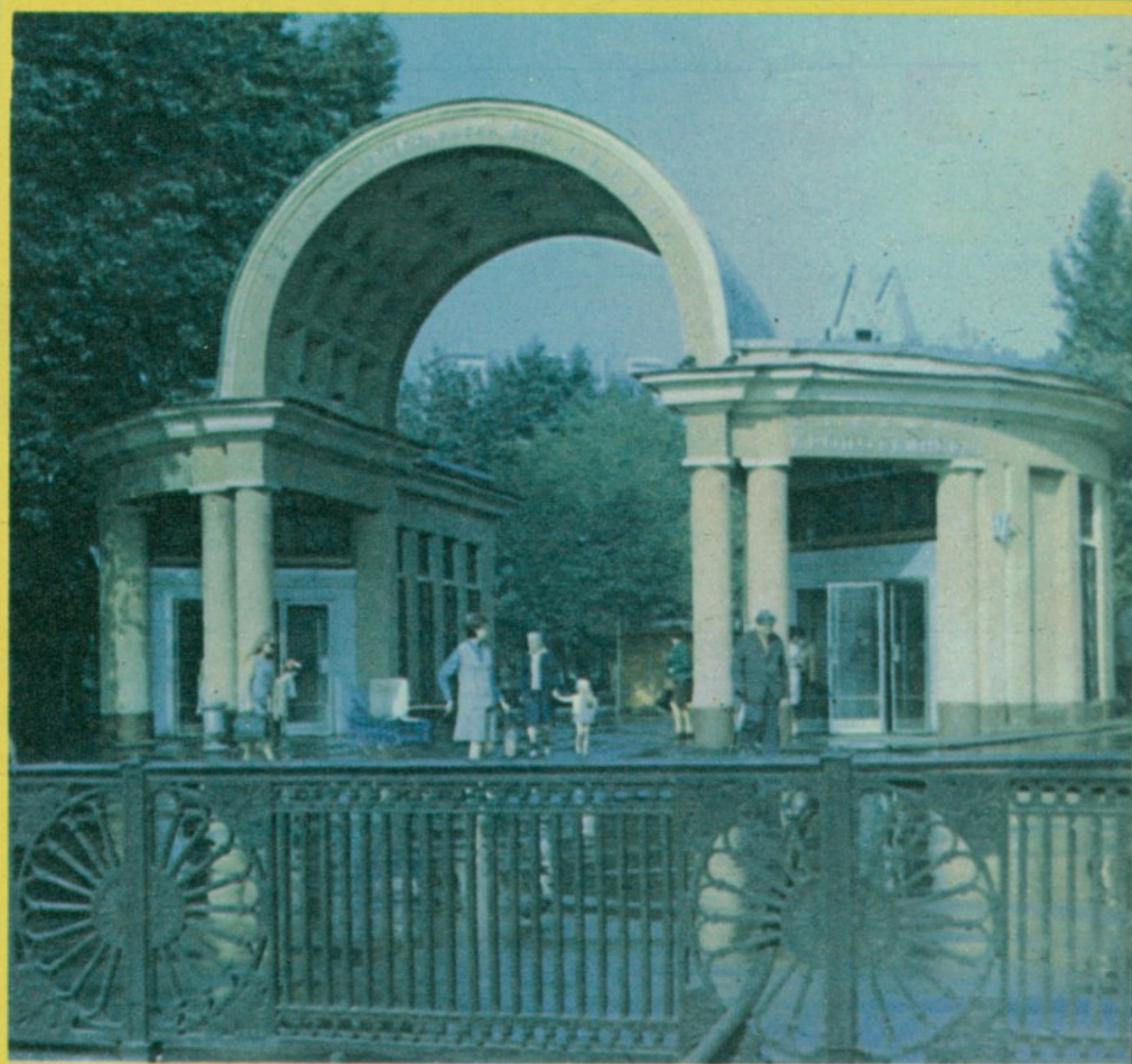

НА МАЛОЈ УДАЉЕНОСТИ — Новоизграђени делови града одмах се повезују са метроом, чија укупна дужина износи 160 километара. Станице су распоређене тако да се на сваких 1600 метара налази по једна. На слици је улаз у станицу „Арбатска“.

РАСКОШНЕ ДВОРАНЕ — Све станице метроа, а има их тачно 100, разликују се међу собом. Једна од најзанимљивијих је Комсомолска: њене раскошне дворане украшене су мермерним стубовима, рељефним таваницама, кристалним лустерима. Као и остале станице и она служи као својеврсно састајалиште. Наиме, Московљани често на станицама метроа заказују састанке пријатељима, проћаскају мало па одлазе свако за својим послом. На слици је једна од дворана станице „Комсомолска“.

ЧИСТ И ЛЕП — Московски метро, за који кажу да је најлепши и најчистији на свету, пуштен је у саобраћај 15. маја 1935. године. Отада па до данас, њиме се превезло више од 13 милијарди путника, трипут више него што има становника на Земљиној кугли. На слици је улаз у станицу „Кропоткинска“.

ЗА САМО ПЕТ КОПЕЈКИ — Путници који поседују месечне карте имају право на неограничени број возњи. Једна возња метроом стаје пет копејки (око сто старих динара). На слици су аутомати за жетоне на станици „Тургењевска“.

ИЗ ПОДМОСКОВСКИХ ШУМА — Кад човек уђе у Московски метро нема ниједног тренутка утисак да се налази неколико десетина метара под земљом, јер ваздух је ту увек свеж. Нарочита служба која даноноћно контролише количине угљен-диоксида и других штетних гасова, води рачуна о томе да се, како у станицама тако и у вагонима, ваздух обнавља 4—5 пута дневно. На слици је дворана станице „Таганска“.

НЕОБИЧНИ САТОВИ — На сваком излазу налази се сат који осим тачног времена показује и колико секунди има до доласка следећег воза. С једног краја Москве на други стиже се за само 20 минута. На слици је једна од дворана на станици „Кијевска“.

ЗАБАВНИКОВ МУЗИЧКИ КВИЗ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ ДО-
МАЋУ МУЗИКУ

1. Колико је синглова а ко-
лико ЛП плоча издала
YU-група?
а) 5 и 3
б) 5 и 1
ц) 5 и 2
2. Знате ли колико је само-
сталних плоча издао Дра-
го Млинарец?
а) 1
б) 3
ц) 2
3. Одакле је група ЈУТРО?
а) из Београда
б) из Љубљане
ц) из Загреба
4. У којој је групи Дадо
Топић почео да пева?
а) СОС
б) ТИМЕ
ц) ДИНАМИТИ из Осијека
5. Колико чланова има гру-
па ДАХ?
а) 5
б) 4
ц) 3

ОДГОВОРИ:

1. YU-група је издала пет синглова и две ЛП плоче; 2. Драго Млинарец је издао три самосталне плоче; 3. Група ЈУТРО је из Љубљане; 4. Дадо Топић почео да пева у групи ДИНАМИТИ из Осијека; 5. Група ДАХ има четири члана.

БЕРЗА ПЛОЧА

Ко су чланови групе «Average White Band» (Евериџ Вајт Бенд) и када је група основана?

Дане Бараћ
Копривница

Група «Average White Band» основана је 1972. године а чланови су: Alan Gorrie (Алан Гори) бас-гитара и певачи: Roger Ball (Роџер Бол) оргуље и саксофон; Malcolm Duncan (Малколм Данкан), тенор саксофон; Hamish Stuart (Хемиш Стјуарт) соло-гитара и вокал; Onnie Mc Intyre (Они Мекинтајр) вокал и ритам-гитара и Bobie Mc Intosh (Боби Мекинтош), бубњеви.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЖЕЛИМ

Текст: Момчило Раденковић

Музика: Момчило Раденковић

Извођач: група ЗЛАТНИ
ПРСТИ — Зајечар

Увече са тајном сна
одлазим далеко
желим неки нови звук
осећање неко

Чујем негде зове ме
време што је стало
журићу неким сећању
људе што је знало

Желим да ова ноћ
понесе моја маштања
желим да нови дан
поклоним другим људима

Чудне слике мога сна
изгубљене неке
као руке сањиве
заборављене реке

Одлазим на обале
дозива ме море
лепотици живот долази
иду нове зоре.

ДАН ЗА ДАНОМ

Група постоји скоро две године. До сада нису имали неких већих успеха, изузев наступа на телевизији у «Серији које нема». Протекло време су провели углавном у усавањању стила тако да од прве плоче, коју

ће ускоро да сниме, очекују велик успех. Чланови групе су: Ненад Митровић — флаута, Зоран Котлајић — гитара, Зоран Брајушковић — гитара и мандолина. Сви чланови групе и певају.

Како је право име Алиса Купера и који је назив његовог последњег албума?

Мирко Јашаревић
Отона Жупанчића 10
11000 Београд

Право име Алисе Коопера (Алис Купер) је Vince Furnier (Винс Фарнер). Ових дана у Енглеској се појавио у продаји најновији албум групе Алиса Купера под називом «Welcome to My Nightmare» одакле је узета композиција за нови сингл «Department of Youth». Ова композиција већ се налази на топ-листама и радио-програмима.

ФЕСТИВАЛ ОМЛАДИНА 75

Једина заовно-музичка смо-
тра код нас, која за циљ
има афирмацију младих пе-
вача и композитора, ове године
прославља јубилеј. Петнаест го-
дина рада на откривању младих
талената, без „фестивалских ку-
хиња“, куповине гласова и свих
оних негативних појава које пра-
те домаће такозване „значајније
фестивале“ свакако заслужују при-
знање за све оно што су даровале
домаћој забавној музици. Јер, мно-
га данас позната имена домаће
музике добила су прве аплаузе
баш на овој манифестацији, која
се већ по традицији организује
у гостољубивој Суботици. Ове, ју-
биларне, фестивалске године мла-
ди музичари ће бити гости Субо-

Алекса из Александровца кога
сматрају великом надом југосло-
венске забавне музике, групе „Ју-
ниази“ из Приштине, Верице Ри-
стевски из Скопља, групе „Мај“
из Београда, „Каменог цвета“ из
Смедерева, групе из Зајечара
„Златни прсти“ и још многих дру-
гих, мање познатих, који у Су-
ботичком фестивалу виде своју
шансу. То се нарочито односи на
групу из Зајечара „Златни пр-
сти“. Ово неће бити њихов први
сусрет са Суботицом. Прошле го-
дине су, такође, учествовали што
сматрају својим великим успехом.
Ако се сетимо да им је и интер-
претација била изванредна а сама
песма веома запажена, онда је
разумљиво што је позив уследио

тице три дана — 22. 23. и 24.
маја. Програмом је предвиђено да
се прве вечери присутној публици
представе они, сада већ афирми-
сани, певачи који су каријеру по-
чели баш овде, на омладинском
фестивалу. Друге вечери насту-
пају млади акустичари који сво-
јом вештином свирања треба да
оправдају назив манифестације
„Вече слободних форми“. За за-
вршено вече предвиђен је такми-
чарски део младих композитора.
Жири састављен од еминентних
музичких стручњака од 810 при-
спелих радова, одабрао је 22 ко-
позиције. Од интерпретатора оче-
кује се наступ сарајевских група
„Резонанса“ и „Ивер“, затим Саше

и ове године. „Златни прсти“ су на
недавно одржаној гитаријади у
Зајечару свој назив потпуно оп-
равдали. Освојили су прво место,
док су се на такмичењу најбољих
група Србије морали задовољити
другим местом. „Златни прсти“
свирају само сопствене компози-
ције, јер мисле да је то једини пут
који води ка успеху. Непосредно
после фестивала у Суботици по-
јавиће се и њихова прва сингл-
плоча. Групу чине: Момчило Ра-
денковић — соло гитара и вокал,
Слободан Раденковић — бас ги-
тара и вокал, Драган Батало —
оргуље и електрични клавир и
Драган Трајковић — бубњеви и
удараљке.

ОПЕТ У МОДИ

Акустичарска музика, вр-
ло популарна код младих,
најзад ће, бар тако изгле-
да, заузети своје место у свету
поп-музике. Захваљујући ре-
дакцији емисије првог програма
Радио-Београда ВЕЧЕ УЗ РА-
ДИО, а у оквиру прославе Дана
младости, акустичари ће први
пут имати прилику да се огле-
дају пред великим бројем по-
сетилаца и стручним жиријем.
Предвиђено је да се финално
вече одржи у понедељак, 26.
маја у студију V Радио-Београ-
да, како би се цео концерт мо-
гао директно преносити. На овој
смотри младих акустичара под
називом „Млади певају мају“,
учествоваће групе и појединци

који певају и свирају у неки
инструмент. За најбоље ансам-
бле, композиторе, писце тексто-
ва, аранжмане и кантауторе
предвиђен је и велик број на-
града. Идеја да се од најбољих
снимака начини лонг-плеј плоча
највероватније ће бити и ре-
ализована.

За ову јединствену смотру
младих, до данас се пријави-
ло преко 40 учесника из свих
крајева наше земље. Поменимо
само неке: „Дугине боје“ из Ни-
ша, кантаутора Ивана Лончаре-
вића из Београда, „Прсте“ из
Лознице, „Скат“ из Винковаца,
„Стратокумулус“ из Новог Са-
да, „Дан за даном“ из Београда
и многе друге.

награђује сваког дана

PEZ

и овог пута PEZ је припремио за тебе награду
игру која представља праву посластицу
за све који воле смеле вожње.
У замену за 20 омота од PEZ бонбона
суделоваћеш у извлачењу оног дана на који
који ће твоја пошиљка приспети на нашу
адресу. Извлачење ће бити сваког дана
од 1. 4. до 1. 7. 1975, а то значи, да ће сваког
дана један од вас, суиграча, примити тркачку
стазу ПОЛИСТИЛ.
Стога се што брже ослади PEZ бонбонима,
стави омоте у коверат и пошаљи на нашу
адресу!

PEZ
61111 ЛЈУБЉАНА
п. п. 8

Polistil

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РЕЈ БРЕДБЕРИ

Двоје на Марсу

У пустом граду притиснутом тишином чуо је само куцање сопственог срца: откуцај, пауза, откуцај...

То је био тих градић на обали пресахлог Марсовог мора. Био је пуст. Ништа се у њему није кретало. Светлости су гореле у продавницама преко целог дана. Врата на њима била су отворена, као да су људи изненада отишли и заборавили да их закључају.

Град је био мртав. Кревети у кућама били су празни и хладни. Радиле су само атомске централе, снабдевајући струјом електричну мрежу и апарате у домаћинствима.

На једном крају градића био је ракетодром. Још се осећао оштар мирис горива који су оставиле последње ракете када су кренуле према Земљи. Тамо је сада беснео рат — то се могло видети кроз телескоп ако се убаца новчић од десет центи.

Има неко жив

Пустим улицама градића кретао се човек, висок и мршав. Његове очи су блистале радом што је сам. Звао се Волтер Грип. Имао је налазиште златоносног песка тамо горе, међу плавим марсовским планинама. Силазио је у градић сваких петнаест дана не би ли наишао на девојку којом би се оженио. Али, у току свих ових година враћао се у своју бараку сам и разочаран. Прошле недеље сипао је у град и видео да је пуст.

Прво што је учинио, онако збуњен и зачуђен, било је да оде у једну од најбољих гостионица и добро се наједе, тако да је после морао да потражи апотеку да би прегутао пуну кашику соде бикарбоне.

Те прве вечери је отишао у сауну, а затим је у једној од најлуксузнијих радњи изабрао елегантно плаво одело и шешир са широким ободом.

Од тада је прошла недеља дана. Спавао је у једној лепој кући, устајао ујутро у девет и, дошто би се истуширао, кретао је у шетњу. Најглавније му је било да потрпа што више хране у фрижидер, како би се обезбедио док ракете не почну опет да долазе са Земље... ако уопште дођу.

Те вечери, док је лутао улицама, први пут је осетио колико је град усамљен и напуштен. Попио је криглу пива и загрцнуо се.

— Ох, како сам сам — прсмрмљао је.

Ушао је у бископ, рачунајући да ће га филм мало разонодити, али кад се нашао у мраку огромне дворане, међу оноликим празним седиштима, обузео га је страх и излетео је напоље.

Већ је био одлучио да се врати у своју бараку, кад је зазвонио телефон...

Стао је и послушкивао.

Телефон је звонио у некој кући. „То значи да има неко жив“, помислио је и јурнуо тамо одакле је долазио звук.

— Ево ме! — викао је. — Не прекидај везу.

Утрчао је у једну капију, попео се уз степенице и улетео у кућу. Али, тек што се нашао унутра, звоњење је престало. Ипак, подигао је слушалицу.

— Ало! — викао је. — Чујете ли ме?

Схвативши да је то узалудно, треснуо је слушалицу и скљокао се у столицу, очајан.

Сигурно је девојка

Целе протекле недеље није му падало на памет да је могао још неко остати на Марсу. Није сретао никога и замишљао је да је и у другим градовима исто тако.

Сва насеља на Марсу била су повезана аутоматским телефонским линијама, али из којег је од тридесетак насеља стигао овај позив?

Чекао је да опет зазвони. Ту је провео и ноћ.

Ујутру, пробудио се прозебао и обесхрабрен.

— Сигуран сам да она девојка неће поново звати — рекао је гласно. — Зашто би звала број на који јој се нико није јавио? Можда у овом тренутку зове неког другог у граду. Али...

Лутало се по челу и силом се насмејао.

— Будало, зашто мислиш да је то девојка? Могао би бити и мушкарцац.

Изишао је на улицу. Каква тишина! Чуло се само куцање његовог срца: откуцај, пауза, откуцај, пауза...

Ухватио је себе како послушкије. „Она девојка ће поново звати“, помислио је. „Мора да је девојка... или жена. Само жена може имати стрпљења да позива број за бројем.“

Негде у даљини зазвонио је телефон.

Потрчао је. Звоњење је постајало гласније. Најзад је стигао до те куће, али врата су била закључана.

Унутра је телефон упорно звонио.

Столицом коју је нашао у башти разбио је један прозор и увукао се у кућу. Већ је био испружио

руку према слушалици кад је звоњење нагло престало.

Бесан, ишао је из собе у собу и разбијао огледала, цепао завесе. На крају, испрпен, сео је и стао да прелистава телефонску књигу. Садржавала је имена свих телефонских претплатника на Марсу. Педесет хиљада имена.

Изабрао је насумце једно: Амелија Ејмс из Њу Чикага. Окренуо је број.

Никаквог одговора.

Ни власник другог броја није одговорио.

Позвао је трећи број, па четврти... седми... десети.

Најзад, из слушалице се зачуо женски глас:

— Ало?

— Ало! Ох... ало!

— Ово је трака — одрецитовао је глас. — Госпођица Хелен Арасумјан није код куће. Можете оставити поруку, како би вас позвала кад се врати... Ало? Ово је трака...

Спустио је слушалицу. Руке су му дрхтале. Онда је скренуо исти број. Кад се јавио онај метални глас, рекао је:

— Кад се госпођица врати кући, реците јој да иде до ђавола!

После тога је позивао бројеве у разним насељима. Звао је јавне установе, хотеле. Али, нико није одговарао.

Обге Женевјев

Онда се плеснуо руком по челу. Како се тога није раније сетио? У именику је потражио неки салон за улепшавање. Нашао је један у Њу Тексас Ситију. Ако је тамо остала једна жена, најпре ће је наћи на том месту.

Окренуо је број и чекао. Одједном, чуо је како је неко дигао слушалицу.

— Ало — рекао је женски глас. — Је ли то глас са траке? — упитао је он опрезно.

— Ма каква трака! — одговорио је глас. — Овде Женевјев Селсор. Хвала небесима да се нађе неко жив... Како сте ви?

— Зовем се Волтер Грип. — Волтер! Какво лепо име! Где си?

Био је то нежан, пријатан глас. Образе му је захватио пламен.

— Овде сам, у Мерлин Вилицу — промуцао је. — Ако...

Клик! 3-3-3-...

Поновно је окренуо број, али чуло се само зујање. Мора да је ветар оборио неки стуб и прекинуо линију.

— Бар знам где је могу наћи — узвикнуо је, као да се с неким свађа.

Истрчао је из куће. Сунце се дизало иза брегова кад је изгубио возило из гараже. Сео је за волан и кренуо ауто-страдом која је водила према Њу Тексас Ситију, на пут дуг 1.000 миља.

У сумрак, пошто је читав дан непрекидно возио, зауставио је кола на ивици друма и испружио се на седишту. Заспао је одмах. Звезде су жмирале са висине, а благ ветар ђарлијао је у дрвећу.

Те ноћи сањао је Женевјев. Ко-са јој је била дуга и црна, а усне као ружин пупољак. Нешто му је причала оним својим пријатним гласом...

У град је стигао у саму зору. Стао је испред Института за лепоту и позвао:

— Женевјев!

Нико се није одазвао.

„Сигурно спава“, помислио је улазећи у зграду.

Али, тамо никог није било. Звао је, али одазивао се само одјек његовог гласа.

Сео је да размисли. Видећи да је линија прекинута, Женевјев је свакако села у кола и кренула према Мерлин Вилицу. Сигурно је пошла старим друмом, поред мора, и зато се нису срели.

Уз завијање сирене, кренуо је истим путем натраг. Тамо га је чекала слатка мала Женевјев.

Филм Клерка Гебла

Мерлин Вилиц га је дочекао тих и пуст. Волтер је скренуо у главну улицу, путивши сирену на најјаче. Био је блед од умора, а руке су једва држале волан.

Врата једног фризерског салона су се отворила и Женевјев Селсор се појавила на прагу. У рукама је држала отворену кутију чоколадних бомбона. Лице јој је било дебело и меснато, скривајући у својим наборима два ситна ока. Ноге су личиле на два дебла, а коса, неке неодређене кестењасте боје, била је налик на птичје гнездо.

Волтер, који је био изишао из кола и пошао јој у сусрет, стао је као укопан.

— Ти си... Женевјев Селсор? — Да. А ти си Волтер Гриф, зар не?

— Грип.

— Ах, Грип. — Женевјев му је чврсто стегла руку. — Хајдемо, Волтере...

Дан су провели свраћајући у ресторани и послатичарнице. После обилне вечере, он је предложио да иду у биоскоп. Сложила се, под условом да гледају један филм Клерка Гебла, стар педесет година.

Одгледали су филм. Она је све време уздицала и наслањала му главу на раме.

— Волтере, ниси баш онакав каквог сам те замишљала, али си ипак симпатичан — шапутала је. Зачудо, глас јој није уопште личио на онај из слушалице.

После тога су шетали улицама и гледали излоге.

— Знаш, Волтере, ово је краљевски живот — говорила је. — Добро сам учинила што нисам отишла на Земљу са мојима. А знаш ли зашто?

— Зашто?

— Зато што су ми стално нешто замерали. Сад бар могу да једем колико хоћу и да ме нико не упозорава на калорије... Хајдемо!

— Куда?

— Већ је касно. Уморна сам.

— А ја уопште нисам. Шетао бих овако целу ноћ... Могли бисмо негде да слушамо плоче.

— Уморна сам, Волтере. Изабраћемо за починак једну од најлепших кућа. Сад је све ово наше... Дођи да ти нешто покажем.

Изненађење у кућији

Одвела га је до оног фризерског салона и узела један пакет са стола.

— Ово сам понела кад сам кренула овамо. Изненадићеш се кад видиш.

Одвезала је канап, одвила хартију и подигла поклопац са кутије.

— Шта је то? — упитао је Волтер дрхтавим гласом.

— Зар не можеш да погодиш? Погледај како је ваздушаста.

— Ваздушаста?

— Спавалица, глупане!

Он је устукнуо два корака.

— Женевјев, — промуцао је, бацајући крадом поглед на врата.

— Реци, Волтере.

— Женевјев... збогом!

За делић секунде био је крај врата, а онда је јурнуо према својим колима. Кад је изненађена Женевјев истрчала на улицу, он је већ био упалио мотор.

— Волтере, стани!

Али, кола су већ јурила низ пугу улицу.

Путовао је целу ноћ и цео сутрашњи дан. У једном тренутку му се учинило да га једна кола прате и дао је гас. Јурио је пространима Марса још три дана и три ноћи.

Зауставио се у малом насељу Холтвил Спрингс, у којем га вероватно нико неће тражити. Још и сада је тамо, са огромним фрижидерима пуним намирница и са залихом цигарета за најмање десет хиљада дана. За становање је изабрао пријатну кућицу скривену међу дрвећем, и није му лоше.

А када понекад, веома ретко, зазвони телефон, уопште не диже слушалицу.

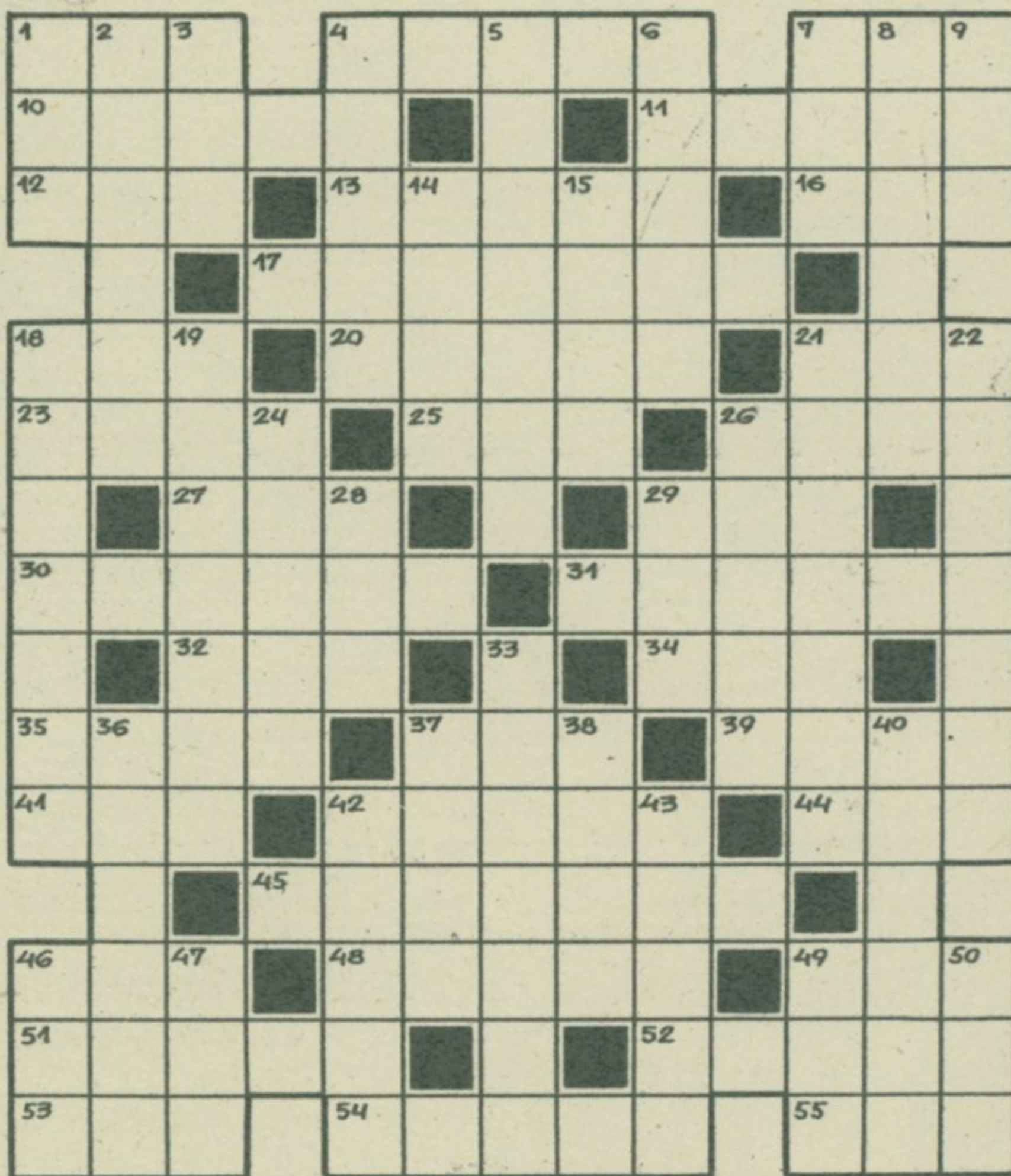
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) индустријска биљка, 4) модел, 7) део пристаништа, 10) пријатељ (шпански), 11) једноћелијска праживотиња, 12) лопов, 13) познати француски модни креатор (Пако), 16) лепотица, 17) до-ручак (далматински), 18) проналазач телефона (Александар), 20) улазница, 21) популарна енглеска пивница, 23) држава у Азији, 25) везник, 26) експлозивно тело, 27) зла орећа, 29) индустријска област у Немачкој, 30) човек који се бави проучавањем односа између живих организама и околине у којој живе, 31) лоптин одсечак, 32) средство за лакирање, 34) један зачин, 35) траг дивљачи, 37) блато, 39) боја у картама, 41) далматинско мушко име, 42) украјински коњаник, 44) један београдски недељник, 45) описак књига, уметничких слика, и сл., 46) француски писац (Виктор), 48) скуп лица која о нечему већају, 49) опрат, 51) плетена корпа, 52) простирка од трске, 53) врста папаја, 54) град у Италији, 55) гозба.

УСПРАВНО:

1) шаховски израз, 2) онај који се бави спортом из љубави, 3) највећи сисар, 4) део хода, 5) присталица либерализма, 6) медвед који живи на тибетској висоравни, 7) тениски израз, 8) град у Африци, 9) део теразија, 14) мера за хартију, 15) далматинско мушко име, 18) спој два метала различитих коефицијената ширења, 19) магматска стеновита маса, 21) подметач пожара, 22) језеро у Мађарској, 24) један занатлија, 26) бивши председник Заседања Генералне скупштине Уједињених нација 1958—59 (Чарлс Хабиб), 28) страна, 29) спортска торба, 33) дивља животиња, 36) сидро, 37) висинска тачка, 38) тулипани, 40) пецароши, 42) класа људи, 43) део парне машине, 46) историјско место у Малој Азији, 47) узвик при скоку, 49) врста спортског такмичења, 50) пустиња у Индији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Маркс, 6) такса, 0, 11) парк, 12) атол, т, 14) тренер, 16) рибат, 18) Кан, 19) казан, 21) ваш, 22) они, 23) амеба, 24) или, 25) санс, 27) ала, 28) Кини, 29) Ирија, е, 31) Лоара, 32) атентат, 33) брига, г, 36) Ровин, 40) роса, 41) Мол, 43) рели, 44) алат, 45) Зоран, 47) тик, 48) вар, 49) врана, 50) еја, 51) атаман, 53) Арарат, р, 55) Ната, 56) рана, и, 57) Сибир, 58) аванс.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живојад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни валути: ДМ 68.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Чаробне књиге са чаробном музиком

ИП „ВУК КАРАЦИЋ“, 11000 Београд, Краљевића Марка 9
НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво купујен комплет ПРИЧЕ И ПЕСМЕ ДИЗНИЛЕНДА III коло
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 120.— динара (плаћање поштару приликом пријема комплета).
НА ОТПЛАТУ — по цени од 150.— динара који ћу износ исплатити у три месечне рате. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему комплета и рачуна.
У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Име и презиме _____
Занимање _____ Пошт. бр. и место _____
Адреса стана _____ Назив и адреса радне организације _____
Овера о запослењу за купце на отплату _____ Кулац _____
(печат и потпис овлашћеног лица) (својеручни потпис)
Бр. лич. карте _____ Издате од СУП-а _____
Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.
Наручбеница се оверава само при куповини на отплату.

Кад отворите ове књиге Волта Дизнија, наћи ћете у свакој од њих причу написану

НА 24 СТРАНЕ
СА СЛИКАМА У БОЈИ
И ЛОНГ-ПЛЕЈ ПЛОЧУ
СА ИСТОМ ПРИЧОМ
И ПЕСМАМА КОЈЕ МОЖЕТЕ
ДА СЛУШАТЕ

КОМПЛЕТ САДРЖИ:

- ★ АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА
- ★ ДУШКО ДУГОУШКО и ЛУТКА ОД СМОЛЕ
- ★ ПЕСМЕ МАМЕ ГУСКЕ
- ★ ВИНИ ПУ и ВЕТРОВИТИ ДАН
- ★ АЛАДИНОВА ЧАРОБНА ЛАМПА
- ★ СИНБАД МОРЕПЛОВАЦ

Књиге су штампане ћирилицом у изузетно лепој техничкој опреми и са великим бројем илустрација у боји, формата 19x19.

Комплет од 6 књига може се купити за готово по цени од 120 динара или на отплату по цени од 150 динара.

Купци из Београда могу подићи књиге сваког радног дана до 15 часова у предузећу „ВУК КАРАЦИЋ“, Краљевића Марка 9.

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Гради Забавнике,

ПИСМО ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ

Живим у далекој Швајцарској и редовни сам читалац „Забавника“. Зато те молим да ми помогнеш да набавим роман „Винету“ Карла Маја. Које да се обратим и да ми се може наручити преко „Забавника“?

Татјана Буила,
Госау

Обрати се на адресу: Издавачко предузеће „Нолит“, Продајно одељење, Теразије 13.

ТРАЖИМО, МЕЊАМО

Почео сам да скупљам значке и радо бих се мијењао са читаоцима који имају дупликате. Мијењао бих старе бројеве „Забавника“ и „Лунов Магнус стрип“ — за значке. Молим све који су заинтересовани да ми се јаве на адресу:

Миодраг Пругинић,
Хржишће 19-б
47000 Карловац

Молим читаоце „Забавника“ да ми пошаљу следеће бројеве сличица „Колоиз кошарка“ из 1973. године: 7, 13, 35, 47, 51, 58, 61, 69, 74, 82, 97, 103 и 125. У замену за ове сличице, за сваку посебно, послао бих по 15 „Ото-мото“ сличи-

ца, а ако ми неко пошаље свих тринаест, ја бих му поклатио албум „Битка на Неретви“.

Велид Ђекић,
Подчуднић 27
21219 Чавле

Желела бих да купим добро очуване „Забавнике“ из октобра 1968.

године и прва два броја из јануара 1969. године.

Оливера Јовановић,
Рудничка 8
11000 Београд

Продајем „Забавнике“ од броја 836—1208 (1968—1975). Молим све заинтересоване да ми се јаве.

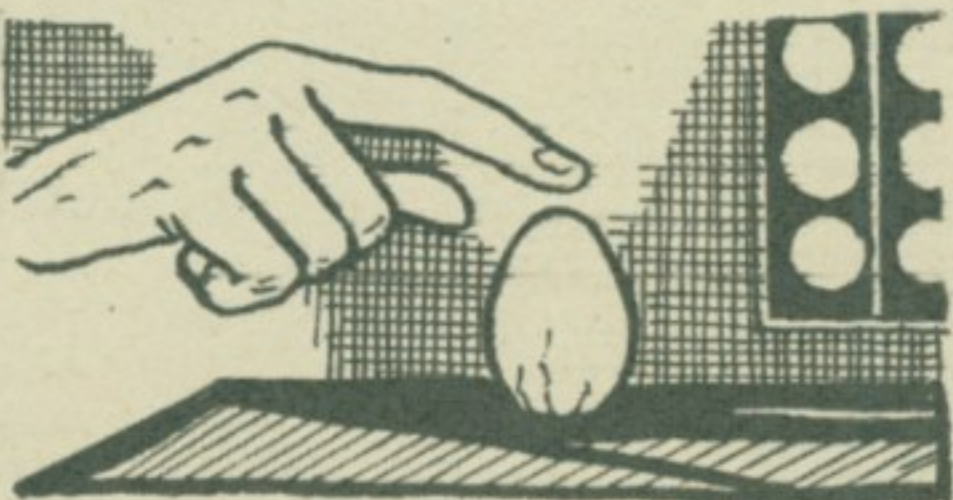
Радомир Ладоцки,
Првوماјска 10
37000 Крушевац

КОЛУМБОВО ЈАЈЕ

Молим те да ми објасниш шта значи и када се може употребити израз „Колумбово јаје“.

Марица Јовановић, Железник

Колумбо се једном нашао у друштву које је, између осталог, разговарало о томе да ли кокошје јаје може да стоји усправно. Сви су тврдили да не може, док их је Колумбо уверавао да је то веома проста ствар. Присутни су тражили да докаже и Колумбо је узео јаје, усправио га и пажљиво лупнуо о сто. Пошто је сломио врх поставио је јаје усправно. Разочарани гости су изјавили да су

то исто и они могли да ураде. — Тачно — одговорио је Колумбо — али тога се требало сетити.

Тако је настала прича о Колумбовом јајету. Међутим, постоје људи који тврде да се ова досетка неоправдано приписује Колумбу и да је то први урадио италијански архитекта и вајар Брунелеско 1421. Те године Брунелеско је завршавао једну велику катедралу у Фиренци. Остала је само купола. Брунелеско је замислио како да је направи али су сви остали тврдили да је то неизводљиво. Онда је славни грађевинар урадио оно што се приписује Колумбу: донео јаје и поставио га да стоји. Када су му колеге рекле да то није ништа, Брунелеско је узвратио: — То исто ћете рећи и када остварим свој план са куполом, за

који сада тврдите да је фантастичан и неостварљив!

У историји се догађа да се речи једног човека припишу другоме, па је тако и овај „подвиг“ Брунелескија везан за Колумба о коме се после открића Америке много говорило.

У ВЛАСТИ РАЗУМА

Објасни ми, молим те, шта је то стоицизам и када се некоме каже да је стоик.

Дарко Плавшић, Стара Пазова

Стоицизам је филозофски правац који се јавио 366—264. пре н. е. Оснивач је био Зенон из Китиона. Стоичка школа постојала је све до V века. Најпознатија стоичка етика (етика дужности)

је она по којој се врлина састоји у власти разума над страстима. Један од најпознатијих представника овог правца је римски филозоф Сенека, Неронов учитељ. Његово учење било је од великог утицаја на римско друштво а значајно је, између осталог, по идеји о једнакости људи.

Фигуративно, за некога се каже да је стоик јер мирно подноси животне невоље.

НАДИМЦИ

У мом одељењу сваки ученик има надимак па ме интересује да ли се зна коме је првом пало на памет да некоме измисли надимак.

Буцко из Земуна

Не можемо да ти кажемо ко је измислио први надимак јер нико то није забележио. Али, зна се

да су још стари Египћани измишљали надимке. Џон Вилсон, познати египтолог, забележио је да су Египћани веома радо употребљавали надимке уместо имена. Најчешће употребљавани надимци били су: „црвени“, „ћелавко“, „лењивац“, „мајмун“, „главоња“.

Надимке нису добијали само обични грађани, већ су и неки чланови царских породица били познатији по својим надимцима, него по правим именима. Тако су сина једног фараона звали „мачак“ а кћерку „њушкало“.

НЕМАМ АПЕТИТА

Пошто редовно одговараш другим дјечацима и дјевојчицама, молим те да и мени одговориш и посаветујеш ме: како да почнем боље да једем јер сам много тврдоглава у јелу па родитељима задајем бриге. Ја не желим да секирам родитеље, али шта могу кад немам апетита.

Наташа Бешир, Загреб

Ако ти стварно желиш да боље једеш, то ћеш и успети јер ми не знамо шта то значи „тврдоглава у јелу“. Ипак, требало би да одеш лекару и да ти он препише нешто за бољи апетит. Важно је да што више времена проводиш на свежем ваздуху па ћеш онда боље јести. У сваком случају најбољи лек је — глад! Да ли си некад бар мало гладовала?

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

